

แนวทางการพัฒนาการดำเนินงาน
ด้านการบรรเทาสาธารณภัยของ
กองบัญชาการกองทัพไทย

โดย

พลตรี นเรนทร์ สิริภูบาล
ผู้ช่วยผู้บัญชาการสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ
กองบัญชาการกองทัพไทย

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๕๖
ประจำปีการศึกษา พุทธศักราช ๒๕๕๖ - ๒๕๕๗

บทคัดย่อ

เรื่อง **แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานด้านการบรรเทาสาธารณภัยของ
กองบัญชาการกองทัพไทย**

ลักษณะวิชา **การทหาร**

ผู้วิจัย **พลตรี นเรนทร์ สิริภูบาล หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ ๕๖**

การศึกษาในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการดำเนินงาน พร้อมทั้งปัญหาและอุปสรรคของการปฏิบัติงานด้านการบรรเทาสาธารณภัยของกองบัญชาการกองทัพไทย และเสนอแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานด้านการบรรเทาสาธารณภัยของกองบัญชาการกองทัพไทย รูปแบบการศึกษาใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูล ศึกษาจากเอกสาร และทำการสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อศึกษาถึงทัศนคติของผู้ปฏิบัติงานด้านการบรรเทาสาธารณภัยของกองบัญชาการกองทัพไทย (ตั้งแต่ระดับผู้บริหารจนถึงเจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติ)

ผลการวิจัยพบว่าในการดำเนินงานด้านการบรรเทาสาธารณภัยของกองบัญชาการกองทัพไทยนั้น กองบัญชาการกองทัพไทยมีการจัดหายุทธโศปกรณ์เพียงพอต่อการรองรับสถานการณ์ด้านการบรรเทาสาธารณภัยและภัยพิบัติต่าง ๆ กำลังพลที่ลงพื้นที่ปฏิบัติงานทุกนายมีความภาคภูมิใจที่ได้มีส่วนร่วมในการบรรเทาสาธารณภัย และช่วยเหลือประชาชนที่ได้รับบาดเจ็บหรือความเดือดร้อน มีการฝึกการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกับหน่วยงานอื่น ๆ อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงานคือการไม่มีโครงสร้างการจัดหน่วยบรรเทาสาธารณภัยที่ชัดเจน ในขณะที่ปฏิบัติงานขาดการประสานแผนการปฏิบัติที่ชัดเจนระหว่างหน่วยงานทหารกับหน่วยงานพลเรือนในพื้นที่ หรือแม้แต่หน่วยงานทหารด้วยกันเอง ทำให้เกิดการทำงานที่ซ้ำซ้อน ยุทโศกรณ์ขาดการปรนนิบัติบำรุงอย่างต่อเนื่อง

แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานด้านการบรรเทาสาธารณภัยของกองบัญชาการกองทัพไทยควรจัดตั้งหน่วยรับผิดชอบที่มีการจัดกำลังพล ยุทโศปกรณ์ และงบประมาณที่ชัดเจน เพื่อรองรับการปฏิบัติงานด้านนี้ ทำการพัฒนากำลังพลทั้งให้ความรู้ และทำการฝึกกับหน่วยอื่น เพื่อรองรับงานด้านการบรรเทาสาธารณภัยอย่างเป็นระบบ มีแผนการปฏิบัติในยามปกติ และแผนการเผชิญเหตุที่ชัดเจนเมื่อเกิดสาธารณภัยขึ้น

คำนำ

การศึกษาแนวทางการพัฒนางานด้านการบรรเทาสาธารณภัยของกองบัญชาการ
กองทัพไทย สืบเนื่องมาจากผู้วิจัยต้องการที่จะทราบถึงการดำเนินงานด้านการบรรเทาสาธารณภัย
ของกองบัญชาการกองทัพไทย รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานในระยะเวลาที่ผ่านมา
เพื่อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานด้านการบรรเทาสาธารณภัยของกองบัญชาการ
กองทัพไทยให้มีประสิทธิภาพ และเข้าช่วยเหลือประชาชนได้ทันทั่วถึง เนื่องจากผู้วิจัยมี
ความเห็นว่าการดำเนินงานด้านการบรรเทาสาธารณภัยเป็นเรื่องที่สำคัญอย่างยิ่งในปัจจุบัน
อีกทั้งกองทัพยังเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการดำเนินงานในส่วนของปฏิบัติโดยตรง และเป็นผู้ให้
การสนับสนุนตามร้องขอ และยังไม่เคยมีผู้ใดศึกษาเรื่องดังกล่าวมาก่อน

ผลการวิจัยจากการศึกษาสามารถเป็นแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานด้านการ
บรรเทาสาธารณภัยของกองบัญชาการกองทัพไทยได้ตั้งแต่ระดับผู้ปฏิบัติงานไปจนถึงระดับ
นโยบาย ตลอดจนผู้ที่สนใจในการนำผลการศึกษาที่ได้ไปประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการ
ดำเนินงานด้านการบรรเทาสาธารณภัยของหน่วยงานอื่นๆ และยังสามารถนำไปเป็นตัวอย่างหรือ
กรณีศึกษาให้หน่วยงานอื่นๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนได้ต่อไป

พลตรี

(นเรนทร์ สิริภูบาล)

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ ๕๖

ผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
คำนำ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญแผนภาพ	ช
บทที่ ๑ บทนำ	๑
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๒
ขอบเขตของการวิจัย	๓
วิธีดำเนินการวิจัย	๓
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	๓
คำจำกัดความ	๔
บทที่ ๒ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๕
แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการสาธารณสุขของรัฐ	๕
อำนาจหน้าที่ของศูนย์บรรเทาสาธารณภัยกระทรวงกลาโหม	๒๑
การบรรเทาสาธารณภัยขององค์กรรัฐและกองทัพ	๒๓
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับทัศนคติ	๒๔
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๒๖
บทที่ ๓ การดำเนินงานด้านการบรรเทาสาธารณภัยของ	
กองบัญชาการกองทัพไทย	๒๘
ศูนย์บรรเทาสาธารณภัย กองทัพไทย	๒๘
พันธกิจ ของ ศูนย์บรรเทาสาธารณภัย กองทัพไทย	๒๙
อำนาจ หน้าที่ ของ ศูนย์บรรเทาสาธารณภัย กองทัพไทย	๒๙
แนวความคิดในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของกองทัพไทย	๓๐

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ทัศนคติของผู้ปฏิบัติงานด้านการบรรเทาสาธารณภัย ของกองบัญชาการกองทัพอากาศ	๓๕
ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน และข้อเสนอแนะ เพื่อการพัฒนาการดำเนินงานด้านการบรรเทาสาธารณภัย ของกองบัญชาการกองทัพอากาศ	๔๓
บทที่ ๔ แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานด้านการบรรเทาสาธารณภัย ของ กองบัญชาการกองทัพอากาศ	๔๕
การบริหารจัดการสาธารณภัยของประเทศกับงานบรรเทาสาธารณภัย ของกองบัญชาการกองทัพอากาศ	๔๕
ผลการดำเนินการบรรเทาสาธารณภัยที่ผ่านมาในปี ๕๖	๕๒
แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานด้านการบรรเทาสาธารณภัยของ กองบัญชาการกองทัพอากาศ	๕๓
บทที่ ๕ สรุป และข้อเสนอแนะ	๕๔
สรุป	๕๔
ข้อเสนอแนะ	๕๖
บรรณานุกรม	๕๘
ประวัติย่อผู้วิจัย	๕๙

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
	๒-๑ ระดับความรุนแรงของสาธารณสุขภัย	๑๕
	๒-๒ โครงสร้างศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ส่วนหน้า	๑๓
	๔-๑ แผนการบรรเทาสาธารณสุขภัยของ ศบภ.ทท.	๕๑

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่		หน้า
๒-๑	โครงสร้างกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ	๑๒
๒-๒	โครงสร้างศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ส่วนหน้า	๑๓
๒-๓	วัฏจักรการบริหารจัดการสาธารณภัย	๑๔
๒-๔	โครงสร้างศูนย์บรรเทาสาธารณภัยกระทรวงกลาโหม	๒๒
๓-๑	ผังการจัดศูนย์บรรเทาสาธารณภัย กองบัญชาการกองทัพไทย	๒๘

บทที่ ๑

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันสาธารณภัยเกิดขึ้นบ่อยครั้ง ซึ่งมีสาเหตุเนื่องมาจาก ความต้องการใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่มีมากขึ้น ทำให้ความสมดุลของระบบนิเวศเสียไป จนเกิดปัญหาภาวะเรือนกระจกและสภาวะโลกร้อน ส่งผลให้เกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติ เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง เช่น อุทกภัย ภัยแล้ง ไฟป่า เป็นต้น สาธารณภัยเหล่านี้ก่อให้เกิดอันตรายต่อชีวิตของประชาชน และสร้างความเสียหายแก่ทรัพย์สินในวงกว้าง ส่งผลกระทบต่อประเทศไทยโดยรวม ทั้งด้านเศรษฐกิจ และ สิ่งแวดล้อม ดังนั้น การดำเนินการด้านการบรรเทาสาธารณภัย (Disaster Relief) จึงมีความจำเป็นและมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ทำให้รัฐบาลทำการตราพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ.๒๕๕๐ ขึ้น โดยมีเป้าหมายเพื่อเป็นการบูรณาการหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการบรรเทาสาธารณภัย และรวบรวมกฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเข้าด้วยกัน เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นเอกภาพ ในการอำนวยความสะดวกและบริหารจัดการเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โดยมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธานคณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (กปภช.) และมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นผู้บัญชาการป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๑ – ๒๕๕๓ โดยตามพระราชบัญญัติได้กำหนดให้กระทรวงมหาดไทยเป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลักในการดำเนินการ

กระทรวงกลาโหมเป็นหน่วยงานที่มีความพร้อมทั้งด้านกำลังพล ยุทโธปกรณ์ และเครื่องมือต่างๆ โดยได้รับมอบหมายให้เป็นหน่วยงานสนับสนุนส่วนราชการฝ่ายพลเรือนในการบรรเทาสาธารณภัย ดังนั้น กระทรวงกลาโหมจึงได้กำหนดแผนบรรเทาสาธารณภัยกระทรวงกลาโหมขึ้น เพื่อรองรับแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ รวมทั้งได้จัดตั้งศูนย์บรรเทาสาธารณภัยกระทรวงกลาโหม (สบภ.กห.) มีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม เป็นผู้อำนวยการศูนย์บรรเทาสาธารณภัยกระทรวงกลาโหม (ผอ.สบภ.กห.) อีกทั้งยังมีการจัดทำแผนบรรเทาสาธารณภัยกระทรวงกลาโหม ซึ่งมีจุดประสงค์หลัก ในการนำศักยภาพของกองทัพ

มาสนับสนุนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พร้อมทั้งได้มอบให้กองทัพไทยและเหล่าทัพ จัดตั้งศูนย์บรรเทาสาธารณภัยระดับเหล่าทัพขึ้น

กองบัญชาการกองทัพไทย (กองบัญชาการทหารสูงสุด ในขณะนั้น) ได้ปรับปรุงโครงสร้างหน่วยงาน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบสาธารณภัย และเพื่อให้เป็นไปตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ในหมวด ๕ มาตรา ๑๒ ของ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ที่ว่า “รัฐต้องจัดให้มีกำลังทหารไว้เพื่อพิทักษ์ รักษาเอกราช ความมั่นคงของรัฐ สถาบันพระมหากษัตริย์ ผลประโยชน์แห่งชาติ การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และเพื่อการพัฒนาประเทศ ” และเพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน พ.ศ.๒๕๒๒ ตลอดจนเพื่อให้สอดคล้องกับแผนป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๘ จึงได้จัดทำแผนบรรเทาสาธารณภัย ศูนย์บรรเทาสาธารณภัย กองบัญชาการทหารสูงสุด เพื่อเป็นเครื่องมือที่จะช่วยให้การปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้กองบัญชาการกองทัพไทยจะมีการพัฒนางานด้านการบรรเทาสาธารณภัย แต่จากสถิติที่ผ่านมาพบว่าสถานการณ์ภัยพิบัติในปัจจุบันได้ส่งผลกระทบรุนแรงและขยายขอบเขตมากขึ้นกว่าเดิม เช่น ปัญหาอุทกภัยปี ๒๕๕๔ ที่มีความรุนแรงเป็นอย่างมาก และเกิดขึ้นพร้อมกันในหลายๆ จังหวัดของประเทศไทย จนหน่วยงานที่รับผิดชอบไม่สามารถควบคุมสถานการณ์ได้ทันทั่วถึง ดังนั้น กองบัญชาการกองทัพไทย ในฐานะส่วนราชการที่ขึ้นตรงต่อกระทรวงกลาโหม มีหน้าที่ควบคุม อำนวยการ สั่งการและกำกับดูแล การดำเนินงานของส่วนราชการในกองทัพไทย ควรต้องทบทวนวิธีการปฏิบัติงานและการดำเนินงานด้านการบรรเทาสาธารณภัย พร้อมทั้งศึกษาสภาพปัญหา อุปสรรค และความคาดหวังจากการดำเนินงาน เพื่อเป็นประโยชน์ในการพัฒนาขีดความสามารถด้านการบริหารจัดการ แนวทางการดำเนินงาน ตลอดจนเสริมสร้างศักยภาพด้านการบรรเทาสาธารณภัยให้สามารถรองรับสถานการณ์ภัยพิบัติในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาการดำเนินงานด้านการบรรเทาสาธารณภัยของกองบัญชาการกองทัพไทย
๒. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานด้านการบรรเทาสาธารณภัยของกองบัญชาการกองทัพไทย
๓. เพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานด้านการบรรเทาสาธารณภัยของกองบัญชาการกองทัพไทย

ขอบเขตของการวิจัย

๑. ศึกษาการดำเนินงานด้านการบรรเทาสาธารณภัยของกองบัญชาการกองทัพอากาศ ในปัจจุบัน เกี่ยวกับวิธีการจัดการด้านการบรรเทาสาธารณภัยในห้วงก่อนเกิดเหตุภัยพิบัติ ระหว่างเกิดเหตุภัยพิบัติ และภายหลังเกิดเหตุภัยพิบัติ ที่กำหนดไว้เป็นแผนงาน รวมทั้งระเบียบ กฎกระทรวง และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

๒. ศึกษาทัศนคติของผู้ปฏิบัติงานด้านการบรรเทาสาธารณภัยของกองบัญชาการกองทัพอากาศ เกี่ยวกับสภาพปัญหา อุปสรรค และความคาดหวังต่องานบรรเทาสาธารณภัยของกองบัญชาการกองทัพอากาศในปัจจุบัน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative method) โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูล โดย ศึกษาจากเอกสาร (Documentary Research) เป็นการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล ในประเด็นเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านการบรรเทาสาธารณภัย ของ กองบัญชาการกองทัพอากาศ โดยการศึกษาจากเอกสาร เช่น รายงานการปฏิบัติงานการบรรเทาสาธารณภัยของ หน่วยต่าง ๆ ในกองบัญชาการกองทัพอากาศ เอกสารเกี่ยวกับแผนการบรรเทาสาธารณภัย และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับกฎ ระเบียบในการปฏิบัติงาน แล้วนำมาเสนอข้อมูลในลักษณะพรรณนาความ (Descriptive analysis) รวมทั้งทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เพื่อศึกษาถึงทัศนคติของผู้ปฏิบัติงานด้านการบรรเทาสาธารณภัยของกองบัญชาการกองทัพอากาศ (ตั้งแต่ระดับผู้บริหารจนถึงเจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติ)

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

๑. ทราบถึงการดำเนินงานด้านการบรรเทาสาธารณภัยของกองบัญชาการกองทัพอากาศ
๒. ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานของกองบัญชาการกองทัพอากาศ เมื่อเกิดสาธารณภัยขึ้น และทราบทัศนคติของผู้ปฏิบัติงานด้านการบรรเทาสาธารณภัยของกองบัญชาการกองทัพอากาศ
๓. สามารถให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อนำไปทบทวนการปฏิบัติงาน และบทบาทของกองบัญชาการกองทัพอากาศ ในการดำเนินงานด้านการบรรเทาสาธารณภัยให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น

คำจำกัดความ

สาธารณสุข	หมายถึง	ภัยที่เกิดจากธรรมชาติมีผู้ทำให้เกิดขึ้น อุบัติเหตุ หรือเหตุอื่นใด เช่น อัคคีภัย วัตภัย อุทกภัย ภัยแล้ง โรคระบาดในมนุษย์ โรคระบาดในสัตว์ โรคระบาดในสัตว์น้ำ การระบาดของศัตรูพืช ภัยทางอากาศ การก่อวินาศกรรม ตลอดจนภัยอื่น ๆ อันมีผลกระทบต่อสาธารณสุข และก่อให้เกิดอันตรายแก่ชีวิต ร่างกาย หรือความเสียหายแก่ทรัพย์สินของประชาชน หรือของรัฐ
ทัศนคติ	หมายถึง	ความคิดเห็นที่สะท้อนถึงลักษณะการพึงพอใจหรือไม่พึงพอใจ รวมทั้งความคาดหวัง ซึ่งแสดงออกในรูปแบบของความคิดเห็นเชิงประเมินค่า ทั้งในเชิงบวกและเชิงลบ
กองบัญชาการกองทัพไทย	หมายถึง	ส่วนราชการที่ขึ้นตรงต่อกองทัพไทย กระทรวงกลาโหม มีหน้าที่ควบคุม อำนาจการ สั่งการและกำกับดูแลการดำเนินงานของส่วนราชการในกองทัพไทยในการเตรียมกำลัง การป้องกันราชอาณาจักรและการดำเนินการ เกี่ยวกับการใช้กำลังทหาร ตามอำนาจหน้าที่ของกระทรวงกลาโหมให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

บทที่ ๒

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องการพัฒนาการดำเนินงานด้านการบรรเทาสาธารณภัยของกองบัญชาการ
กองทัพอากาศ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่ศึกษา ดังต่อไปนี้

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการสาธารณภัยของรัฐ

๑. พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ.๒๕๕๐

พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา
เล่ม ๑๒๔ ตอนที่ ๕๒ ก วันที่ ๗ กันยายน ๒๕๕๐ โดยมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๖ พฤศจิกายน
๒๕๕๐ เป็นต้นไป (มาตรา ๒ กำหนดให้พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหกสิบวันนับ
แต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป) มีสาระสำคัญ ดังนี้

๑.๑ ขอบเขต (มาตรา ๓)

พระราชบัญญัตินี้มีขอบเขตการดำเนินการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
ครอบคลุมเรื่องอุบัติภัยและอัคคีภัยด้วย โดยยกเลิกพระราชบัญญัติป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน
พ.ศ.๒๕๒๒ และพระราชบัญญัติป้องกันและระงับอัคคีภัย พ.ศ.๒๕๒๔

๑.๒ คำนิยาม (มาตรา ๔)

“สาธารณภัย” หมายความว่า อัคคีภัย ภัยพิบัติ อุทกภัย ภัยแล้ง โรคระบาดใน
มนุษย์ โรคระบาดสัตว์ โรคระบาดสัตว์น้ำ การระบาดของศัตรูพืช ตลอดจนภัยอื่น ๆ อันมีผลกระทบ
ต่อสาธารณชน ไม่ว่าจะเกิดจากธรรมชาติ มีผู้ทำให้เกิดขึ้น อุบัติเหตุ หรือเหตุอื่นใด ซึ่งก่อให้เกิดอันตราย
แก่ชีวิต ร่างกายของประชาชน หรือความเสียหายแก่ทรัพย์สินของประชาชน หรือของรัฐ และ
ให้หมายความรวมถึงภัยทางอากาศ และการก่อวินาศกรรมด้วย

“ภัยทางอากาศ” หมายความว่า ภัยอันเกิดจากการโจมตีทางอากาศ

“การก่อวินาศกรรม” หมายความว่า การกระทำใด ๆ อันเป็นการมุ่งทำลาย
ทรัพย์สินของประชาชนหรือของรัฐ หรือสิ่งอันเป็นสาธารณูปโภค หรือการรบกวน ขัดขวาง
หน่วยงาน ระเบียบการปฏิบัติงานใด ๆ ตลอดจนการประทุษร้ายต่อบุคคลอันเป็นการก่อให้เกิด

ความปั่นป่วนทางการเมือง การเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยมุ่งหมายที่จะก่อให้เกิดความเสียหายต่อความมั่นคงของรัฐ

“องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่” หมายความว่า องค์กรบริหารส่วนตำบล เทศบาล เมืองพัทยา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้ง แต่ไม่หมายความรวมถึงองค์กรบริหารส่วนจังหวัด และกรุงเทพมหานคร

๑.๓ คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (กปภ.ช.)

๑.๓.๑ **องค์ประกอบ** (มาตรา ๖) ประกอบด้วยกรรมการทั้งหมด ๒๓ คน โดยมี นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นประธานกรรมการ

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เป็นรองประธานกรรมการคนที่หนึ่ง ปลัดกระทรวงมหาดไทย เป็นรองประธานกรรมการคนที่สอง อธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เป็นกรรมการและเลขานุการ

ข้าราชการในกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจำนวนไม่เกินสองคน เป็นผู้ช่วยเลขานุการ

๑.๓.๒ **อำนาจหน้าที่** (มาตรา ๗)

กำหนดนโยบายในการจัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ

พิจารณาให้ความเห็นชอบแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ก่อนเสนอคณะรัฐมนตรี

บูรณาการพัฒนาระบบการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ระหว่างหน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องให้มีประสิทธิภาพ ให้คำแนะนำ ปรีกษา และสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

วางระเบียบเกี่ยวกับค่าตอบแทน ค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายในการดำเนินการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง

ปฏิบัติกรอื่นใดตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่น หรือตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย

๑.๔ หน่วยงานกลางของรัฐในการดำเนินการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (มาตรา ๑๑)

ให้กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเป็นหน่วยงานกลางของรัฐในการดำเนินการเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของประเทศ มีอำนาจหน้าที่

๑.๔.๑ จัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติเสนอคณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (กปภ.ช.) เพื่อขออนุมัติต่อคณะรัฐมนตรี

๑.๔.๒ จัดให้มีการศึกษาวิจัยเพื่อหามาตรการในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้มีประสิทธิภาพ

๑.๔.๓ ประสานการปฏิบัติ ให้การสนับสนุน และช่วยเหลือหน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานภาคเอกชน ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และให้การสงเคราะห์เบื้องต้นแก่ผู้ประสบภัย ผู้ได้รับภัยอันตราย หรือผู้ได้รับความเสียหายจากสาธารณภัย

๑.๔.๔ แนะนำ ให้คำปรึกษา และอบรมเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแก่หน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานภาคเอกชน

๑.๔.๕ ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินการตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในแต่ละระดับ และเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ กรมจะจัดให้มีศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขึ้นในบางจังหวัดตามความจำเป็นเพื่อปฏิบัติงานในจังหวัดนั้น และจังหวัดใกล้เคียง และจะให้มีสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดขึ้น เพื่อกำกับดูแล และสนับสนุนการปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในจังหวัด หรือตามที่ผู้อำนวยการจังหวัดมอบหมายก็ได้ (มาตรา ๑๑) โดยให้ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขตเดิมเป็นศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยตาม พ.ร.บ. นี้ (มาตรา ๕๗)

๑.๕ แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กำหนดให้มีการจัดทำแผน ๓ ระดับ ดังนี้

๑.๕.๑ แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ โดยกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจัดทำร่วมกับหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง ตัวแทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แต่ละประเภท และหน่วยงานภาคเอกชน โดยต้องมีสาระสำคัญตามที่กำหนด เช่น

๑.๕.๑.๑ แนวทางมาตรการ งบประมาณ ในการดำเนินการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง และแนวทางวิธีการ ในการให้ความช่วยเหลือและบรรเทาความเดือดร้อนของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รับผิดชอบ

๑.๕.๑.๒ แนวทางในการเตรียมความพร้อมด้านบุคลากร อุปกรณ์ และเครื่องมือเครื่องใช้ และจัดระบบการปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย รวมถึงการฝึกบุคลากร และประชาชน

๑.๕.๑.๓ แนวทางในการซ่อมแซม บुरुณะ และพื้นฟู แล้วนำเสนอแผนขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ และขออนุมัติคณะรัฐมนตรีเพื่อให้หน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องปฏิบัติ (มาตรา ๑๑ และมาตรา ๑๒)

๑.๕.๒ แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด จัดทำโดยคณะกรรมการซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน โดยผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้ลงนามประกาศใช้ ซึ่งแผนดังกล่าวต้องสอดคล้องกับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ และมีสาระสำคัญอื่น ดังต่อไปนี้ (มาตรา ๑๖ และมาตรา ๑๗)

๑.๕.๒.๑ การจัดตั้งศูนย์อำนวยการเฉพาะกิจเมื่อเกิดสาธารณภัยขึ้น โครงสร้าง และผู้มีอำนาจสั่งการด้านต่าง ๆ ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

๑.๕.๒.๒ แผนและขั้นตอนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ และยานพาหนะ เพื่อใช้ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

๑.๕.๒.๓ แผนและขั้นตอนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดให้มีเครื่องหมาย สัญญาณ หรือสิ่งอื่นใด ในการแจ้งให้ประชาชนได้ทราบถึงการเกิดหรือจะเกิดสาธารณภัย

๑.๕.๒.๔ แผนปฏิบัติการในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๑.๕.๒.๕ แผนการประสานงานกับองค์การสาธารณกุศล

๑.๕.๓ แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกรุงเทพมหานคร จัดทำโดยคณะกรรมการซึ่งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเป็นประธาน โดยผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเป็นผู้ลงนามประกาศใช้ ซึ่งแผนดังกล่าวต้องสอดคล้องกับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ และมีสาระสำคัญอื่น ดังต่อไปนี้ (มาตรา ๓๓ และ ๓๔)

๑.๕.๓.๑ การจัดตั้งศูนย์อำนวยการเฉพาะกิจเมื่อเกิดสาธารณภัยขึ้น โครงสร้าง และผู้มีอำนาจสั่งการด้านต่าง ๆ ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

๑.๕.๓.๒ แผนและขั้นตอนในการจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ และยานพาหนะ เพื่อใช้ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

๑.๕.๓.๓ แผนและขั้นตอนในการจัดให้มีเครื่องหมายสัญญาณ หรือสิ่งอื่นใด ในการแจ้งให้ประชาชนได้ทราบถึงการเกิดหรือจะเกิดสาธารณภัย

๑.๕.๓.๔ แผนปฏิบัติการในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตกรุงเทพมหานคร

๑.๕.๓.๕ แผนการประสานงานกับองค์การสาธารณสุขกุลใน
เขตกรุงเทพมหานคร

ให้หน่วยงานหรือบุคคลที่มีหน้าที่จัดทำแผนตามพระราชบัญญัตินี้ จัดทำ
แผนให้แล้วเสร็จภายในสองปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ โดยระหว่างที่ยังจัดทำแผน
ไม่แล้วเสร็จให้ดำเนินการตามแผนที่ใช้บังคับอยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ (มาตรา ๕๖)

๑.๖ การบัญชาการ กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของบุคคลดังต่อไปนี้

๑.๖.๑ นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย
(มาตรา ๓๑ กรณีเกิดสาธารณภัยร้ายแรงอย่างยิ่ง)

๑.๖.๒ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทา
สาธารณภัยแห่งชาติ มีอำนาจควบคุมและกำกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยทั่วราชอาณาจักร
ให้เป็นไปตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ และมีอำนาจบังคับบัญชาและ
สั่งการผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ ผู้ช่วยผู้อำนวยการ เจ้าพนักงาน และอาสาสมัครได้ทั่ว
ราชอาณาจักร (มาตรา ๑๓)

๑.๖.๓ ปลัดกระทรวงมหาดไทย เป็นรองผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทา
สาธารณภัยแห่งชาติ มีหน้าที่ช่วยเหลือผู้บัญชาการในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และปฏิบัติ
หน้าที่ตามที่ผู้บัญชาการมอบหมาย โดยให้มีอำนาจบังคับบัญชาและสั่งการรองจากผู้บัญชาการ
(มาตรา ๑๓)

๑.๗ การปฏิบัติ เป็นอำนาจหน้าที่ของผู้อำนวยการ เจ้าพนักงานและอาสาสมัครใน
เขตพื้นที่รับผิดชอบ ดังนี้

๑.๗.๑ อธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เป็นผู้อำนวยการกลาง
มีหน้าที่ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยทั่วราชอาณาจักร (มาตรา ๑๔)

๑.๗.๒ ผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นผู้อำนวยการจังหวัด รับผิดชอบในการ
ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตจังหวัด (มาตรา ๑๕)

๑.๗.๓ นายกองกิจการบริหารส่วนจังหวัด เป็นรองผู้อำนวยการจังหวัด
มีหน้าที่ช่วยเหลือผู้อำนวยการจังหวัดในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (มาตรา ๑๕)

๑.๗.๔ นายอำเภอ (รวมปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ) เป็น
ผู้อำนวยการอำเภอ รับผิดชอบและปฏิบัติหน้าที่ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตอำเภอ
(มาตรา ๔ ประกอบกับมาตรา ๑๕)

๑.๗.๕ ผู้บริหารท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่ (นายก
องค์การบริหารส่วนตำบล นายกเทศมนตรี นายกเมืองพัทยา และหัวหน้าผู้บริหารขององค์กรปกครอง

ส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่อื่นที่มีกฎหมายจัดตั้ง) เป็นผู้อำนวยการท้องถิ่น มีหน้าที่ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตท้องถิ่นของตน และมีหน้าที่ช่วยเหลือผู้อำนวยการจังหวัด และผู้อำนวยการอำเภอ ตามที่ได้รับมอบหมาย (มาตรา ๔ ประกอบกับมาตรา ๒๐)

๑.๓.๖ ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร เป็นผู้อำนวยการกรุงเทพมหานคร รับผิดชอบในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตกรุงเทพมหานคร (มาตรา ๓๒)

๑.๓.๗ ปลัดกรุงเทพมหานครเป็นรองผู้อำนวยการกรุงเทพมหานคร มีหน้าที่ช่วยเหลือผู้อำนวยการกรุงเทพมหานครในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โดยจะมอบหมายรองปลัดกรุงเทพมหานครเป็นผู้ช่วยปฏิบัติด้วยก็ได้ (มาตรา ๓๕)

๑.๓.๘ ผู้อำนวยการเขตในแต่ละเขตของกรุงเทพมหานคร เป็นผู้ช่วยผู้อำนวยการกรุงเทพมหานคร รับผิดชอบในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตรับผิดชอบ และมีหน้าที่ช่วยเหลือผู้อำนวยการกรุงเทพมหานครตามที่ได้รับมอบหมาย (มาตรา ๓๖ และมาตรา ๓๗)

๑.๓.๙ เจ้าพนักงาน ให้ผู้อำนวยการมีอำนาจแต่งตั้งเจ้าพนักงานเพื่อปฏิบัติหน้าที่ ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตรับผิดชอบ โดยหลักเกณฑ์การแต่งตั้งและการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานให้เป็นไปตามระเบียบของกระทรวงมหาดไทย (มาตรา ๓๘)

๑.๓.๑๐ อาสาสมัคร ให้ผู้อำนวยการจัดให้มีอาสาสมัครในพื้นที่ที่รับผิดชอบ เพื่อช่วยเหลือเจ้าพนักงานในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมาย และตามที่กำหนดในระเบียบของกระทรวงมหาดไทย (มาตรา ๔๑)

๑.๓.๑๑ องค์การสาธารณกุศลหรือบุคคลที่มาช่วยเหลือการปฏิบัติหน้าที่ ของเจ้าพนักงานในระหว่างเกิดสาธารณภัย สามารถช่วยเหลือหรือบรรเทาสาธารณภัยได้ตามที่ผู้อำนวยการหรือเจ้าพนักงานที่ได้รับมอบหมายได้มอบหมายภารกิจให้ (มาตรา ๔๒)

๑.๘ การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

๑.๘.๑ เมื่อเกิดหรือคาดว่าจะเกิดสาธารณภัยขึ้นในเขตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่ใด ให้เป็นหน้าที่ของผู้อำนวยการท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่นั้น โดยผู้อำนวยการอำเภอ และผู้อำนวยการจังหวัดมีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับผู้อำนวยการท้องถิ่นในเขตอำเภอพื้นที่ของตน และในเขตจังหวัด แล้วแต่กรณี (มาตรา ๒๑ และมาตรา ๒๒)

๑.๘.๒ กรณีที่พื้นที่ที่เกิดหรือจะเกิดสาธารณภัยอยู่ในความรับผิดชอบ ของผู้อำนวยการท้องถิ่นหลายคน ผู้อำนวยการท้องถิ่นคนหนึ่งคนใดจะใช้อำนาจหรือปฏิบัติหน้าที่ตาม มาตรา ๒๑ ไปพลางก่อนก็ได้ แล้วให้แจ้งผู้อำนวยการท้องถิ่นอื่นทราบโดยเร็ว และกรณี ผู้อำนวยการท้องถิ่น มีความจำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือหน่วยงานของ

รัฐที่อยู่นอกเขตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งหนึ่งของตน ให้แจ้งให้ผู้อำนวยการอำเภอ หรือผู้อำนวยการจังหวัด แล้วแต่กรณีเพื่อสั่งการโดยเร็วต่อไป (มาตรา ๒๒)

๑.๘.๓ ผู้อำนวยการในเขตพื้นที่ที่ติดต่อกันหรือใกล้เคียงมีหน้าที่สนับสนุนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแก่ผู้อำนวยการซึ่งรับผิดชอบในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่เกิดขึ้นนั้น (มาตรา ๒๓)

๑.๘.๔ เมื่อเกิดสาธารณภัยขึ้น เจ้าพนักงานที่ประสบเหตุมีหน้าที่ต้องเข้าดำเนินการเบื้องต้นเพื่อระงับภัยนั้น แล้วรีบรายงานให้ผู้อำนวยการท้องถิ่นเพื่อสั่งการต่อไป และในกรณีจำเป็น เจ้าพนักงานมีอำนาจดำเนินการใดเพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองชีวิตหรือป้องกันอันตรายที่จะเกิดแก่บุคคลได้ (มาตรา ๒๔)

๑.๘.๕ กรณีเจ้าพนักงานจำเป็นต้องเข้าไปในอาคารหรือสถานที่ที่อยู่ใกล้เคียงกับบริเวณที่เกิดสาธารณภัยเพื่อทำการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ให้กระทำได้เมื่อได้รับอนุญาตจากเจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคารหรือสถานที่แล้ว เว้นแต่ไม่มีเจ้าของหรือผู้ครอบครองอยู่ในเวลานั้น หรือเมื่อมีผู้อำนวยการอยู่ด้วย และหากทรัพย์สินนั้นเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดสาธารณภัยได้ง่าย ให้เจ้าพนักงานมีอำนาจสั่งให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองขนย้ายทรัพย์สินนั้นออกจากอาคารหรือสถานที่ดังกล่าวได้ หากเจ้าของหรือผู้ครอบครองไม่ปฏิบัติตาม เจ้าพนักงานมีอำนาจขนย้ายทรัพย์สินนั้นได้ตามความจำเป็นแก่การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โดยเจ้าพนักงานไม่ต้องรับผิดชอบบรรเทาความเสียหายอันเกิดจากการกระทำดังกล่าว (มาตรา ๒๖)

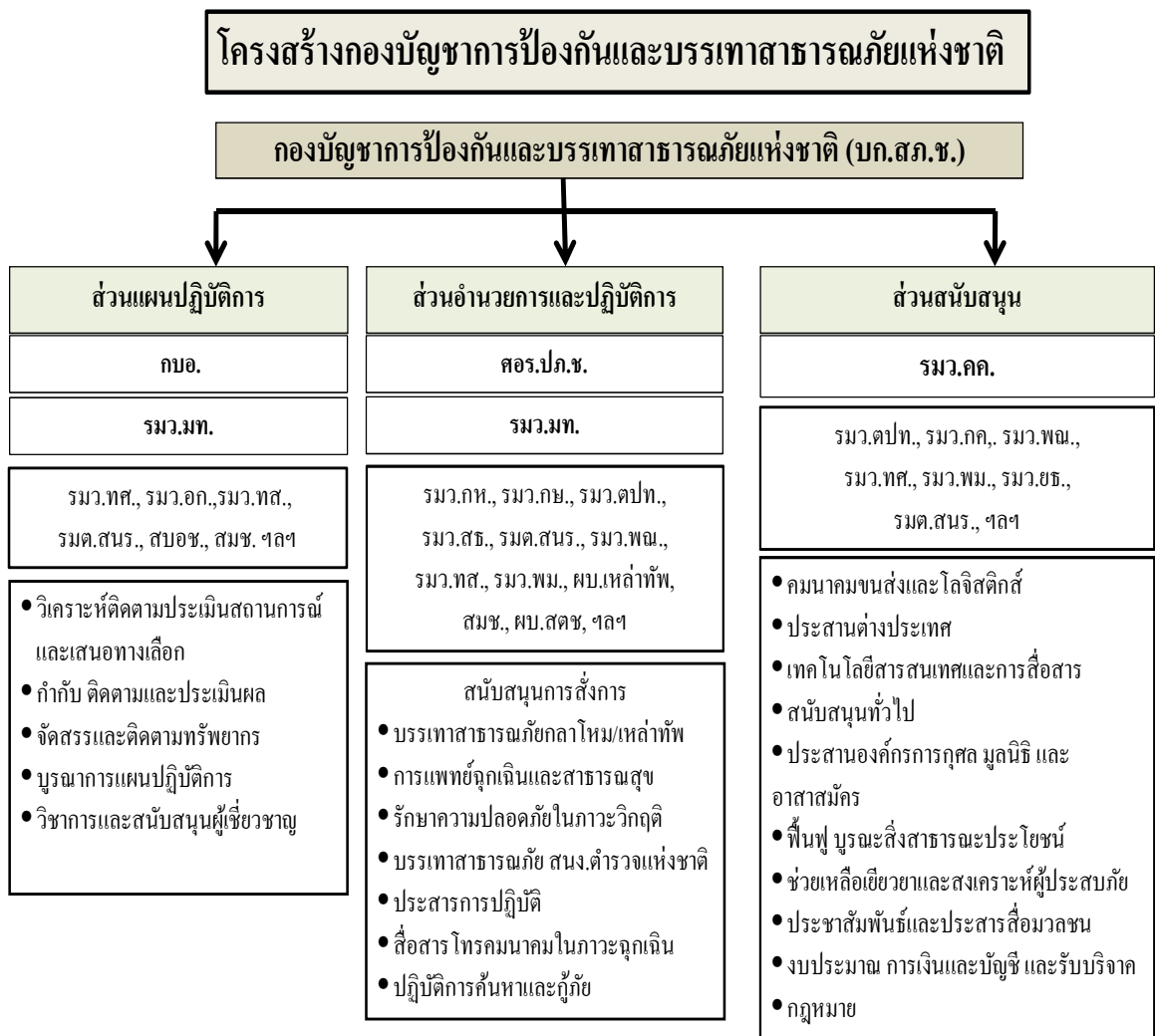
๑.๘.๖ ให้ผู้อำนวยการในเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบสำรวจความเสียหายจากสาธารณภัยที่เกิดขึ้นและทำบัญชีรายชื่อผู้ประสบภัยและทรัพย์สินที่เสียหายไว้เป็นหลักฐาน พร้อมทั้งออกหนังสือรับรองให้ผู้ประสบภัยไว้เป็นหลักฐานในการรับการสงเคราะห์และฟื้นฟู (มาตรา ๓๐)

๑.๘.๗ ความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานในพื้นที่กับหน่วยทหารในการบริหารจัดการสาธารณภัย (มาตรา ๔๖) กำหนดให้หน่วยทหารเข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่ขั้นตอนการจัดทำแผน และกรณีเกิดสาธารณภัยขึ้น หากต้องมีหน่วยทหารเข้าร่วมดำเนินการ กำหนดให้ต้องจัดทำเป็นบันทึกข้อตกลงร่วมกันระหว่างผู้ว่าราชการจังหวัดในฐานะผู้อำนวยการจังหวัด หรือผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครในฐานะผู้อำนวยการกรุงเทพมหานครกับผู้บัญชาทหารในเขตพื้นที่ที่เกี่ยวข้อง เว้นแต่เป็นกรณีการสั่งการของนายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย

๑.๕ การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตกรุงเทพมหานคร

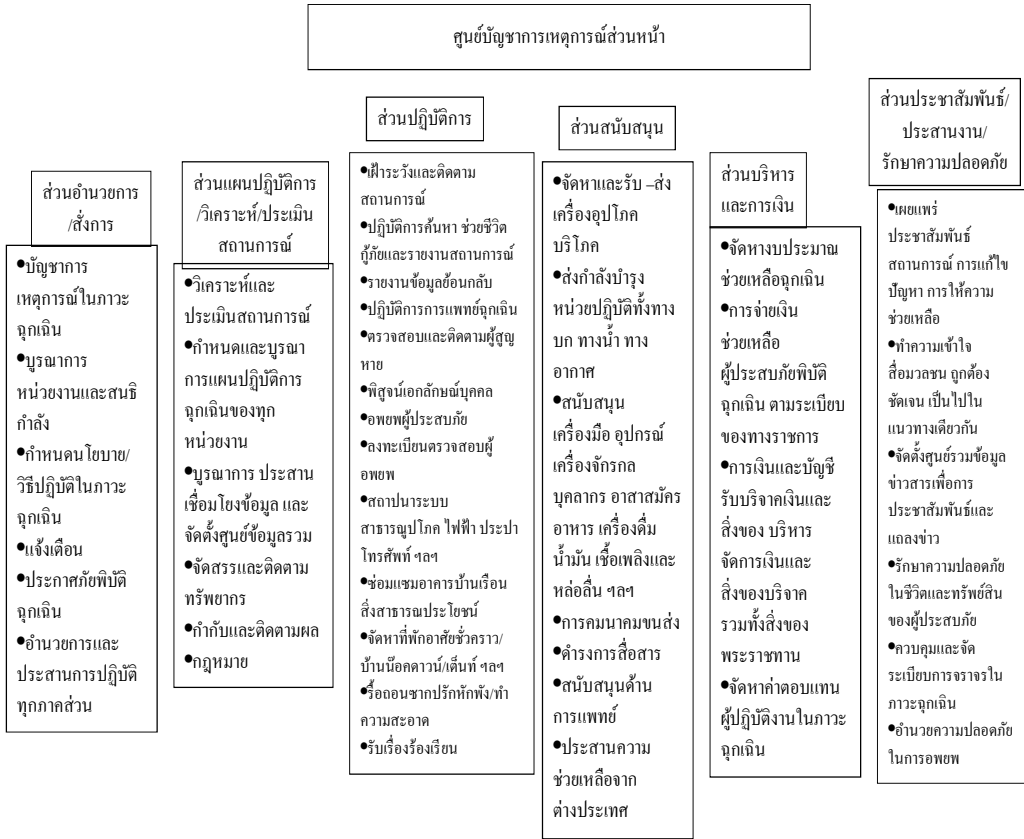
ในกรณีที่มีความจำเป็นที่จะต้องได้รับความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้ใดหรือหน่วยงานของรัฐใดในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่เกิดขึ้นในเขตกรุงเทพมหานคร ให้ผู้อำนวยการกรุงเทพมหานครแจ้งให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นหรือหน่วยงานของรัฐผู้นั้นทราบ และเมื่อเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นหรือหน่วยงานของรัฐผู้นั้น แล้วแต่กรณี ได้รับแจ้งแล้ว ให้เป็นหน้าที่ที่จะต้องดำเนินการให้ความช่วยเหลือในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่เกิดขึ้นในเขตกรุงเทพมหานครตามที่ได้รับแจ้งโดยเร็ว (มาตรา ๓๘)

แผนภาพที่ ๒-๑ โครงสร้างกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ

ที่มา : แผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๓ – ๒๕๕๖

แผนภาพที่ ๒-๒ โครงสร้างศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ส่วนหน้า

ที่มา : แผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๓ – ๒๕๕๗

๒. ยุทธศาสตร์การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ

การกำหนดยุทธศาสตร์เพื่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเพื่อสามารถตอบสนองตั้งแต่ระยะก่อนเกิดภัย ระหว่างเกิดภัย และหลังเกิดภัย ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นเพื่อสร้างความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนและของรัฐ จะต้องพิจารณาในลักษณะพลวัตรและมีความเชื่อมโยงกันตามวัฏจักรการบริหารจัดการสาธารณภัย ประกอบด้วย ๔ ยุทธศาสตร์ (2P และ 2R) ตาม แผนภาพที่ ๒ - ๑ คือ

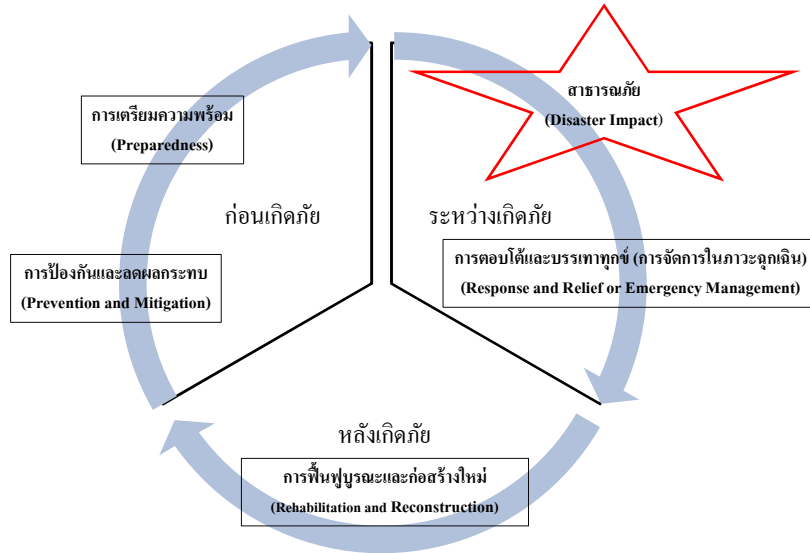
ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การป้องกันและลดผลกระทบ (Prevention and Mitigation)

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การเตรียมความพร้อม (Preparedness)

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การบริหารจัดการในภาวะฉุกเฉิน (Response and relief or Emergency management)

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ การจัดการหลังเกิดภัย (Rehabilitation and Reconstruction)

แผนภาพที่ ๒-๓ วัฏจักรการบริหารจัดการสาธารณภัย (Disaster Management Cycle)

ที่มา : แผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๓ – ๒๕๕๗

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การป้องกันและลดผลกระทบ มีวัตถุประสงค์เพื่อปรับระบบการบริหารจัดการสาธารณภัยให้มีขีดความสามารถในการเตรียมการเผชิญสาธารณภัยต่างๆ ไว้ล่วงหน้า ก่อนเกิดภัย เป็นการลดความรุนแรงและการสูญเสียจากสาธารณภัยที่มีต่อประชาชนในพื้นที่เสี่ยงให้ มีน้อยที่สุด

๑. เป้าประสงค์

๑.๑ ป้องกันและลดผลกระทบจากสาธารณภัย

๑.๒ ลดความเสียหายของประชาชนจากสาธารณภัย

๒. มาตรการในการป้องกันและลดผลกระทบ ประกอบด้วย ๘ มาตรการ คือ

๒.๑ การจัดการระบบข้อมูลสารสนเทศด้านการบริหารจัดการสาธารณภัยเพื่อจัดทำฐานข้อมูลด้านสาธารณภัยให้สมบูรณ์ ทันสมัย สามารถเชื่อมต่อกับระบบข้อมูลได้ระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตั้งแต่ระดับประเทศถึงระดับท้องถิ่นและองค์การระหว่างประเทศ

๒.๒ การป้องกันพื้นที่เสี่ยงภัยให้สอดคล้องกับระดับความเสียหายจากสาธารณภัย โดยการประเมินความเสี่ยงภัยและจัดทำแผนที่เสี่ยงของภัยทุกประเภทตามขอบเขตสาธารณภัยที่กำหนดไว้ในแผนฉบับนี้

๒.๓ การพัฒนาแผนหลักและแผนปฏิบัติการด้านสาธารณสุข โดยการจัดทำแผนแม่บทและแผนปฏิบัติการของภัยทุกประเภท

๒.๔ การส่งเสริมให้ความรู้ ความเข้าใจ และสร้างความตระหนักเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณสุข รวมทั้งวิธีปฏิบัติตนให้ปลอดภัยในรูปแบบการเรียน การสอน แก่สาธารณสุขชน โดยการจัดทำแผนส่งเสริมการสร้างความรู้และความตระหนักเรื่องสาธารณสุขแก่สาธารณสุขชน

๒.๕ การป้องกันสาธารณสุขโดยใช้มาตรการด้านโครงสร้าง

๒.๖ การป้องกันสาธารณสุขโดยใช้ธรรมชาติหรือปรับปรุงระบบนิเวศ

๒.๗ การวิจัยและพัฒนาเพื่อลดความเสี่ยงจากสาธารณสุข โดยการวิจัยและพัฒนาเพื่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณสุขประเภทต่างๆ

๒.๘ การถ่ายเทความเสี่ยงจากสาธารณสุข โดยจัดทำแนวทางและมาตรการประกันภัยจากสาธารณสุขประเภทต่างๆ

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การเตรียมความพร้อม มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างระบบการเตรียมความพร้อมและแนวทางปฏิบัติในการรับมือกับสาธารณสุขที่จะเกิดขึ้น และเพื่อลดภาระในการให้ความช่วยเหลือของภาครัฐเมื่อเกิดสาธารณสุข

เป้าประสงค์ : สร้างความพร้อมเพื่อการจัดการสาธารณสุขได้อย่างทันเหตุการณ์และมีประสิทธิภาพ

มาตรการในการเตรียมความพร้อม ประกอบด้วย ๘ มาตรการ คือ

๑. การจัดทำแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณสุขทุกระดับ ตั้งแต่ระดับประเทศถึงระดับชุมชน

๒. การพัฒนาระบบพยากรณ์และการแจ้งเตือนภัย ตั้งแต่ระดับประเทศถึงระดับท้องถิ่น

๓. การพัฒนาศักยภาพของระบบสื่อสาร

๔. การฝึกซ้อมแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณสุขทุกระดับ

๕. การเตรียมปัจจัยสี่เพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัย

๖. การเตรียมสนับสนุนด้านทรัพยากรและพลังงาน เพื่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณสุข

๗. การเตรียมบุคลากรเพื่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณสุขทุกระดับ

๘. การเสริมสร้างความพร้อมของท้องถิ่นในการป้องกันและบรรเทาสาธารณสุข

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การบริหารจัดการในภาวะฉุกเฉิน มีวัตถุประสงค์เพื่อเตรียมการที่จำเป็นให้สามารถเผชิญและจัดการสาธารณสุขที่เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวดเร็ว และเพื่อให้

การปฏิบัติการในภาวะฉุกเฉินเป็นไปอย่างมีระบบ ชัดเจน ไม่สับสนและลดความสูญเสียจากสาธารณภัยให้มึน้อยที่สุด

เป้าประสงค์ : การจัดการสาธารณภัยในภาวะฉุกเฉินที่มีประสิทธิภาพและลดความสูญเสียให้มึน้อยที่สุด

มาตรการในการบริหารจัดการในภาวะฉุกเฉิน ประกอบด้วย ๖ มาตรการ คือ

๑. การจัดตั้งศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ทุกระดับ
๒. การเชื่อมโยงระบบติดต่อสื่อสารระหว่างหน่วยงานให้ใช้ได้ขณะเกิดภัย
๓. การสนธิกำลังเข้าช่วยเหลือและควบคุมสถานการณ์ โดยเน้นการปฏิบัติการค้นหาและช่วยชีวิต และการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลผู้ประสบภัย รวมทั้งการซ่อมแซมฉุกเฉิน
๔. การรักษาพยาบาลผู้ประสบภัย โดยการจัระบบการแพทย์และการสาธารณสุขฉุกเฉินอย่างมีประสิทธิภาพ
๕. การจัดการศพ โดยการจัดเตรียมสถานที่และอุปกรณ์เก็บรักษาศพ และการตรวจพิสูจน์เอกลักษณ์บุคคล

๖. การประชาสัมพันธ์ โดยการจัดตั้งศูนย์ประชาสัมพันธ์ และจัดทำข่าวสถานการณ์ภัยพิบัติที่ถูกต้อง เผยแพร่ให้สาธารณชนทราบทุกระยะ เพื่อลดความตื่นตระหนก

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ การจัดการหลังเกิดภัย มีวัตถุประสงค์เพื่อบรรเทาทุกข์ขั้นต้นแก่ผู้ประสบภัยโดยเร็ว ต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ รวมทั้งให้การสงเคราะห์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยและเพื่อฟื้นฟูบูรณะพื้นที่ประสบภัยให้กลับสู่สภาพปกติโดยเร็ว

เป้าประสงค์

๑. ผู้ประสบภัยได้รับการสงเคราะห์ช่วยเหลือตรงตามความต้องการและเป็นธรรมสามารถกลับไปดำรงชีวิตได้ตามปกติโดยเร็ว
 ๒. พื้นที่ประสบภัยได้รับการฟื้นฟูบูรณะให้กลับคืนสู่สภาพเดิมโดยเร็ว
- มาตรการในการจัดการหลังเกิดภัย ประกอบด้วย ๘ มาตรการ คือ
๑. การให้ความช่วยเหลือและสงเคราะห์ผู้ประสบภัย
 ๒. การฟื้นฟูผู้ประสบภัย สัตว์เลี้ยง และสัตว์ป่า
 ๓. การบูรณะสิ่งสาธารณูปโภคและสาธารณูปการที่เสียหาย
 ๔. การฟื้นฟูโครงสร้างพื้นฐานที่เสียหาย
 ๕. การจัดการสภาพแวดล้อมในพื้นที่ประสบภัย
 ๖. การรายงานและติดตามประเมินผล โดยการจัดทำรายงานความเสียหายจากสาธารณภัยและติดตามประเมินผลการสงเคราะห์ผู้ประสบภัยและการฟื้นฟูบูรณะพื้นที่ประสบภัย

๑. การประสานกับองค์การระหว่างประเทศในการฟื้นฟูบูรณะ โดยการจัดทำโครงการขอรับความช่วยเหลือจากต่างประเทศ

๒. การเรียนรู้จากบทเรียนสาธารณภัยที่ผ่านมา (Lesson Learn)

๓. แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๓-๒๕๕๗

คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ได้จัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๓-๒๕๕๗ โดยนำแผนป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๘ มาเป็นพื้นฐาน มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เป็นกรอบและทิศทางให้หน่วยงานทุกภาคส่วน ตั้งแต่ระดับท้องถิ่นถึงระดับประเทศ สามารถปฏิบัติงานด้านสาธารณภัยร่วมกัน ได้อย่างเป็นระบบ มีทิศทางเดียวกันและเสริมกำลังกันอย่างบูรณาการ โดยกำหนดกรอบยุทธศาสตร์ไว้ครอบคลุมตั้งแต่ระยะก่อนเกิดภัย ระยะเกิดภัย และระยะหลังเกิดภัย อย่างชัดเจน

วิสัยทัศน์

เป็นแผนหลักในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของประเทศ สามารถลดความเสียหายและความสูญเสียในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนและของรัฐ ให้มีน้อยที่สุดเทียบเท่ามาตรฐานสากล

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อเป็นกรอบและทิศทางให้หน่วยงานทุกภาคส่วน ตั้งแต่ระดับท้องถิ่นถึงระดับประเทศ ปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ตั้งแต่ระยะก่อนเกิดภัย ขณะเกิดภัย และหลังเกิดภัย อย่างเป็นระบบ มีทิศทางเดียวกันและเสริมกำลังกันอย่างบูรณาการ

๒. เพื่อจัดระบบการดำเนินงานและการเตรียมความพร้อมในด้านต่างๆ ไว้รองรับสถานการณ์สาธารณภัยตามลักษณะความเสียหาย ให้แก่หน่วยงานทุกภาคส่วน ตั้งแต่ระดับท้องถิ่นถึงระดับประเทศ ทั้งในระยะก่อนเกิดภัย ระหว่างเกิดภัย และหลังเกิดภัย

๓. เพื่อพัฒนาขีดความสามารถในการป้องกัน การเตรียมความพร้อม การระงับและบรรเทา และการฟื้นฟูบูรณะ ให้หน่วยงานทุกภาคส่วน ตั้งแต่ระดับท้องถิ่นถึงระดับประเทศ สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลสูงสุดในสถานการณ์

เป้าหมาย

๑. ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมและให้ความร่วมมือในระบบการบริหารจัดการสาธารณภัย ทั้งในระยะก่อนเกิดภัย ระหว่างเกิดภัย และหลังเกิดภัย

๒. มีความพร้อมด้านทรัพยากร ซึ่งประกอบด้วยงบประมาณ บุคลากร เครื่องจักรกล ยานพาหนะ และเครื่องมืออุปกรณ์ ที่จำเป็นต้องใช้ในการป้องกันบรรเทาสาธารณภัย และลดผลกระทบจากสาธารณภัยและการฟื้นฟูบูรณะ

๓. ประชาชนมีจิตสำนึกและมีความตระหนักรู้ด้านความปลอดภัย (Safety Mind) เพื่อร่วมกันสร้างวัฒนธรรมความปลอดภัย (Safety Culture) ให้เกิดขึ้นในสังคมไทย

๔. ผู้ประสบภัยได้รับการช่วยเหลือ พื้นที่ประสบภัยได้รับการฟื้นฟูบูรณะอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม

ขอบเขตสาธารณภัย

ด้านสาธารณภัย ประกอบด้วย ๑๔ ประเภทภัย คือ

๑. อุทกภัยและดินโคลนถล่ม
๒. ภัยจากพายุหมุนเขตร้อน
๓. ภัยจากอัคคีภัย
๔. ภัยจากสารเคมีและวัตถุอันตราย
๕. ภัยจากการคมนาคมและขนส่ง
๖. ภัยแล้ง
๗. ภัยจากอากาศยาน
๘. ภัยจากไฟฟ้าและหมอกควัน
๙. ภัยจากแผ่นดินไหวและอาคารถล่ม
๑๐. ภัยจากคลื่นสึนามิ
๑๑. ภัยจากโรคระบาดในมนุษย์
๑๒. ภัยจากโรค แมลง สัตว์ ศัตรูพืชระบาด
๑๓. ภัยจากโรคระบาดสัตว์และสัตว์น้ำ
๑๔. ภัยจากเทคโนโลยีสารสนเทศ

ด้านความมั่นคง ประกอบด้วย ๔ ประเภทภัย คือ

๑. ภัยจากการก่อวินาศกรรม
๒. ภัยจากทุ่นระเบิดกับระเบิด
๓. ภัยทางอากาศ
๔. ภัยจากการชุมนุมประท้วง และการจลาจล

ความรุนแรงของสาธารณภัยแบ่งออกเป็น ๔ ระดับ โดยมีผู้รับผิดชอบตามระดับความรุนแรง ตามตารางที่ ๒-๑

ตารางที่ ๒-๑ ระดับความรุนแรงของสาธารณภัย

ระดับ	ระดับความรุนแรง	การจัดการ
๑	สาธารณภัยที่เกิดขึ้นทั่วไป หรือมีขนาดเล็ก	ผู้อำนวยการท้องถิ่น ผู้อำนวยการอำเภอ และ/หรือ ผู้ช่วยผู้อำนวยการกรุงเทพมหานคร สามารถควบคุมสถานการณ์และจัดการระงับภัยได้โดยลำพัง
๒	สาธารณภัยขนาดกลาง	ผู้อำนวยการในระดับ ๑ ไม่สามารถควบคุมสถานการณ์ได้ ผู้อำนวยการจังหวัด และ/หรือ ผู้อำนวยการกรุงเทพมหานครเข้าควบคุมสถานการณ์
๓	สาธารณภัยขนาดใหญ่ที่มีผลกระทบรุนแรงกว้างขวาง หรือสาธารณภัยที่จำเป็นต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญหรืออุปกรณ์พิเศษ	ผู้อำนวยการในระดับ ๒ ไม่สามารถควบคุมสถานการณ์ได้ ผู้อำนวยการกลาง และ/หรือผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ เข้าควบคุมสถานการณ์
๔	สาธารณภัยขนาดใหญ่ที่มีผลกระทบร้ายแรงอย่างยิ่ง	นายกรัฐมนตรี หรือรองนายกรัฐมนตรีที่ นายกรัฐมนตรี มอบหมาย ควบคุมสถานการณ์

ที่มา : แผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๑ – ๒๕๕๗

แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๑-๒๕๕๗ กำหนดให้กระทรวงมหาดไทยเป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลัก สำหรับในส่วน of กระทรวงกลาโหมซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีความพร้อมทั้งด้านกำลังพล ยุทโธปกรณ์ และเครื่องมือต่างๆ ได้รับมอบหมายให้เป็นหน่วยงานสนับสนุนส่วนราชการฝ่ายพลเรือนในการบรรเทาสาธารณภัย ในการนี้ กระทรวงกลาโหมจึงได้ตั้งศูนย์บรรเทาสาธารณภัยกระทรวงกลาโหม (ศบภ.กท.) มีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมเป็นผู้บัญชาการศูนย์บรรเทาสาธารณภัยกระทรวงกลาโหม (ผอ.ศบภ.กท.) โดยมีผู้อำนวยการสำนักนโยบายและแผนกลาโหม เป็นเลขานุการศูนย์บัญชาการ ศบภ.กท. รวมทั้งได้จัดทำ “แผนบรรเทาสาธารณภัยกระทรวงกลาโหม” มีวัตถุประสงค์เพื่อนำศักยภาพของกองทัพมาสนับสนุนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พร้อมทั้งได้มอบให้กองทัพไทยและเหล่าทัพจัดตั้งศูนย์บรรเทาสาธารณภัยระดับเหล่าทัพ

๔. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการสาธารณสุขของกระทรวงกลาโหม

ศูนย์บรรเทาสาธารณสุขกระทรวงกลาโหม (สบภ.ภท.)

ในปี ๒๕๔๐ นายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมในขณะนั้น ได้จัดตั้งศูนย์บรรเทาสาธารณสุขกระทรวงกลาโหม (สบภ.ภท.) ตามคำสั่งกระทรวงกลาโหม (เฉพาะ) ที่ ๗๐/๔๐ ลง ๒๕ มีนาคม ๒๕๔๐ มอบหมายให้ผู้บัญชาการทหารสูงสุด เป็นผู้อำนวยการศูนย์ฯ และมี รองผู้อำนวยการศูนย์ฯ และ มี เจ้ากรมกิจการพลเรือนทหารในฐานะหัวหน้าฝ่ายกิจการพลเรือน เป็นกรรมการและเลขานุการ ต่อมาได้มีการปรับปรุงตามคำสั่งกระทรวงกลาโหม เฉพาะ ที่ ๔๓๔/๔๗ เพื่อให้การดำเนินงานในการป้องกันและบรรเทาภัยพิบัติและช่วยเหลือผู้ประสบภัย สอดคล้องกับพระราชบัญญัติป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน พ.ศ.๒๕๒๒ และแผนป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๘ และระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยเงินอุดหนุนราชการ เพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินพ.ศ.๒๕๔๖ อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ.๒๕๐๓ และต่อมา มีการปรับปรุงโครงสร้างตามคำสั่งกระทรวงกลาโหม เฉพาะ ที่ ๒๓๔/๕๒ ลงวันที่ ๒๘ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๒ เพื่อให้การดำเนินงานของกระทรวงกลาโหม ในการป้องกันแก้ไข บรรเทาภัยพิบัติและช่วยเหลือผู้ประสบภัย เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ พ.ร.บ. ป้องกันสาธารณสุข พ.ศ.๒๕๕๐ และระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยเงินอุดหนุนราชการ เพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ.๒๕๔๖ มีการปรับปรุงแผนบรรเทาสาธารณสุข ครั้งล่าสุด คือ แผนบรรเทาสาธารณสุขกระทรวงกลาโหม ๒๕๕๔ เพื่อให้สอดคล้องกับแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณสุขแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๓ – ๒๕๕๗ โดยมีโครงสร้างดังนี้

๑. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม (รมว.ภท.)	ผู้อำนวยการศูนย์บรรเทาสาธารณสุข กระทรวงกลาโหม (ผอ.สบภ.ภท.)
๒. ปลัดกระทรวงกลาโหม (ปล.ภท.)	รองผู้อำนวยการศูนย์บรรเทาสาธารณสุข กระทรวงกลาโหม (รอง ผอ.สบภ.ภท.)
๓. ผู้บัญชาการทหารสูงสุด (ผบ.ทสส.)	รองผู้อำนวยการศูนย์บรรเทาสาธารณสุข กระทรวงกลาโหม (รอง ผอ.สบภ.ภท.)
๔. ผู้บัญชาการทหารบก (ผบ.ทบ.)	ผู้ช่วยผู้อำนวยการศูนย์บรรเทาสาธารณสุข กระทรวงกลาโหม (ผช.ผอ.สบภ.ภท.)
๕. ผู้บัญชาการทหารเรือ (ผบ.ทร.)	ผู้ช่วยผู้อำนวยการศูนย์บรรเทาสาธารณสุข กระทรวงกลาโหม (ผช.ผอ.สบภ.ภท.)

๖. ผู้บัญชาการทหารอากาศ (ผบ.ทอ.)	ผู้ช่วยผู้อำนวยการศูนย์บรรเทา
สาธารณภัยกระทรวงกลาโหม (ผช.ผอ.ศบภ.กท.)	
๗. อธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย	กรรมการ
๘. เจ้ากรมเสมียนตรา (จก.สม.)	กรรมการ
๙. ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณกลาโหม (ผอ.สงป.กท.)	กรรมการ
๑๐. เจ้ากรมพระธรรมนูญ (จก.ชน.)	กรรมการ
๑๑. เจ้ากรมการเงินกลาโหม (จก.กท.กท.)	กรรมการ
๑๒. ผู้อำนวยการสำนักนโยบายและแผนกลาโหม (ผอ.สนผ.กท.)	กรรมการและ เลขานุการ
๑๓. เจ้ากรมกิจการพลเรือนทหาร (จก.กร.ทหาร)	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๑๔. ผู้อำนวยการสำนักงานกิจการพลเรือน สำนักนโยบายและแผนกลาโหม (ผอ.สกรรสนผ.กท.)	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

อำนาจหน้าที่ของศูนย์บรรเทาสาธารณภัยกระทรวงกลาโหม

๑. กำหนดนโยบายและแนวทางของกระทรวงกลาโหม เกี่ยวกับการป้องกัน แก้ไข บรรเทาภัยพิบัติที่เกิดจากสาธารณภัย และอุบัติเหตุ รวมทั้งแนวทางการช่วยเหลือผู้ประสบภัย

๒. เป็นศูนย์กลางในการประสานงานกับรัฐบาล และหน่วยงานฝ่ายพลเรือน รวมทั้งภาคเอกชนในการอำนวยความสะดวก ป้องกัน แก้ไข บรรเทาภัยพิบัติ ที่เกิดจากสาธารณภัยและอุบัติเหตุ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกระทรวงกลาโหม

๓. ติดตามสถานการณ์และเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง เพื่ออำนวยความสะดวกและประสานงานให้ส่วนราชการในกระทรวงกลาโหม ให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติได้ทันต่อสถานการณ์ รวมถึงการอำนวยความสะดวกและการประชาสัมพันธ์ โดยใช้เครื่องมือของส่วนราชการใน กท.

๔. ให้ นขต.กท. และเหล่าทัพ ให้การสนับสนุนกำลังพลและข้อมูล เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานของฝ่ายเลขานุการ ศบภ.กท. เมื่อได้รับการร้องขอและให้เชิญผู้แทนส่วนราชการหรือผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อให้คำแนะนำ คำปรึกษาหรือร่วมปฏิบัติงานและขอรับข้อมูลในเรื่องที่เกี่ยวข้องตามความจำเป็น

๕. พิจารณาให้ความเห็นชอบการสนับสนุนเงินอุดหนุนจากราชการ เพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน ตามที่ส่วนราชการใน กท. ร้องขอเพิ่มเติมจากวงเงินงบประมาณที่ได้รับการจัดสรร เพื่อดำเนินการเบิกจ่ายตามระเบียบและคำสั่งที่กำหนดต่อไป

๖. ให้ สป. และ บก.ทท. จัดตั้งศูนย์บรรเทาสาธารณภัยทุกระดับหน่วย ให้สอดคล้องกับการจัดและดำเนินงานของ สบภ.กท. และเป็นหน่วยรับผิดชอบการดำเนินงานเกี่ยวกับการป้องกันแก้ไขบรรเทาภัยพิบัติ และช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติของ กท.

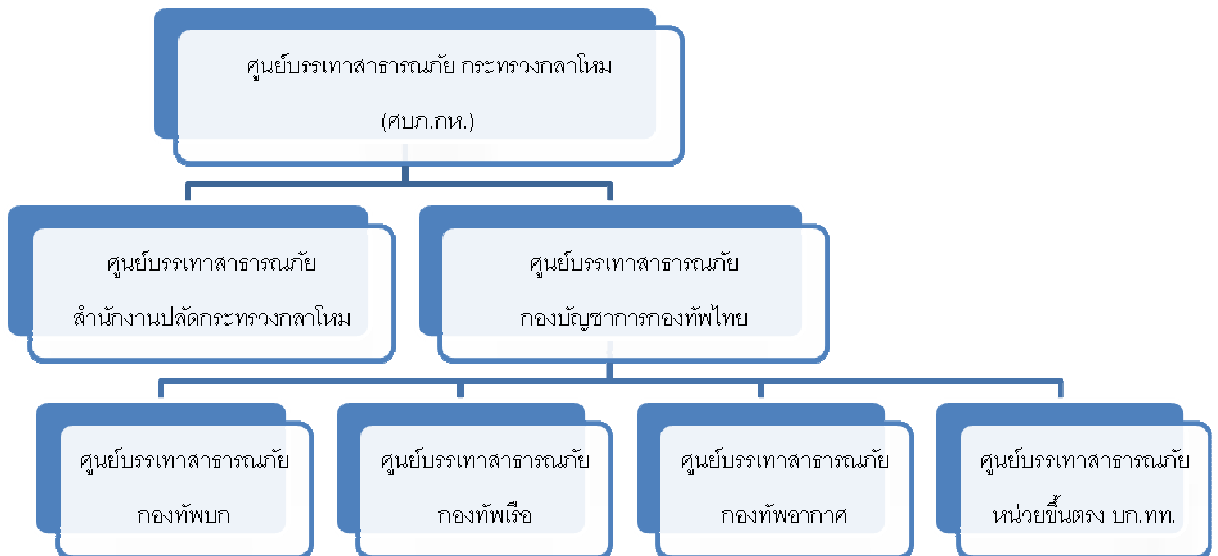
๗. ให้ศูนย์บรรเทาสาธารณภัยทุกระดับหน่วย จัดทำแผนการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกัน ภัย และบรรเทาภัยพิบัติ ที่เกิดจากสาธารณภัยและอุบัติเหตุ โดยการประสานงานกับฝ่ายพลเรือนในพื้นที่ รวมทั้งแผนการช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติของหน่วย พร้อมทั้งพิจารณาทบทวนหรือปรับปรุงแผนดังกล่าวให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับนโยบายและแนวทางของ กท.

๘. การปฏิบัติเกี่ยวกับการเบิกจ่ายงบประมาณและเงินอุดหนุนราชการ ให้ปฏิบัติตามระเบียบและคำสั่งที่เกี่ยวข้อง

๙. อำนาจหน้าที่นอกเหนือจากที่กำหนดไว้ ให้อยู่ในดุลยพินิจ และการสั่งการของรมว.กท. ในฐานะ ผอ.สบภ.กท.

ทั้งนี้ สำหรับโครงสร้างศูนย์บรรเทาสาธารณภัยกระทรวงกลาโหม แสดงได้ดังแผนภาพที่ ๒-๔

แผนภาพที่ ๒-๔ โครงสร้างศูนย์บรรเทาสาธารณภัยกระทรวงกลาโหม

ที่มา : แผนบรรเทาสาธารณภัย ศูนย์บรรเทาสาธารณภัย กองบัญชาการทหารสูงสุด พ.ศ.๒๕๕๐

การบรรเทาสาธารณภัยขององค์กรรัฐและกองทัพ

การสนับสนุนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ โดย กระทรวงกลาโหม

ตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๓ – ๒๕๕๖ ได้กำหนดยุทธศาสตร์ ๔ ยุทธศาสตร์ โดยกำหนดให้กระทรวงกลาโหมเป็นหน่วยงานสนับสนุนตามยุทธศาสตร์และกิจกรรมหลักร่วมกับหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งตามยุทธศาสตร์ คือ

๑. ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การป้องกันและลดผลกระทบ กำหนดมาตรการไว้ ๒ มาตรการ คือ การจัดระบบข้อมูลสารสนเทศด้านบริหารจัดการสาธารณภัย และ การป้องกันสาธารณภัยโดยใช้ธรรมชาติหรือปรับปรุงระบบนิเวศปลูกป่า

๒. ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การเตรียมความพร้อม กำหนดมาตรการไว้ ๘ มาตรการ คือ การเชื่อมแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเข้ากับแผนปฏิบัติการของทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับสาธารณภัย การพัฒนาศักยภาพของระบบสื่อสาร การซ้อมแผนอย่างสม่ำเสมอเป็นประจำทุกปี การเตรียมปัจจัยสี่เพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัย การเตรียมฐานข้อมูลสนับสนุนด้านทรัพยากรและพลังงาน การเตรียมบุคลากร โดยเฉพาะการฝึกอบรม Emergency Response Team (ERT) และการเสริมสร้างความพร้อมของท้องถิ่น เช่น เตรียมสถานที่จอดเฮลิคอปเตอร์

๓. ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การบริหารจัดการในภาวะฉุกเฉิน กำหนดมาตรการไว้ ๖ มาตรการ คือ การจัดตั้งศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ในทุกระดับ การเชื่อมโยงระบบติดต่อสื่อสารระหว่างหน่วยงาน การสนธิกำลังเข้าช่วยเหลือและควบคุมสถานการณ์ โดยแบ่งกิจกรรมหลัก ออกเป็น ๓ ช่วงคือ ๒๔ ชั่วโมง ๒๔ – ๔๘ ชั่วโมง และ ๔๘ – ๗๒ ชั่วโมง และมาตรการการประชาสัมพันธ์เพื่อลดความตื่นตระหนกและสร้างความเชื่อมั่นให้ผู้ประสบภัย

๔. ยุทธศาสตร์ที่ ๔ คือ การจัดการหลังเกิดภัย กระทรวงกลาโหมไม่ได้กำหนดมาตรการไว้

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับทัศนคติ

๑. ความหมายของทัศนคติ

แอลพอร์ต (Allport, 1967 : 4) ได้ให้ความหมายของทัศนคติไว้ว่า หมายถึง สภาวะความพร้อมทางจิต ซึ่งเกิดจากประสบการณ์และมีอิทธิพลโดยตรงต่อการตอบสนองของบุคคลที่มีต่อวัตถุ และสถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง

ดูบ (Doob, 1967 : 42) ได้กล่าวไว้ว่า ทัศนคติ คือ การตอบสนองที่มีความหมายทางสังคมของบุคคลหนึ่ง ซึ่งเป็นการตอบสนองที่เกิดจากแรงขับภายในของแต่ละบุคคลที่มีต่อสิ่งเร้ารูปแบบต่างๆ อันเป็นผลทำให้บุคคลนั้นแสดงพฤติกรรมออกมาในภายหลัง

เทอร์สโตน (Thurstone , 1974 : 3) ได้กล่าวไว้ว่า ทัศนคติเป็นผลรวมของมนุษย์เกี่ยวกับความรู้สึก อคติ ความกลัว ที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

ไอเซน (Ajzen, 1988 : 3) ได้ให้ความหมายของทัศนคติไว้ว่า คือ อารมณ์ ความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบที่ตอบสนองต่อวัตถุ บุคคล สถาบัน หรือเหตุการณ์

ลัดดา กิติวิภาติ (๒๕๓๒ : ๒) ได้กล่าวไว้ว่า ทัศนคติเป็นความคิดที่มีอารมณ์เป็นส่วนประกอบ ซึ่งทำให้เกิดความพร้อมที่จะมีปฏิกิริยาโต้ตอบในทางบวกหรือในทางลบต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

สรุปได้ว่า ทัศนคติถือเป็นอารมณ์ความรู้สึกหรือความคิดเห็นของบุคคลที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดทั้งในเชิงบวกและลบ อันเกิดจากประสบการณ์สิ่งเร้าต่างๆ

๒. ทัศนคติกับความคิดเห็น

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (๒๕๒๕ : ๓๕๓) ได้กล่าวนิยามความหมายของทัศนคติไว้ว่า เป็นแนว “ความคิดเห็น” ซึ่งในเรื่องนี้ เทอร์สโตน (Thurstone , 1974) ได้อธิบายในเรื่องนี้ว่า คือการแสดงทัศนคติออกมาปรากฏให้ผู้อื่นทราบโดยใช้ภาษาเป็นสื่อ ซึ่งถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของทัศนคติ เช่นเดียวกับแนวคิดสก็อตต์ (Scott, 1975 : 204) ที่กล่าวว่าความคิดเห็นของการแสดงออกทางภาษา หรือคำพูด ซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งของทัศนคติ ดังนั้น การวัดความคิดเห็น จึงถือว่าเป็นการวัดทัศนคติในบางส่วน โดยมีสิ่งที่สามารถวัดจากบุคคลได้ เช่น ความพึงพอใจ ความเข้าใจ และความเชื่อมั่น ดังนี้

๒.๑ ความพึงพอใจ (Satisfaction)

โวลแมน (Wolman, 1973 : 34) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจไว้ว่า หมายถึง ความรู้สึกมีความสุขเมื่อได้รับผลสำเร็จตามความมุ่งหมายที่ต้องการหรือตามแรงจูงใจ ส่วน ประภาศิต สุวรรณชฎ และคณะ (๒๕๔๑ : ๑๒) ได้ให้ความหมายไว้ว่า คือการที่บุคคลเปรียบเทียบสิ่งที่คาดหวังและได้รับสัมผัสกับสิ่งที่เกิดขึ้นจริงที่ได้รับรู้ และเกิดเป็นความพึงพอใจ

ในระดับต่างๆ กัน สำหรับ มธุวรรณ พลวัน (๒๕๔๖ : ๔๑) ให้ความหมายไว้ว่า คือ ความรู้สึกหรือทัศนคติทางด้านบวกของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อสิ่งนั้นสามารถตอบสนองความต้องการให้แก่บุคคลนั้นได้

สรุปได้ว่า ความพึงพอใจเป็นค่าความรู้สึกของบุคคลที่แสดงออกในลักษณะพอใจหรือยินดีในด้านต่างๆ อันเนื่องมาจากการรับรู้ หรือสิ่งเร้าต่างๆ นั้นเอง

๒.๒ ความเข้าใจ (Comprehension)

สารานุกรมเสรี (วิกิพีเดีย) ได้ให้ความหมายของความเข้าใจไว้ว่า คือ กระบวนการทางจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งทำให้บุคคลสามารถครุ่นคิดถึงสิ่งนั้น และสามารถให้มโนทัศน์ (Concept) เพื่อจัดการกับสิ่งนั้นได้อย่างเพียงพอ สิ่งทีกล่าวถึงนี้อาจจะมีลักษณะเป็นนามธรรม หรือเป็นสิ่งที่ทางกายภาพก็ได้ เช่น บุคคล สถานการณ์ และสาร ส่วน จักรกริช ใจดี (๒๕๔๒ : ๘-๙) ได้กล่าวถึงความเข้าใจว่า คือ ความสามารถจับใจความสำคัญของเรื่องราวต่างๆ ได้ ทั้งภาษา รหัส สัญลักษณ์ ทั้งรูปธรรมและนามธรรม แบ่งเป็น การแปลความ การตีความ การขยายความ ดังนี้

การแปลความ คือ ความสามารถในการจับใจความให้ถูกต้องกับสิ่งที่สื่อความหมายหรือความสามารถในการถ่ายทอดความหมายจากภาษาหนึ่งไปสู่อีกภาษาหนึ่ง หรือจากการสื่อสารรูปแบบหนึ่งไปสู่อีกรูปแบบหนึ่ง

การตีความ คือ ความสามารถในการอธิบาย หรือแปลความหมายหลายๆ อันมาเรียบเรียง โดยทำการจัดระเบียบ สรุปย่อคเป็นเนื้อความใหม่ โดยยึดเนื้อความเดิมเป็นหลักไม่ต้องอาศัยหลักเกณฑ์อื่นใดมาใช้

การขยายความ คือ ความสามารถที่ขยายเนื้อหาข้อมูลที่รับรู้มาให้มากขึ้น หรือเป็นความสามารถในการทำนาย หรือคาดคะเนเหตุการณ์ล่วงหน้าได้อย่างดี โดยอาศัยข้อมูลอ้างอิงหรือแนวโน้มที่เกินเลยจากข้อมูล

๒.๓ ความเชื่อมั่น (Confidence)

ความเชื่อมั่น เป็นการแสดงออกอย่างหนึ่งของทัศนคติ โดยเป็นความคิดเห็นที่มีทั้งเชิงบวกและเชิงลบ ความเชื่อมั่นนี้เรียกอีกอย่างว่า ความมั่นใจหรือการไว้วางใจ ซึ่งในเรื่องนี้ นิวคอมบ์ (Newcomd, 1854 : 128) ได้กล่าวไว้ว่า ทัศนคติซึ่งมีอยู่ในเฉพาะคนนั้น ขึ้นกับสิ่งแวดล้อมและอาจแสดงออกในพฤติกรรม ซึ่งเป็นไปได้ใน ๒ ลักษณะ คือ ลักษณะชอบหรือพึงพอใจ ซึ่งทำให้ผู้อื่นเกิดความรักใคร่ อยากใกล้ชิดสิ่งนั้นๆ หรืออีกลักษณะหนึ่งแสดงออกในรูปความไม่พอใจ ไม่มั่นใจ และไม่เชื่อถือต่อสิ่งนั้น

ดังนั้น กล่าวได้ว่า ความเชื่อมั่นเป็นส่วนหนึ่งของทัศนคติ ที่แสดงออกในรูปของความมั่นใจหรือไม่มั่นใจ การเชื่อถือหรือไม่เชื่อถือต่อสิ่งนั้น อันเกิดจากการรับรู้ในข้อมูลข่าวสาร หรือประสบการณ์ต่างๆ นั่นเอง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พิศณุ อุไรเลิศ (๒๕๔๓ : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับทัศนคติของทหารต่อบทบาทงานด้านกิจการพลเรือนและงานการพัฒนาประเทศ โดยศึกษาเฉพาะกรณีกองบัญชาการทหารสูงสุด ซึ่งมีส่วนที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของกระทรวงกลาโหมในงานด้านการบรรเทาสาธารณภัย และงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาประเทศ ผลการศึกษาทราบว่า ทัศนคติของกำลังพลกองบัญชาการทหารสูงสุด ได้สะท้อนถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของงานด้านกิจการพลเรือน โดยเรียงลำดับตามความสำคัญคือ การประสานกับฝ่ายพลเรือนในการทำแผนใช้ทรัพยากรท้องถิ่น การประสานงานด้านการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนและมีการจัดตั้งประชาชนบริเวณชายแดน มีการวางแผนและดำเนินการเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เป็นต้น แสดงว่าทัศนคติของกำลังพลของกระทรวงกลาโหมส่วนหนึ่งเห็นถึงความสำคัญของการบรรเทาสาธารณภัยของกองทัพ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการทำงานด้านการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนของเหล่าทัพต่างๆ ในลำดับต้นๆ

สุกิจ ขมะสุนทร (๒๕๔๔ : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของทหารช่างในยามสงบ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดบทบาทที่เหมาะสมของหน่วยทหารช่างในยามสงบ โดยพิจารณาจากรูปแบบการปฏิบัติการทางทหารที่มีใช้สงคราม เพื่อศึกษาถึงความพร้อมของหน่วยทหารช่างในบทบาทดังกล่าว และเพื่อกำหนดรูปแบบการจัดหน่วยทหารช่างเข้าปฏิบัติการกิจเหล่านั้นอย่างเหมาะสม ซึ่งการศึกษาเรื่องดังกล่าวมีประเด็นที่เกี่ยวข้องกับงานด้านการบรรเทาสาธารณภัยของกองทัพรวมอยู่ด้วย ผลการศึกษาทราบว่า รูปแบบภารกิจที่เหมาะสมของทหารช่างในยามสงบมีอยู่ ๒ ลักษณะคือ ภารกิจซึ่งเกี่ยวข้องกับการใช้กำลังทหารเชิงคุกคาม ได้แก่ การป้องกันและปราบปรามการก่อความไม่สงบ, การต่อต้านการก่อการร้าย, การใช้กำลังปราบปรามยาเสพติด และการสนับสนุนหน่วยยุทธวิธีในการใช้กำลัง เช่น แสดงกำลัง, ติโฉบฉวย เป็นต้น ส่วนภารกิจซึ่งเกี่ยวข้องกับการใช้กำลังทหารเชิงไม่คุกคาม ได้แก่ การดำเนินงานตามโครงการพระราชดำริ, การสนับสนุนการบรรเทาสาธารณภัย ฯลฯ ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า หน่วยทหารช่างที่ศึกษา มีความพร้อมทั้งด้านกำลังพล ยุทโธปกรณ์ และการจัดการในการปฏิบัติการกิจ จึงควรเพิ่มบทบาทในการปฏิบัติงานในภาวะสงบให้มากขึ้นโดยอาจจัดการฝึกให้เหมาะสม และปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอน ตลอดจนคู่มือเพื่อผลิตบุคลากรรองรับภารกิจทางทหารที่มีใช้สงครามได้อย่างเหมาะสม ซึ่งจะรวมถึงการฝึกและการเตรียมความพร้อมด้านงานด้านการบรรเทาสาธารณภัยด้วย

ชาติชาย โพธิ์วิลศิริกุล (๒๕๔๕:๔) ได้ศึกษาเรื่อง “แนวทางการพัฒนาศักยภาพขององค์กรในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย” พบว่า สภาพปัญหาขององค์กรในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย บุคลากรยังขาดความรู้ ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเองในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ซึ่งแนวทางในการแก้ปัญหาขององค์กรในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยนั้น การศึกษาคูงานสามารถนำไปแก้ไขและนำไปพัฒนาได้เป็นอันดับแรก รองลงมาคือ ด้านการฝึกอบรมให้ความรู้ ด้านการประชาสัมพันธ์และด้านการติดตามประเมินผลเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โดยมีความสำคัญรองลงมาตามลำดับ

สัญญา นามิ (๒๕๔๕ : ๒-๓) ได้ศึกษาเรื่อง “การศึกษาแนวทางการทำโลจิสติกส์มาใช้ในการวางแผนช่วยเหลือผู้ประสบสาธารณภัย” พบว่า โลจิสติกส์มีการเริ่มนำมาใช้เพื่อการทำสงคราม ต่อมาประยุกต์ใช้ในการทำธุรกิจ ซึ่งในปัจจุบันมีการนำโลจิสติกส์เข้าใช้ในการช่วยเหลือผู้ประสบสาธารณภัย ซึ่งเกิดในช่วงประมาณ ๔ ปีที่ผ่านมา ภายหลังจากเกิดเหตุภัยพิบัติสึนามิในทวีปเอเชีย พ.ศ.๒๕๔๗ กล่าวได้ว่า แนวคิดนี้สามารถใช้ในการวางแผนช่วยเหลือผู้ประสบสาธารณภัยได้ แม้ว่าจะมีความท้าทายในการดำเนินงานอยู่บ้าง แต่อย่างไรก็ตามในอนาคตจำเป็นต้องมีการศึกษาและพัฒนาวิธีการต่างๆ ที่จะนำโลจิสติกส์มาใช้ในการบรรเทาสาธารณภัยให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมและมีประสิทธิภาพ

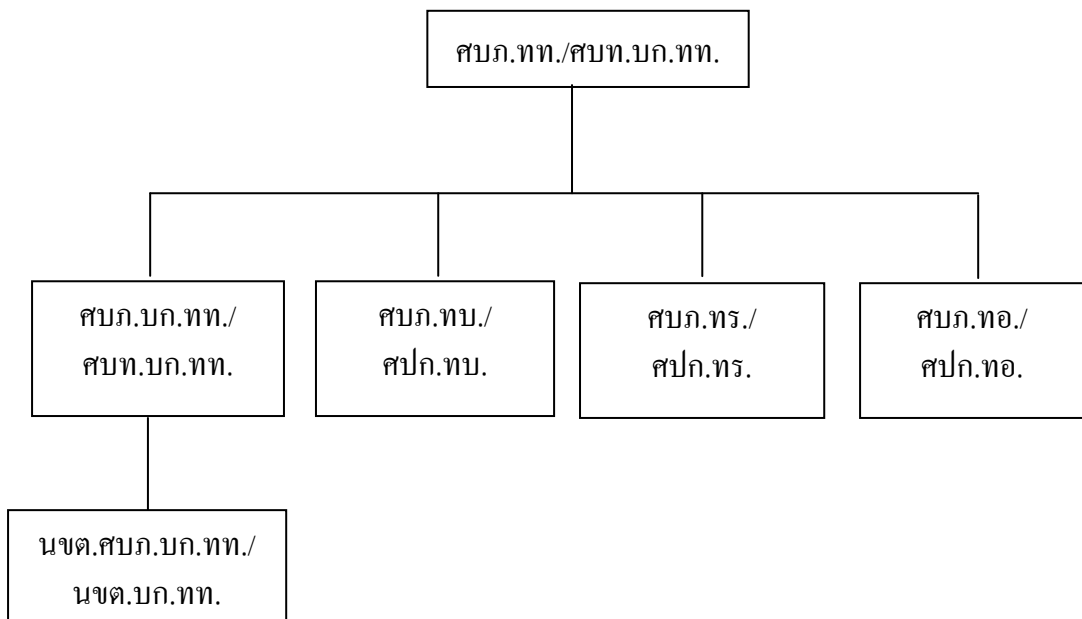
บทที่ ๓

การดำเนินงานด้านการบรรเทาสาธารณภัย ของ กองบัญชาการกองทัพไทย

ศูนย์บรรเทาสาธารณภัย กองทัพไทย (ศบภ.ทท.)

เพื่อให้การดำเนินงานในการป้องกัน แก้ไข และบรรเทาสาธารณภัย รวมทั้งการช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ ของกองทัพไทย เป็นไปด้วยความเรียบร้อย มีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ.๒๕๕๐ และระเบียบที่เกี่ยวข้อง จึงให้จัดตั้งศูนย์บรรเทาสาธารณภัย กองทัพไทย (ศบภ.ทท.) โดยมอบให้ ศูนย์บัญชาการทหาร กองบัญชาการกองทัพไทย (ศบท.บก.ทท.) ทำหน้าที่เป็น ศูนย์บรรเทาสาธารณภัย กองทัพไทย (ศบภ.ทท.) โดยมี ผู้บัญชาการทหารสูงสุด เป็นผู้อำนวยการศูนย์ และเจ้ากรมกิจการพลเรือนทหาร เป็นเลขานุการ ศบภ.ทท. มีการจัดและอำนาจหน้าที่ตามแผนภาพที่ ๓-๑ ดังนี้

แผนภาพที่ ๓-๑ ผังการจัดศูนย์บรรเทาสาธารณภัย กองบัญชาการกองทัพไทย (ศบภ.ทท.)

ที่มา : แผนบรรเทาสาธารณภัย ศูนย์บรรเทาสาธารณภัย กองบัญชาการทหารสูงสุด พ.ศ.๒๕๕๐

พันธกิจ ของ ศูนย์บรรเทาสาธารณภัย กองทัพอากาศ

๑. ปกป้อง เติบโต พิทักษ์รักษาสถาบันพระมหากษัตริย์ และส่งเสริมการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
๒. อำนาจการปฏิบัติการร่วมของทุกเหล่าทัพ และเสริมสร้างขีดความสามารถในการป้องกันประเทศจากภัยคุกคามทุกรูปแบบ
 ๓. สนับสนุนรัฐบาลในการแก้ไขปัญหาสำคัญของชาติ การพัฒนาประเทศ และการช่วยเหลือประชาชน
 ๔. คู่มือ และพิทักษ์รักษาผลประโยชน์แห่งชาติ
 ๕. เสริมสร้างความร่วมมือด้านความมั่นคงกับประเทศเพื่อนบ้าน กลุ่มประเทศอาเซียน มิตรประเทศ และองค์การระหว่างประเทศ
 ๖. สนับสนุนการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในประเทศ โดยยึดหลักมนุษยธรรม และสันติวิธี
 ๗. ปฏิบัติการเพื่อสันติภาพภายใต้กรอบของสหประชาชาติ เพื่อธำรงเกียรติและศักดิ์ศรีในประชาคมโลก

อำนาจหน้าที่ ของ ศูนย์บรรเทาสาธารณภัย กองทัพอากาศ (ศบภ.ทอ.)

๑. เสนอนโยบายและแผนการดำเนินงาน รวมทั้งแนวทางการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันการแก้ไขสาธารณภัย รวมทั้งจัดทำแผนการช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติของกองทัพอากาศ
๒. อำนาจการประสานงาน สั่งการ และกำกับดูแลการปฏิบัติการดำเนินงานของศบภ.เหล่าทัพ และ ศบภ.หน่วยขึ้นตรงกองบัญชาการกองทัพอากาศ (บก.ทอ.) ในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ รวมทั้งการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า การฟื้นฟูบูรณะความเสียหาย ให้เป็นไปอย่างรวดเร็ว มีเอกภาพ และประสิทธิภาพ
๓. เป็นศูนย์กลางการประสานงานกับส่วนราชการต่างๆ ในกองบัญชาการกองทัพอากาศและเหล่าทัพ หน่วยงานฝ่ายพลเรือน และภาคเอกชน ในการอำนวยความสะดวก ป้องกัน แก้ไข บรรเทาภัยพิบัติที่เกิดจากสาธารณภัย และอุบัติเหตุ
๔. ติดตามสถานการณ์สาธารณภัย และอุบัติเหตุต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งรายงานผลการปฏิบัติให้ ศบภ.ทอ. ทราบ
๕. ให้ หน่วยขึ้นตรง กองทัพอากาศ สนับสนุนข้อมูลและกำลังพล เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานของฝ่ายเลขานุการ ศบภ.ทอ. เมื่อได้รับการร้องขอ ตลอดจนให้เชิญผู้แทน

ส่วนราชการต่าง ๆ หรือผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อให้คำแนะนำ คำปรึกษา หรือร่วมปฏิบัติงาน และขอรับข้อมูลในเรื่องที่เกี่ยวข้องตามความจำเป็น

๖. ดำเนินการประชาสัมพันธ์ และแจ้งข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวกับสาธารณสุข และการช่วยเหลือประชาชน ตลอดจนให้คำแนะนำในการปฏิบัติต่าง ๆ สำหรับการป้องกัน แก้ไข บรรเทา ภัยพิบัติให้ประชาชนได้รับทราบ โดยใช้เครื่องมือของส่วนราชการในกองทัพไทย และสื่อทุกชนิด ตามความเหมาะสม

๗. ให้ ศบภ.นขต.บก.ทท. และ ศบภ.เหล่าทัพ จัดทำแผนการปฏิบัติในเรื่องเกี่ยวกับการป้องกัน แก้ไข และบรรเทาสาธารณสุข และอุบัติภัยต่าง ๆ โดยประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งแผนการช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติของหน่วย และให้พิจารณาทบทวนหรือปรับปรุงแผนดังกล่าวให้มีความเหมาะสม สอดคล้องกับนโยบาย และแนวทางของกองทัพไทย รวมทั้งให้ติดตาม สถานการณ์ รายงานเหตุการณ์ และผลการปฏิบัติงานของหน่วยให้กับ ศบภ.ทท. ทราบใน โอกาสแรกและอย่างต่อเนื่อง

๘. การปฏิบัติเกี่ยวกับการเบิกจ่ายเงินงบประมาณ และเงินตรองราชการ ให้ปฏิบัติตามระเบียบและคำสั่งที่เกี่ยวข้อง

๙. อำนาจหน้าที่ที่นอกเหนือจากที่กำหนดไว้ให้อยู่ในดุลยพินิจและการสั่งการของ ผบ.ทสส. ในฐานะ ผอ.ศบภ.ทท.

แนวความคิดในการป้องกันและบรรเทาสาธารณสุขของกองทัพไทย

ความคิดในการป้องกันและบรรเทาสาธารณสุขของกองทัพไทย มี ๓ ขั้นตอน ดังนี้

๑. ขั้นเตรียมการ

๑.๑ ปฏิบัติตั้งแต่สถานการณ์ปัจจุบัน เพื่อติดตามข่าวสารอย่างต่อเนื่องและ ประเมินสถานการณ์ที่อาจจะเกิดขึ้น เพื่อให้สามารถเผชิญสาธารณสุขได้ทุกรูปแบบ พร้อมทั้ง รายงานให้หน่วยเหนือทราบตามหัวระยะเวลา

๑.๒ ประสานงานกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกัน และนำมาวางแผนปฏิบัติ เช่น กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณสุข กรมอู่ศูนย์มวิทยา กรมชลประทาน กรมทรัพยากรน้ำ ศูนย์เตือนภัยพิบัติแห่งชาติ เป็นต้น

๑.๓ จัดเตรียมกำลังพล ยุทโธปกรณ์ และยานพาหนะ ให้พร้อมปฏิบัติงาน

๑.๔ จัดระบบการปฏิบัติการ ได้แก่ การจัดระบบการติดต่อสื่อสาร มาตรการ ควบคุมยานพาหนะ ฯลฯ

๑.๕ จัดให้มีการอบรมให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน รวมถึงให้มีการศึกษาอบรมเกี่ยวกับงานบรรเทาสาธารณภัย

๑.๖ ประชาสัมพันธ์ข่าวสารหรือสถานการณ์สาธารณภัยแก่ประชาชนและเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงาน ให้ได้รับทราบข้อมูลที่ชัดเจน

๑.๗ ดำรวจและจัดทำบัญชีเป้าหมาย ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย รวมถึงการช่วยเหลือประชาชนในแต่ละพื้นที่

๑.๘ จัดทำการซักซ้อม การพัฒนาแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของแต่ละเหล่าทัพ

๒. ชั้นปฏิบัติการ

๒.๑ จัดเตรียมกำลังพล ยานพาหนะ เครื่องมือ และสิ่งอุปกรณ์ที่มีอยู่ เข้าไปปฏิบัติการต่อสาธารณภัยที่เกิดขึ้น

๒.๒ ดำเนินการช่วยเหลือตามแผนป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนเมื่อได้รับคำสั่งหรือเมื่อได้รับการร้องขอ

๒.๓ จัดตั้ง ศบภ.ทท.สน. เพื่อทำหน้าที่วางแผน อำนวยการ ประสานงาน ควบคุม บังคับบัญชา สั่งการ และกำกับดูแล การปฏิบัติงานของหน่วยทหาร รวมทั้งประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ที่เข้าปฏิบัติการในพื้นที่ที่เกิดสถานการณ์สาธารณภัย

๒.๔ กรณีเกิดสถานการณ์สาธารณภัยความรุนแรงระดับ ๓ - ๔ ศบภ.บก.ทท.และ ศบภ.เหล่าทัพ จัดเจ้าหน้าที่ เครื่องมือยุทธโศปกรณ์ เครื่องมือสื่อสาร และยานพาหนะพร้อมที่จะเข้าระงับและบรรเทาภัยพิบัติในพื้นที่ ประกอบด้วย

๒.๔.๑ ชุดค้นหาช่วยเหลือกู้ภัย

๒.๔.๒ จัดตั้งศูนย์บรรเทาทุกข์ หรือสงเคราะห์ผู้ประสบภัย

๒.๔.๓ จัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการจิตวิทยา และประชาสัมพันธ์

๒.๔.๔ จัดตั้งศูนย์รับบริจาคเงินและสิ่งของช่วยเหลือบรรเทาทุกข์ในทุกระดับ

๒.๔.๕ หน่วยที่รับผิดชอบในพื้นที่มอบหมายส่งมอบภารกิจการปฏิบัติการช่วยเหลือผู้ประสบภัยให้กับหน่วยงานฝ่ายพลเรือนหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เมื่อสถานการณ์เข้าสู่ภาวะปกติ หรือเมื่อหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงสามารถดำเนินการได้ด้วยตนเอง

๒.๔.๖ จัดตั้งและสถาปนาการสื่อสาร กรณีข่ายสื่อสารพลเรือนไม่สามารถใช้งานได้ หรือเมื่อเกิดสถานการณ์วิกฤติ

๓. ขั้นการฟื้นฟู

๓.๑ ประสานการปฏิบัติกับหน่วยป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนในเขตท้องที่ และหน่วยทหารในพื้นที่รับผิดชอบ เพื่อปฏิบัติการฟื้นฟูบูรณะหลังจากเกิดภัยพิบัติ โดยใช้ยุทธวิธีปรองดองในอัตราให้บังเกิดผลการปฏิบัติมากที่สุดตามขีดความสามารถของหน่วย

๓.๒ ฟื้นฟูบูรณะสิ่งที่ได้รับ ความเสียหายกลับคืนสู่สภาพเดิมหรือใกล้เคียงสภาพเดิม

๓.๓ ช่วยเหลือประชาชนและพัฒนาพื้นที่ให้พ้นจากสภาพภัยพิบัติคุกคาม

๓.๔ รักษาความปลอดภัยทั้งต่อสถานที่และบุคคลอย่างต่อเนื่อง

๓.๕ ปฏิบัติการจิตวิทยาเพื่อสร้างความเข้าใจ และการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับทราบข้อมูลข่าวสารอย่างต่อเนื่อง ถูกต้อง และทันเวลา

๓.๖ กรณีไม่ได้มีการร้องขอจากหน่วยงานในพื้นที่เกิดภัยพิบัติ ศบภ.ทท. จะประสานขอรับการสนับสนุนงบประมาณในการปฏิบัติการสนับสนุนฟื้นฟูบูรณะกับหน่วยงานป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน

๓.๗ เสริมสร้างขวัญและกำลังใจของประชาชนให้กลับคืนสู่สภาพปกติโดยเร็ว

๓.๘ เมื่อเสร็จสิ้นภารกิจให้ส่งมอบการปฏิบัติการช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติให้แก่หน่วยงานฝ่ายพลเรือนหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และทำการฟื้นฟูยานพาหนะและยุทธวิธีปรองดองของหน่วยให้กลับคืนสู่สภาพที่สามารถใช้งานได้ต่อไป

๓.๙ ทุกส่วนราชการที่เข้าปฏิบัติงาน สรุปผลการปฏิบัติในทุกขั้นตอนให้หน่วยเหนือทราบ

การปฏิบัติเมื่อมีสถานการณ์ความรุนแรงสาธารณภัยในระดับต่าง ๆ

๑. สถานการณ์ความรุนแรงสาธารณภัยระดับที่ ๑ และระดับที่ ๒

๑.๑ ศบภ.บก.ทท. ปฏิบัติหน้าที่เป็น ศบภ.ทท.

๑.๑.๑ ชป.ศบภ.บก.ทท. และเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานใน ศบภ.บก.ทท. ปฏิบัติหน้าที่ในการติดตามสถานการณ์ ประสานงาน รายงานสถานการณ์ และการปฏิบัติที่สำคัญตามห้วงระยะเวลาให้ผู้บังคับบัญชาทราบ

๑.๑.๒ ศบภ.นขต.บก.ทท. ติดตามสถานการณ์อย่างต่อเนื่องโดยใกล้ชิด รวมทั้งจัดเตรียมความพร้อมด้านกำลังพล ยุทธวิธีปรองดอง ให้พร้อมปฏิบัติการช่วยเหลือตามขอบเขตความรับผิดชอบ หรือเมื่อได้รับการร้องขอ

๑.๒ ศบภ.ทบ. ติดตามสถานการณ์อย่างต่อเนื่องโดยใกล้ชิด รวมทั้งจัดเตรียมความพร้อมด้านกำลังพล ยุทธวิธีปรองดอง ให้พร้อมปฏิบัติการช่วยเหลือตามขอบเขตความรับผิดชอบ หรือเมื่อได้รับการร้องขอ

๑.๓ สบภ.ทร. ติดตามสถานการณ์อย่างต่อเนื่องโดยใกล้ชิด รวมทั้งจัดเตรียมความพร้อมด้านกำลังพล ยุทโธปกรณ์ ให้พร้อมปฏิบัติการช่วยเหลือตามขอบเขตความรับผิดชอบหรือเมื่อได้รับการร้องขอ

๑.๔ สบภ.ทอ. ติดตามสถานการณ์อย่างต่อเนื่องโดยใกล้ชิด รวมทั้งจัดเตรียมความพร้อมด้านกำลังพล ยุทโธปกรณ์ ให้พร้อมปฏิบัติการช่วยเหลือตามขอบเขตความรับผิดชอบหรือเมื่อได้รับการร้องขอ

๒. สถานการณ์ความรุนแรงสาธารณภัยระดับที่ ๓ และระดับที่ ๔

๒.๑ สบภ.ทท.

๒.๑.๑ จัดตั้ง สบภ.ทท.สน. โดยมี รอง เสธ.ทหาร (ทบ.) หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายปฏิบัติหน้าที่ ผอ.สบภ.ทท.สน. รับผิดชอบในการวางแผน อำนวยการ ประสานงาน ควบคุมบังคับบัญชา สั่งการ และกำกับดูแลการปฏิบัติงานของหน่วยทหารที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ประสบภัย และประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม ที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ที่เกิดสาธารณภัย

๒.๑.๒ กำหนดให้มีการชี้แจงของ สบภ.เหล่าทัพ โดยการใช้ระบบประชุมทางไกลผ่านจอภาพ (Video Tele Conference : VTC) หรือโดยวิธีการอื่น ๆ ที่เหมาะสมกับสถานการณ์

๒.๒ สบภ.บก.ทท.

๒.๒.๑ ชป.สบท.บก.ทท. และเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานใน สบท.บก.ทท. ปฏิบัติหน้าที่ในการติดตามสถานการณ์ ประสานงาน รายงานสถานการณ์ และการปฏิบัติที่สำคัญตามห่วงระยะเวลา ให้ผู้บังคับบัญชาทราบ

๒.๒.๒ สบภ.บก.ทท. จัดชุดวางแผนร่วมหมุนเวียนกันปฏิบัติหน้าที่อย่างต่อเนื่องตลอด ๒๔ ชั่วโมง มีหน้าที่ วางแผน อำนวยการ ประสานงาน ควบคุมบังคับบัญชา สั่งการ และกำกับดูแล การปฏิบัติของ สบภ.บก.ทท. และ สบภ.เหล่าทัพ ที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ประสบภัย รวมทั้งประสานส่วนราชการที่เกี่ยวข้องให้จัดเจ้าหน้าที่ติดต่อมาประจำ ณ สบภ.ทท. ซึ่งมี เสธ.ทหาร/เสธ.สบภ.ทท. ทำหน้าที่อำนวยการและกำกับดูแลการปฏิบัติใน สบภ.ทท.

๒.๓ สบภ.ทบ.

๒.๓.๑ จัดชุดวางแผนร่วมหมุนเวียนกันปฏิบัติหน้าที่อย่างต่อเนื่องตลอด ๒๔ ชั่วโมง มีหน้าที่ วางแผน อำนวยการ ประสานงาน ควบคุมบังคับบัญชา สั่งการ และกำกับดูแล การปฏิบัติของ สบภ.ทบ. ที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ประสบภัย รวมทั้งประสานส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง

๒.๓.๒ จัดเจ้าหน้าที่ติดต่อประจำ ณ สบภ.ทท. เพื่อติดต่อและประสานงานระหว่าง สบภ.ทท./สบภ.บก.ทท. กับ สบภ.ทบ.

๒.๓.๓ จัดตั้ง สบภ.ทบ.สน. เพื่อดำเนินการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยที่อยู่ในพื้นที่รับพิศชอบโดยเร่งด่วน หรือเมื่อได้รับการร้องขอ พร้อมทั้งรายงานสถานการณ์และการปฏิบัติที่สำคัญให้ ผอ.สบภ.ทท.สน. ทราบอย่างต่อเนื่อง

๒.๔ สบภ.ทร.

๒.๔.๑ จัดชุดวางแผนร่วมหมุนเวียนกันปฏิบัติหน้าที่อย่างต่อเนื่องตลอด ๒๔ ชั่วโมง มีหน้าที่ วางแผน อำนวยการ ประสานงาน ควบคุมบังคับบัญชา สั่งการ และกำกับดูแลการปฏิบัติของ สบภ.ทร. ที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ประสบภัย รวมทั้งประสานส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง

๒.๔.๒ จัดเจ้าหน้าที่ติดต่อประจำ ณ สบภ.ทท. เพื่อติดต่อและประสานงานระหว่าง สบภ.ทท./สบภ.บก.ทท. กับ สบภ.ทร.

๒.๔.๓ จัดตั้ง สบภ.ทร.สน. เพื่อดำเนินการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยที่อยู่ในพื้นที่รับพิศชอบโดยเร่งด่วน หรือเมื่อได้รับการร้องขอ พร้อมทั้งรายงานสถานการณ์และการปฏิบัติที่สำคัญให้ ผอ.สบภ.ทท.สน. ทราบอย่างต่อเนื่อง

๒.๕ สบภ.ทอ.

๒.๕.๑ จัดชุดวางแผนร่วมหมุนเวียนกันปฏิบัติหน้าที่อย่างต่อเนื่องตลอด ๒๔ ชั่วโมง มีหน้าที่ วางแผน อำนวยการ ประสานงาน ควบคุมบังคับบัญชา สั่งการ และกำกับดูแลการปฏิบัติของ สบภ.ทอ. ที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ประสบภัย รวมทั้งประสานส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง

๒.๕.๒ จัดเจ้าหน้าที่ติดต่อประจำ ณ สบภ.ทท. เพื่อติดต่อและประสานงานระหว่าง สบภ.ทท./สบภ.บก.ทท. กับ สบภ.ทอ.

๒.๕.๓ จัดตั้ง สบภ.ทอ.สน. เพื่อดำเนินการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยที่อยู่ในพื้นที่รับพิศชอบโดยเร่งด่วน หรือเมื่อได้รับการร้องขอ พร้อมทั้งรายงานสถานการณ์และการปฏิบัติที่สำคัญให้ ผอ.สบภ.ทท.สน. ทราบอย่างต่อเนื่อง

ทัศนคติของผู้ปฏิบัติงานด้านการบรรเทาสาธารณภัยของกองบัญชาการ กองทัพอากาศ

ระดับผู้บริหาร

พล.อ. วิเชียร สิริสุนทร ผู้อำนวยการศูนย์ประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ กองบัญชาการกองทัพอากาศ

ในปัจจุบัน นอกจากงานป้องกันประเทศที่เป็นงานหลักของทหารแล้ว งานที่เกี่ยวข้องกับกิจการพลเรือนมีความสำคัญขึ้นมาก โดยเฉพาะงานช่วยเหลือประชาชน ในห้วง ๑๐ ปีที่ผ่านมา ประเทศไทยประสบกับปัญหาภัยพิบัติบ่อยครั้ง กองทัพอากาศเป็นหน่วยงานภาครัฐที่มีบทบาทสำคัญในการจัดการปัญหาเนื่องจากมีจุดแข็งคือ ความพร้อมด้านกำลังพล งบประมาณ และยุทธโศปกรณ์ต่างๆ กองบัญชาการกองทัพอากาศ ได้ดำเนินการเข้าไปช่วยเหลือผู้ประสบภัยอยู่เสมอๆ ปัญหาที่พบในการทำงานคือ กองบัญชาการกองทัพอากาศ ไม่มีหน่วยรับผิดชอบหลัก เวลาปฏิบัติงานจะต้องบูรณาการ กำลังพลและอุปกรณ์จากหน่วยขึ้นตรง เครื่องมือหนัก จากหน่วยบัญชาการทหารพัฒนา เครื่องมือสื่อสาร จากกรมสื่อสารทหาร การสนับสนุนทางการแพทย์ จากกรมยุทธบริการทหาร เป็นต้น ต้องตั้งหน่วยเฉพาะกิจขึ้นทุกครั้ง ไม่มีหน่วยรองรับการปฏิบัติการด้านนี้ ทำให้การพัฒนางานด้านการบรรเทาสาธารณภัยของกองบัญชาการกองทัพอากาศ ไม่มีความคืบหน้า ทั้งด้านการเตรียมความพร้อมกำลังพล การจัดหาและดูแลยุทธโศปกรณ์ และการจัดการงบประมาณ นอกจากนี้แล้ว การสร้างความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้านและมิตรประเทศเกี่ยวกับการบรรเทาสาธารณภัย มีความสำคัญอย่างยิ่ง ตัวอย่างเช่น เมื่อเกิดเหตุการณ์สึนามิ ที่ จ.ภูเก็ต ประเทศออสเตรเลียได้ส่งทีมกู้ภัยเข้ามาช่วยเหลือเราทันที หรือ เมื่อปลายปีที่แล้วที่พายุถล่มประเทศฟิลิปปินส์ เราก็ได้ส่งกำลังพลของเราไปช่วยเหลือผู้ประสบภัยในประเทศฟิลิปปินส์ด้วยเช่นกัน

พล.ท. ชารไชยยันต์ สิริสุวรรณ เจ้ากรมยุทธการทหาร กองบัญชาการกองทัพอากาศ

การบรรเทาสาธารณภัยในปัจจุบันเป็นภารกิจเสริมของทหาร ที่มีความเร่งด่วนเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมา จากภารกิจหลัก (การป้องกันประเทศ) เนื่องจากภัยพิบัติในปัจจุบัน เกิดขึ้นบ่อยครั้ง และเป็นภัยพิบัติในรูปแบบใหม่ ที่ไม่เคยเกิดมาก่อน เช่น อุทกภัยครั้งใหญ่เมื่อปี ๒๕๕๔ หรือแผ่นดินไหวในภาคเหนือที่เกิดขึ้นเมื่อต้นปีที่ผ่านมา โดยทหารทำหน้าที่เป็นเพียงผู้สนับสนุนการดำเนินงานเท่านั้น แต่เนื่องจาก ทหารมีความพร้อมทั้ง กำลังพล เครื่องมือหนัก เครื่องมือพิเศษ และ อุปกรณ์ต่างๆ ในการช่วยเหลือประชาชน ทำให้กลายเป็นหน่วยนำในการเข้าช่วยเหลือ บรรเทาสาธารณภัยให้กับประชาชนในทุกพื้นที่

โดยภัยพิบัติขนาดเล็ก การบรรเทาสาธารณภัยและการช่วยเหลือประชาชน เป็นความร่วมมือกันทุกภาคส่วน และเอกชนในประเทศ ส่วนภัยพิบัติขนาดใหญ่ การบรรเทาสาธารณภัยจะเป็นการบูรณาการทุกภาคส่วนของทั้งประเทศ และ หน่วยงานจากต่างประเทศ โดยเฉพาะจากประเทศในภูมิภาค (อาเซียน)

จากเหตุภัยพิบัติขนาดใหญ่ ทั้ง ๒ ครั้งที่ผ่านมา ทำให้ทราบถึงปัญหา และอุปสรรคในการดำเนินการด้านการบรรเทาสาธารณภัย เป็นดังนี้

๑. กำลังพลยังขาดความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการบรรเทาสาธารณภัย
๒. ในการลงพื้นที่ของหน่วยต่างๆ ควรมีการแบ่งพื้นที่ความรับผิดชอบให้ชัดเจน
๓. กองทัพบก แม้จะมีกำลังพลมาก แต่ขาดเครื่องมือ หรือ สิ่งอุปกรณ์ต่างๆ เกี่ยวกับงานด้านการบรรเทาสาธารณภัย เช่น เครื่องบรรจุกระสอบทราย เป็นต้น
๔. กองบัญชาการกองทัพไทย มีกำลังพลที่สามารถลงพื้นที่ได้น้อย ไม่เพียงพอต่อความต้องการเมื่อเผชิญเหตุ

แนวทางพัฒนางานด้านการบรรเทาสาธารณภัยของกองบัญชาการกองทัพไทยควรเป็นดังนี้

๑. เน้นการเตรียมความพร้อม การฝึกการบรรเทาสาธารณภัยโดยเฉพาะการฝึกความชำนาญเฉพาะด้านเกี่ยวกับการบรรเทาสาธารณภัย โดยกำลังพลที่มีความชำนาญเฉพาะด้านนั้นควรจะมีประกาศนียบัตรรับรอง เพื่อสามารถดำเนินการด้านสิทธิของกำลังพลได้เพิ่มขึ้น เช่น ค่าตอบแทน ค่าความชำนาญพิเศษ เป็นต้น
๒. สร้างองค์ความรู้ให้กับกำลังพล
๓. เสริมสร้างความร่วมมือในระดับภูมิภาค (อาเซียน) ตัวอย่างเช่นการที่เราส่งทหารเรือไปช่วยประเทศฟิลิปปินส์เมื่อคราวที่เจอพายุไต้ฝุ่นนาร์กิส
๔. ตั้งหน่วยงานรองรับ เช่น สำนักบรรเทาสาธารณภัย ในขั้นต้นอาจจะใช้วิธีการแปรสภาพบางหน่วยขึ้นตรงกับกองบัญชาการกองทัพไทย และฝากกำลังพลไว้กับหน่วยบัญชาการทหารพัฒนา (สำนักงานภาค)
๕. ควรจัดหาเครื่องมือพิเศษเพื่อสนับสนุนงานของเหล่าทัพ โดยบรรจุไว้ใน อสอ. ของหน่วย

พล.ท. สุภชัย ภิรมย์ภักดี ตำแหน่ง รองผู้บัญชาการหน่วยทหารพัฒนา กองบัญชาการกองทัพไทย

เมื่อมองงานด้านการบรรเทาสาธารณภัยในภาพรวมของประเทศแล้ว กระทรวงที่รับผิดชอบงานด้านนี้เป็นหลักคือกระทรวงมหาดไทย โดยกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยทหาร (กระทรวงกลาโหม) มีหน้าที่เป็นเพียงหน่วยให้การสนับสนุนเท่านั้น

จากการปฏิบัติงานด้านการบรรเทาสาธารณภัยที่ผ่านมาของกองบัญชาการกองทัพไทย ทำให้ทราบว่า ทักษะของกำลังพลในการปฏิบัติงานยังไม่ดีเท่าที่ควร เนื่องจากได้รับการฝึกการปฏิบัติด้านนี้ไม่เพียงพอ เช่น จากเหตุอุทกภัยครั้งใหญ่ เมื่อปี ๒๕๕๔ ทำให้ทราบว่า กำลังพลยังมีจุดด้อยเรื่องการอพยพคนออกจากพื้นที่ การบังคับเรือเข้าไปช่วยเหลือผู้ประสบภัย และการสร้างคันดินป้องกันน้ำท่วม เป็นต้น หน่วยที่สามารถปฏิบัติงานได้เป็นอย่างดีคือหน่วยแพทย์ เนื่องจากเป็นการรักษาพยาบาลแบบเบื้องต้นเท่านั้น ก่อนที่จะส่งผู้ป่วย ไปยังสถานพยาบาลต่อไป

เมื่อต้นปี ได้มีการฝึกพร้อมผสม .AHX 14 โดยไทย และ มาเลเซีย เป็นเจ้าภาพร่วมกัน ทำการฝึกในพื้นที่จังหวัดฉะเชิงเทรา ซึ่งการฝึก .AHX 14 เป็นการฝึกบรรเทาสาธารณภัยในภูมิภาคอาเซียน ผลจากการฝึกทำให้มองเห็นภาพที่ชัดเจนเกี่ยวกับความจำเป็นในการจัดตั้งหน่วยในกองบัญชาการกองทัพไทย เพื่อรองรับงานด้านการบรรเทาสาธารณภัยขึ้น การฝึกในครั้งนี้ กองบัญชาการกองทัพไทย ได้แสดงความสามารถในการฝึกพร้อมทั้งการใช้เครื่องมือ และอุปกรณ์ ได้เป็นอย่างดี ได้รับคำชมเชยจากประเทศต่าง ๆ ที่เข้ารับการฝึกพร้อม แต่เมื่อถามถึงโครงสร้างการจัดหรือหน่วยที่รองรับงานด้านการบรรเทาสาธารณภัย และการติดต่อประสานงานต่อเนื่องหลังจากการฝึกนั้น เราไม่สามารถให้คำตอบผู้อื่นได้ เพราะจากการปฏิบัติที่ผ่านมาเราใช้กำลังจากหน่วยและงบประมาณในการดำเนินงานจากหน่วยต่างๆ เพื่อการทำงานเฉพาะกิจเท่านั้น ซึ่งไม่ถูกต้องประเทศที่เข้ารับการฝึกพร้อมอื่นๆ มีการการจัดกำลังพลและงบประมาณที่ชัดเจนรองรับการดำเนินงานด้านการบรรเทาสาธารณภัยเรียบร้อยแล้ว

เหตุผลอีกประการหนึ่งที่ต้องมีการจัดตั้งหน่วยบรรเทาสาธารณภัยขึ้นเนื่องจากในภาวะปกติกำลังพลที่ทำงานด้านนี้จะได้ทำการฝึกฝนความชำนาญเฉพาะด้าน (ในการฝึกควรเป็นการฝึกที่มีประกาศนียบัตรความชำนาญเฉพาะด้าน) ทั้งฝึกพร้อมกับหน่วยงานในประเทศและฝึกพร้อมผสมกับหน่วยงานต่างประเทศ สำหรับหน่วยบรรเทาสาธารณภัยนั้น สิทธิกำลังพลที่สังกัดอยู่ในหน่วยก็ควรจะได้รับเงินค่าฝ้ายอันตราย ค่าเสี่ยงภัย หรือ ค่าความชำนาญด้านด้วย และเมื่อเปรียบเทียบด้านโครงสร้างกับกองทัพบก ก็พบว่า ในส่วนของกองทัพบกนั้น ได้จัดให้มีกองร้อยบรรเทาสาธารณภัยประจำอยู่กับทุกกองทัพภาคแล้ว แต่เมื่อเกิดเหตุภัยพิบัติก็ใช้กำลังพลจากหน่วยปกติเป็นหลัก

การแบ่งพื้นที่การทำงาน/พื้นที่ความรับผิดชอบ เมื่อเกิดเหตุสาธารณภัย ควรทำการแบ่งให้ชัดเจนจนถึงระดับตำบล อำเภอ เพราะเกี่ยวเนื่องไปถึงการเบิกจ่ายงบประมาณในการทำงาน ปัจจุบันมีงบประมาณที่สนับสนุนการทำงานด้านการบรรเทาสาธารณภัยอยู่ โดยมีการตั้งงบประมาณไว้แล้ว แต่งบประมาณดังกล่าวเป็นงบประมาณที่ใช้สำหรับการปฏิบัติงานเท่านั้น ไม่ได้มีการกั้นงบประมาณไว้รองรับ การเตรียมการก่อนเกิดเหตุสาธารณภัย และงบประมาณสำหรับการฟื้นฟูหลังจากประสบภัย

ส่วนสำคัญที่ควรทำเร่งด่วนคือ การพัฒนากำลังพลให้มีความชำนาญ มีความพร้อมเมื่อเกิดเหตุสาธารณภัยขึ้น โดยควรทำการฝึกร่วมกับหน่วยงานของพลเรือน มูลนิธิกู้ภัยต่างๆ และส่วนของภาคเอกชน เพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงาน ทำความเข้าใจวิธีการทำงานของหน่วยงานอื่นๆ มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์แก่กัน นอกจากนี้แล้วเครื่องมือ เครื่องจักร และยุทโธปกรณ์ ในการปฏิบัติงานก็มีความจำเป็น ปัจจุบันเครื่องมือในส่วนของหน่วยบัญชาการทหารพัฒนา มีเพียงพอที่จะเข้าปฏิบัติงานได้ทันทั่วถึง แต่ก็ต้องทำการปรนนิบัติบำรุงเครื่องมือเหล่านั้น ให้พร้อมใช้งานอยู่เสมออีกทั้งควรจัดหาเครื่องมือที่จำเป็นต้องใช้เฉพาะด้านเอาไว้ด้วย เพื่อให้พร้อมใช้งานได้ตลอดเวลา

พล.ต. ชรรมนูญ เชี่ยวการปราบ รองเสนาธิการ หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา กองบัญชาการกองทัพไทย

เมื่อเกิดเหตุภัยพิบัติขึ้นมาหน่วยปฏิบัติหลักของกองบัญชาการกองทัพไทย ที่เข้าไปปฏิบัติหน้าที่บรรเทาสาธารณภัยคือ หน่วยบัญชาการทหารพัฒนาโดยใช้กำลังพลและทรัพยากร (งบประมาณ, อุปกรณ์, เครื่องมือ, เครื่องจักร และยุทโธปกรณ์) ของหน่วย ในการปฏิบัติงานซึ่งในปัจจุบันจำนวนกำลังพลและทรัพยากรของหน่วยมีอยู่อย่างจำกัด สำนักงานภาค ซึ่งเป็นหน่วยที่คู่ควรรับผิดชอบงานในแต่ละพื้นที่ รับผิดชอบการดำเนินงานในหลายจังหวัด บางครั้งปฏิบัติงานได้ไม่ทันการ หรือปฏิบัติงานได้ไม่เต็มประสิทธิภาพเพราะเมื่อเกิดเหตุภัยพิบัติขึ้น สิ่งแรกที่ต้องทำคือ การประเมินความเสียหาย การจัดกำลังพลและยุทโธปกรณ์ไปให้ความช่วยเหลือ และสถาปนาการติดต่อสื่อสารระหว่างพื้นที่ประสบภัย พื้นที่ตั้งกองบัญชาการเพื่อเข้าไปช่วยเหลือ และกองบัญชาการส่วนหลังหากเป็นไปได้ควรจัดตั้งหน่วยบรรเทาสาธารณภัยขึ้น เพื่อทำการรับผิดชอบงานด้านนี้โดยตรงเพื่อบัญชาการการปฏิบัติและบูรณาการการทำงานร่วมกับเหล่าทัพ และ กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทย

นอกจากนี้แล้วภัยพิบัติที่เกิดขึ้นในปัจจุบันเปลี่ยนรูปแบบไปเรื่อยๆ และไม่สามารถคาดการณ์ได้ว่าจะเกิดขึ้นในเวลาใด ทั้งยังมีภัยพิบัติที่เกิดขึ้นอยู่อย่างสม่ำเสมอ ดังนั้นควรมีการเตรียมความพร้อมในระดับ ๑ เพื่อรองรับหากเกิดเหตุการณ์ขึ้นด้วย ในการที่จะทำให้หน่วยมีความพร้อมนั้น

ต้องทำการเตรียมกำลังพลให้มีความพร้อมด้วย จึงควรส่งเสริม และผลักดันในมิการฝึกการบรรเทา
 สาธารณภัย ทั้งในหน่วย ระหว่างหน่วย ฝึกร่วมภาครัฐ และภาคเอกชน รวมทั้งส่งเสริมการฝึกระหว่าง
 ประเทศ และ การส่งกำลังพลของเราออกไปช่วยเหลือประเทศเพื่อบ้านหรือประเทศที่ประสบปัญหา
 ภัยพิบัติ เช่น ส่งกำลังพลไปช่วยประเทศพม่า ตอนเจอพายุเฮอร์กิส หรือ เมื่อต้นปีที่ผ่านมาส่งกำลังพล
 กองทัพเรือไปช่วยเหลือผู้ประสบภัยที่ประเทศฟิลิปปินส์ เป็นต้น นอกจากนี้จะสร้างความชำนาญแล้ว
 ยังเป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงาน และระหว่างประเทศ เมื่อเกิดภัยพิบัติขนาดใหญ่
 ทำให้สามารถร้องขอความช่วยเหลือจากต่างประเทศได้

**พ.อ. ทรงเกียรติ ทิพย์เทียมพงศ์ รองผู้อำนวยการสำนักงานสนับสนุน หน่วยบัญชาการ
 ทหารพัฒนา**

ในการปฏิบัติงานด้านการบรรเทาสาธารณภัยในปัจจุบัน ควรมีการปรับปรุง พรบ.
 บรรเทาสาธารณภัยให้เหมาะสมต่อการทำงาน โดยบูรณาการการปฏิบัติ เน้นผู้นำในการปฏิบัติ และ
 วางกรอบแนวทางการใช้งบประมาณ ให้ชัดเจน อยากรให้มีการจัดตั้งหน่วยบรรเทาสาธารณภัยของ
 กองบัญชาการกองทัพไทยขึ้น เนื่องจากยังไม่มีหน่วยและกำลังพลที่รับผิดชอบงานด้านนี้อย่าง
 ชัดเจน ปัจจุบันกำลังพลจึงต้องทำงานหลายหน้าที่ในตำแหน่งเดียว ทำให้การปฏิบัติงานไม่ได้
 ประสิทธิภาพเท่าที่ควร ความชำนาญและความเชี่ยวชาญในปฏิบัติงานของกำลังพล กองบัญชาการ
 กองทัพไทยด้านการบรรเทาสาธารณภัยนั้น อยู่ในขั้นที่ดี แต่ยังไม่มีความชำนาญเฉพาะด้าน เช่น
 การเก็บสารเคมีอันตราย หรือการเข้าไปช่วยเหลือผู้ประสบภัยเหตุตึกถล่ม เป็นต้น

สำนักงานสนับสนุนทำหน้าที่หลักในการสนับสนุนกำลังพลและเครื่องจักรเครื่องกล
 ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเกิดภัยพิบัติ การปฏิบัติงานด้านการบรรเทาไม่มีปัญหาในการลงพื้นที่ แต่
 มีอุปสรรคในด้านงบประมาณ เนื่องจากไม่ได้มีการกั้นงบประมาณไว้รองรับงานด้านการบรรเทา
 สาธารณภัยไว้

พ.อ. เทพชาติ ฝั่งสระ ผู้อำนวยการกองสนับสนุน หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา

งานด้านการบรรเทาสาธารณภัยของกองบัญชาการกองทัพไทย มีความเชื่อมโยง และ
 ไม่ซ้ำซ้อนกับแผนงานการบรรเทาสาธารณภัยของ กระทรวงกลาโหม และของรัฐบาล ซึ่ง
 กระทรวงมหาดไทย เป็นกระทรวงรับผิดชอบหลัก ส่วนกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยทำหน้าที่
 เป็นฝ่ายเลขานุการของทั้งประเทศ เครื่องมือ สิ่งอุปกรณ์ ให้มีความทันสมัยและเพียงพอ
 ต่อการปฏิบัติงานด้านนี้ หากแต่หน่วยและกำลังพลที่รับผิดชอบโดยตรงยังไม่มีเนื่องจากเมื่อเกิดเหตุ
 สาธารณภัยขึ้น จะทำการเรียกกำลังพลในส่วนอื่นมาปฏิบัติงานด้านนี้ จึงควรจัดตั้งหน่วยบรรเทา
 สาธารณภัยขึ้นเพื่อรับผิดชอบงานด้านนี้โดยตรง ส่วนกำลังพลที่จะมาปฏิบัติหน้าที่ด้านนี้ต้องการให้
 ได้รับการฝึกด้านการบรรเทาสาธารณภัยอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้เกิดความชำนาญ ทั้งการฝึก

ภายในหน่วย การฝึกพร้อมกับหน่วยงานอื่น การฝึกกับฝ่ายพลเรือน และการฝึกกับต่างประเทศ โดยเน้นในภูมิภาคอาเซียน

พ.อ. ธนินทร์ พู่ทองคำ ผู้อำนวยการกองส่งกำลังบำรุง หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา กองบัญชาการกองทัพไทย

แผนการบรรเทาสาธารณภัยของ บก.ทพ. มีความเหมาะสมแล้ว สำหรับการดำเนินงานด้านการบรรเทาสาธารณภัยในปัจจุบันมีปัญหาเรื่องบุคลากรและเครื่องมือในการปฏิบัติงาน อุปสรรคสำคัญในการปฏิบัติงานคือ การขออนุมัติตามขั้นตอนก่อนหน่วยจะออกไปปฏิบัติงานภาคสนาม ควรให้มีการจัดตั้งหน่วยบรรเทาสาธารณภัยเพื่อให้มีผู้รับผิดชอบหลักดูแลงานด้านนี้ มีกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ รองรับเพื่อให้สามารถออกไปปฏิบัติหน้าที่ได้ทันที นอกจากนี้แล้วควรมีการปรับปรุงพัฒนางานด้านการบรรเทาสาธารณภัย ดังนี้

๑. ด้านยุทธโศปกรณ์
๒. ด้านบุคลากร
๓. วิธีการช่วยเหลือประชาชน และการปฏิบัติงานในพื้นที่
๔. กฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับ เกี่ยวกับการปฏิบัติงาน
๕. หลักมนุษยธรรม

พ.อ. สุชาติ เวบ้านแพ้ว เสนาธิการสำนักงานทหารพัฒนา หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา กองบัญชาการกองทัพไทย

การปฏิบัติงานด้านการบรรเทาสาธารณภัยยังมีความซ้ำซ้อนในการทำงานอยู่มาก ต้องการให้มีการปรับปรุงงาน โดยแบ่งส่วนความรับผิดชอบให้ชัดเจน ในส่วนของแผนการบรรเทาสาธารณภัยของกองบัญชาการกองทัพไทยที่ใช้เป็นแนวทางและกรอบในการปฏิบัติงาน มีความเหมาะสมและครอบคลุมการปฏิบัติทุกด้านแล้ว เมื่อเกิดเหตุสาธารณภัย สิ่งจำเป็นเร่งด่วนที่สุดที่ต้องปฏิบัติคือ การจัดตั้งระบบการสื่อสารกลางสำหรับใช้ติดต่อประสานงาน โดยต้องการให้สามารถสื่อสารกันได้ตลอด ๒๔ ชั่วโมง ทั้งระบบการสื่อสารหลักและระบบการสื่อสารรอง เพื่อให้ทราบว่ามีในพื้นที่จริงนั้นเป็นอย่างไร เพื่อทำการวางแผนเข้าไปปฏิบัติงานได้ทันที การดำเนินงานด้านการบรรเทาสาธารณภัยในปัจจุบันต้องการให้มีการยกระดับนโยบาย มีการจัดอัตราที่ชัดเจน และต้องการให้มีการฝึกประจำปีเพื่อทบทวนและเตรียมความพร้อมในการปฏิบัติงาน

ระดับผู้ปฏิบัติงาน

น.ท.หญิง นงลักษณ์ ปัตตาศิริกุลชัย ร.น. ประจำหน่วยบัญชาการทหารพัฒนา กองบัญชาการกองทัพไทย

เมื่อเกิดเหตุการณ์ภัยพิบัติ ปฏิบัติงานในชุดแพทย์เคลื่อนที่และชุดอาสาสมัครช่วยงานต่างๆ ในพื้นที่ภัยพิบัติ สิ่งสำคัญในการปฏิบัติงานคือผู้นำในการปฏิบัติ เนื่องจากภัยพิบัติแต่ละอย่างมีความแตกต่างกันไป ต้องการผู้ที่มีความชำนาญเฉพาะด้านนั้นๆ มาเป็นผู้นำ เมื่อต้องปฏิบัติงานในพื้นที่การประสานงานระหว่างหน่วยงานมีความสำคัญมากเพื่อไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อนในการทำงาน และเพื่อให้การปฏิบัติงานครอบคลุมและทันทั่วถึง จากการลงพื้นที่ปฏิบัติงานจริงที่ผ่านมา กองบัญชาการกองทัพไทยยังไม่มีบุคคลากรหรือหน่วยงานที่รับผิดชอบ และมีความเชี่ยวชาญงานด้านการบรรเทาสาธารณภัยโดยตรง ในการพัฒนาการดำเนินงานควรมีการให้ความรู้บุคลากรฝึกรวมเพื่อเพิ่มความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านให้มากขึ้น

พ.ต. วรพงษ์ พงษ์ภักดิ์รัตน์ นายแพทย์ตอนเสนารักษ์ กองแพทย์ สำนักงาน สนับสนุน หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา กองบัญชาการกองทัพไทย

การปฏิบัติงานด้านการบรรเทาสาธารณภัย เกี่ยวข้องโดยเป็นชุดแพทย์เคลื่อนที่เข้าไปช่วยเหลือผู้ประสบภัยในพื้นที่ สามารถปฏิบัติงานได้เต็มความสามารถ การทำงานไม่ซ้ำซ้อนกับหน่วยอื่น เนื่องจากก่อนชุดแพทย์เคลื่อนที่จะปฏิบัติงานจะมีการวางแผนการดำเนินงานไว้อย่างชัดเจน ปฏิบัติหน้าที่ได้สะดวก รวดเร็ว และเพียงพอต่อความต้องการของประชาชน อุปสรรคในการดำเนินงานคือ เรื่องงบประมาณเนื่องจากไม่ได้มีการตั้งงบประมาณด้านการบรรเทาสาธารณภัยไว้ การแก้ปัญหาเรื่องนี้ทำโดยการนำงบประมาณส่วนอื่นมาใช้ ต้องการให้มีการแก้ไขปัญหาด้านงบประมาณ และ สิ่งสำคัญอีกสิ่งหนึ่งคือต้องการให้กองบัญชาการกองทัพไทยเป็นหน่วยหลักหรือผู้นำในการดำเนินงานช่วยเหลือผู้ประสบภัยในลักษณะ command post system เพราะจากการปฏิบัติงานที่ผ่านมา แม้ว่ากระทรวงมหาดไทย โดยกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจะเป็นหน่วยงานหลักในการปฏิบัติงาน แต่เมื่อเผชิญเหตุจริงแล้ว ทหารกลายเป็นผู้นำในการปฏิบัติในพื้นที่ ทั้งการวางแผนงาน และการจัดกำลังพลเข้าช่วยเหลือประชาชน

น.ต. ชนัต แก้วเจริญ ร.น. ผู้บังคับกองร้อย กองบัญชาการหน่วยทหารพัฒนา หน่วยทหารพัฒนา กองบัญชาการกองทัพไทย

ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้าชุดเรือช่วยเหลือผู้ประสบภัย จากประสบการณ์ที่ผ่านมา การปฏิบัติงานขาดการบูรณาการทั้งด้านแผนการปฏิบัติและการปฏิบัติ ทำให้บางครั้งการทำงานไม่มีความต่อเนื่องและไม่สอดคล้องกัน กำลังพลขาดความชำนาญ โดยเฉพาะความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน และการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า ยุทโธปกรณ์ไม่มีผู้ดูแล เครื่องมือ เครื่องใช้ และอุปกรณ์ในการ

สื่อสารไม่เพียงพอ บางครั้งซ้ำรูด ไม่มีการปรนนิบัติบำรุง แนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานด้านการบรรเทาสาธารณภัยควรมีผู้รับผิดชอบงานด้านนี้โดยเฉพาะ และมีการฝึกอบรมให้กำลังพลอย่างต่อเนื่อง

ร.อ. พิพัฒน์พล น้อยบุญสุกกุล ร.น. หัวหน้าชุดซ่อม กองซ่อมบำรุง สำนักงานสนับสนุน หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา และ ปฏิบัติหน้าที่ หัวหน้าชุดบรรเทาสาธารณภัย ศูนย์บรรเทาสาธารณภัย สำนักงานสนับสนุน หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา กองบัญชาการกองทัพไทย

ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้าชุดบรรเทาสาธารณภัย ศูนย์บรรเทาสาธารณภัย สำนักงานสนับสนุน หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา กองบัญชาการกองทัพไทย ในการปฏิบัติหน้าที่นั้น มีพื้นที่รับผิดชอบตามที่ได้รับมอบหมาย บางครั้งมีความซ้ำซ้อนกับหน่วยงานอื่น แต่จะทำการประสานงานช่วยเหลือ และแบ่งพื้นที่อีกครั้งเพื่อไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อนกัน เมื่อปฏิบัติงานด้านการบรรเทาสาธารณภัยจบลง จะมีการสรุปและชี้แจงอุปสรรค ปัญหาข้อขัดข้องต่างๆที่เกิดจากการทำงานทุกครั้ง รวมทั้งมีการฝึกและซักซ้อมการปฏิบัติงานด้านการบรรเทาสาธารณภัยอยู่เสมอๆ สำหรับแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานด้านการบรรเทาสาธารณภัยของกองบัญชาการกองทัพไทยนั้น ต้องการให้กองบัญชาการกองทัพไทยเป็นผู้ประสานงานระหว่างทหารกับพลเรือนเป็นหลัก เพื่อควบคุมการปฏิบัติงานให้เป็นเอกภาพ ปัญหาและอุปสรรคสำคัญในการปฏิบัติงานคือ ขาดบุคลากรที่มีความชำนาญเฉพาะด้าน และผู้รับผิดชอบงานด้านการบรรเทาสาธารณภัยโดยเฉพาะ อีกสิ่งหนึ่งที่สำคัญคือ เครื่องมือและอุปกรณ์เทคนิคต่างๆ ไม่มีผู้ดูแลรับผิดชอบ ขาดงบประมาณในการปรนนิบัติบำรุง

จ.ส.อ. เสถฐศิษฏ์ เทียนประทีป หัวหน้าพลซับริด หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา

ปฏิบัติหน้าที่เป็นเจ้าหน้าที่สนับสนุนส่วนหลังและปฏิบัติหน้าที่ชุดเคลื่อนย้าย ที่ผ่านมาเมื่อเกิดเหตุการณ์ขึ้นไม่สามารถปฏิบัติงานได้อย่างราบรื่น เนื่องจากแผนการปฏิบัติไม่ชัดเจน มีผู้สั่งการหลายคน งานในพื้นที่มีความซ้ำซ้อนกับหน่วยงานอื่น บางครั้งในพื้นที่เดียวกันมีหน่วยปฏิบัติ ๒ - ๓ หน่วย บางครั้งในบางพื้นที่ไม่มีหน่วยลงมือปฏิบัติ ในการปฏิบัติงานเครื่องมืออุปกรณ์ไม่เพียงพอในการปฏิบัติงาน อุปกรณ์บางอย่างเสียหายไม่สามารถนำออกไปใช้งานได้เลย ต้องทำการซ่อมแซมก่อนออกไป ทำให้บางครั้งไม่ทันเวลา กำลังพลในการปฏิบัติงานไม่เพียงพอ กำลังพล ๑ นาย ต้องปฏิบัติงานหลายหน้าที่ ทำให้ประสิทธิภาพในการทำงานลดลง ต้องการให้มีกฎหมาย ระเบียบ กฎ หรือ ข้อบังคับในการปฏิบัติงาน นอกจากนี้แล้ว ต้องการได้รับการฝึกฝนเพิ่มเติมและสม่ำเสมอ จะช่วยให้มีความพร้อมและตื่นตัวสามารถปฏิบัติงานได้ทันทีเมื่อเกิดเหตุการณ์ขึ้น

จ.ส.อ. อนุรักษ์ ทองเวียง หัวหน้าพลขับ หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา

ปฏิบัติหน้าที่เจ้าหน้าที่สนับสนุนส่วนหลัง ชุดอาสาสมัครลงพื้นที่ และชุดเคลื่อนย้าย การปฏิบัติงานด้านการบรรเทาสาธารณภัยของกองบัญชาการกองทัพไทย ยังไม่มีระเบียบ ข้อบังคับ หรือ กฎ หมายรองรับที่ชัดเจน ในกรณีของการดับเพลิง และ การกู้ภัย ต้องการให้มีการจัดการเรื่องนี้ ในส่วนสิ่งอุปกรณ์ ยุทโธปกรณ์ และเครื่องมือต่างๆที่ใช้ในการบรรเทาสาธารณภัย กองบัญชาการ กองทัพไทย มีความพร้อมมากกว่ากรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย แต่กำลังพลขาดความชำนาญ เฉพาะด้านทำให้การปฏิบัติงานทำได้ไม่เต็มประสิทธิภาพ

พ.จ.อ. จินดา พันธู ประจำหน่วยบัญชาการทหารพัฒนา

ปฏิบัติหน้าที่ขับเรือบรรเทาสาธารณภัย จากการปฏิบัติงานที่ผ่านมาทำให้ทราบว่า ยังขาดความรู้ความชำนาญในการปฏิบัติงานอยู่มาก ต้องการให้มีการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มความชำนาญ ในการลงพื้นที่ปฏิบัติงาน บางครั้งคำนึงถึงแต่ความรวดเร็วทำให้ขาดแผนการทำงานที่ครอบคลุม จึงทำให้การทำงานซ้ำซ้อนกับหน่วยงานอื่น อยากให้มีการประสานงานกันทั้งในพื้นที่และ ส่วนกลาง และเมื่อว่างเว้นจากการบรรเทาสาธารณภัยต้องการให้มีการฝึกอบรมร่วมกับหน่วยงานอื่น เมื่อเกิดเหตุภัยพิบัติขึ้นจะทำให้ปฏิบัติงานได้รวดเร็วและเป็นแบบแผนมากขึ้น นอกจากนี้แล้ว ต้องการให้มีการประชาสัมพันธ์ให้ผู้ประสบภัยได้ทราบถึงความช่วยเหลือว่ามีหน่วยไหนเข้าไป ปฏิบัติ และศูนย์ผู้ประสบภัยตั้งอยู่ที่ไหนเพื่อให้ประชาชนได้ไปติดต่อขอความช่วยเหลือได้ถูกต้อง ต่อไป

ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานด้านการบรรเทาสาธารณภัย ของ กองบัญชาการ กองทัพไทย และข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาการดำเนินงานด้านการบรรเทา สาธารณภัยของกองบัญชาการกองทัพไทย

๑. กองบัญชาการกองทัพไทย ไม่มีโครงสร้างการจัดหน่วยบรรเทาสาธารณภัยที่ ชัดเจน ทำให้เมื่อต้องปฏิบัติงานจึงใช้การประกอบกำลังลักษณะเฉพาะกิจเป็นการชั่วคราวตาม สถานการณ์ที่เกิดขึ้น โดยเมื่อจบภารกิจแล้วผู้ปฏิบัติงานจะกลับไปปฏิบัติงานในตำแหน่งปกติ ซึ่งมี หน้าที่ความรับผิดชอบหลักอยู่แล้ว

๒. ขาดการประสานแผนการปฏิบัติที่ชัดเจนระหว่างหน่วยงานทหารกับหน่วยงาน พลเรือนในพื้นที่ หรือแม้แต่หน่วยงานทหารด้วยกันเองในกระทรวงกลาโหม ทำให้เกิดการทำงานที่ ซ้ำซ้อนกันเมื่อเกิดเหตุการณ์สาธารณภัยขึ้น

๓. ยุทธวิธีปิดกั้นขาดการปรนนิบัติบำรุงอย่างต่อเนื่อง เมื่อจบเหตุการณ์ไม่มีหน่วยหรือกำลังพลรับผิดชอบหลัก เมื่อเกิดสถานการณ์ที่จำเป็นต้องใช้ยุทธวิธีอีกครั้งพบว่ายุทธวิธีปิดกั้นชำรุด เสียหายเป็นจำนวนมากไม่สามารถนำมาใช้งานได้

๔. การประชาสัมพันธ์การปฏิบัติงานด้านการบรรเทาสาธารณภัยบางครั้ง ทำให้เกิดปัญหาและเป็นอุปสรรคในการปฏิบัติงาน

๕. กำลังพลที่ปฏิบัติงานด้านการบรรเทาสาธารณภัย มีความต้องการที่จะปฏิบัติงานโดยมีความรู้ ความเข้าใจ และมีความเชี่ยวชาญตามหลักการด้านการบรรเทาสาธารณภัยที่ถูกต้อง และต้องการได้รับสิทธิกำลังพลสำหรับการปฏิบัติงาน ในลักษณะเดียวกับกำลังพลโดยต้องการให้มีการสอบวัดระดับหรือประเมินผลการปฏิบัติงาน

บทที่ ๔

แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานด้านการบรรเทาสาธารณภัย ของกองบัญชาการกองทัพไทย

แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานด้านการบรรเทาสาธารณภัยของกองบัญชาการกองทัพไทย เป็นการวิเคราะห์ถึงความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการสาธารณภัยของรัฐ แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการสาธารณภัยของกระทรวงกลาโหม การดำเนินงานด้านการบรรเทาสาธารณภัยของกองบัญชาการกองทัพไทย และพระราชบัญญัติ กฎหมาย ระเบียบปฏิบัติต่างๆ กับความคิดเห็นของผู้ปฏิบัติงานด้านการบรรเทาสาธารณภัยของกองบัญชาการกองทัพไทย ที่ปฏิบัติงานจริง ตั้งแต่ระดับนโยบายไปจนถึงระดับปฏิบัติในพื้นที่ เพื่อหาความสอดคล้องและปัญหาอุปสรรคของการดำเนินงานด้านการบรรเทาสาธารณภัยของกองบัญชาการกองทัพไทย ก่อนที่จะนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานด้านการบรรเทาสาธารณภัยของกองบัญชาการกองทัพไทย

การบริหารจัดการสาธารณภัยของประเทศกับงานบรรเทาสาธารณภัยของ กองบัญชาการกองทัพไทย

ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการสาธารณภัยของประเทศ กับงานบรรเทาสาธารณภัยของกองบัญชาการกองทัพไทยได้จาก พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ.๒๕๕๐ ซึ่งเป็นแม่บทการบริหารจัดการสาธารณภัยของประเทศ และแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๑-๒๕๕๓ กับแผนบรรเทาสาธารณภัยของกระทรวงกลาโหม และ แผนบรรเทาสาธารณภัยกองบัญชาการทหารสูงสุด โดยมีรายละเอียดดังนี้

๑. การบริหารจัดการสาธารณภัยของประเทศ

แนวคิดการบริหารจัดการสาธารณภัยประเทศ สามารถพิจารณาได้จากแผนแม่บทการบริหารจัดการสาธารณภัยของรัฐบาลคือ พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ.๒๕๕๐ และแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๑ – ๒๕๕๓ โดยพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐ มีสาระสำคัญคือ มีคณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (กปภ.ช.) ที่กำหนดให้ นายกรัฐมนตรี เป็นประธาน

คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ โดย นายกรัฐมนตรี หรือรองนายกรัฐมนตรี ที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นประธานกรรมการ ทำหน้าที่กำหนดนโยบายและบูรณาการพัฒนาระบบการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เนื้อหาที่สำคัญของพระราชบัญญัติฉบับนี้ กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการสาธารณภัยประเทศ กำหนดให้มีคณะกรรมการป้องกันอุบัติภัยแห่งชาติ (กปอ.) ซึ่งมีนายกรัฐมนตรี หรือรองนายกรัฐมนตรี ที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นประธานกรรมการ เป็นผู้รับผิดชอบนโยบายด้านอุบัติภัยและการปลูกจิตสำนึกเรื่องความปลอดภัย (Safety Mind) และมีการบังคับบัญชาตามลำดับของกระทรวงมหาดไทยคือ ระดับจังหวัด/กรุงเทพมหานคร และระดับท้องถิ่น

พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ.๒๕๕๐ เป็นกฎหมายหลักในการบริหารจัดการสาธารณภัยในปัจจุบัน และให้อำนาจกับกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โดยกระทรวงมหาดไทยเป็นหน่วยงานกลางของรัฐในการดำเนินการเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของประเทศ มีแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยระดับชาติ ระดับจังหวัด / กรุงเทพมหานคร และระดับท้องถิ่น โดยกำหนดบุคคลผู้มีอำนาจหน้าที่ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยและผู้เกี่ยวข้องไว้ชัดเจนในทุกระดับ เพื่อให้การทำงานเป็นเอกภาพ

ในส่วนแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๓ – ๒๕๕๗ เป็นแผนงานที่จัดทำขึ้นโดยคณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ มีเป้าหมายเพื่อให้เป็นกรอบและทิศทางให้หน่วยงานของกระทรวงมหาดไทย ตั้งแต่ระดับท้องถิ่นถึงระดับประเทศสามารถปฏิบัติงานด้านสาธารณภัยร่วมกันได้อย่างเป็นระบบ และมีทิศทางเดียวกัน ในลักษณะบูรณาการครอบคลุมการป้องกันและแก้ไขปัญหา ๓ ระยะ คือ ระยะก่อนการเกิดภัย ระยะระหว่างการเกิดภัย และระยะหลังการเกิดภัย โดยมีรูปแบบการดำเนินงานใน ๓ ลักษณะคือ การเตรียมความพร้อมและการป้องกัน การระงับและการบรรเทา การฟื้นฟูบูรณะ ครอบคลุม สาธารณะภัย ๑๔ ประเภท ได้แก่ อุทกภัยและดินโคลนถล่ม ภัยจากพายุหมุนเขตร้อน ภัยจากอัคคีภัย ภัยจากสารเคมีและวัตถุอันตราย ภัยจากการคมนาคมและขนส่ง ภัยแล้ง ภัยจากอากาศยาน ภัยจากไฟฟ้าและหมอกควัน ภัยจากแผ่นดินไหวและอาคารถล่ม ภัยจากคลื่นสึนามิ ภัยจากโรคระบาดในมนุษย์ ภัยจากโรค แมลง สัตว์ ศัตรูพืชระบาด ภัยจากโรคระบาดสัตว์และสัตว์น้ำ และภัยจากเทคโนโลยีสารสนเทศ นอกจากนั้นยังรวมถึง ภัยด้านความมั่นคง อีก ๔ ประเภทภัย คือ ภัยจากการก่อวินาศกรรม ภัยจากทุ่นระเบิดกับระเบิด ภัยทางอากาศ และภัยจากการชุมนุมประท้วง และการก่อการจลาจล

ในแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๓ – ๒๕๕๗ กำหนดให้ กระทรวงมหาดไทยเป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลัก สำหรับกระทรวงกลาโหมได้รับมอบหมายให้เป็นหน่วยงานสนับสนุนส่วนราชการฝ่ายพลเรือนในการบรรเทาสาธารณภัย

๒. การบริหารจัดการสาธารณภัยกระทรวงกลาโหม

ศูนย์บรรเทาสาธารณภัยกระทรวงกลาโหม หรือ ศบภ.กท. มีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมเป็นผู้อำนวยการ เกิดจากการที่กระทรวงกลาโหมได้รับมอบหมายให้เป็นหน่วยงานสนับสนุนส่วนราชการฝ่ายพลเรือน ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ตามพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ.๒๕๕๐ ที่กระทรวงมหาดไทยเป็นกระทรวงหลักในการดำเนินงาน โครงสร้างของศูนย์ฯ ประกอบด้วย รมว.กท. เป็น ผอ.ศบภ.กท. ปล.กท. และ ผบ.ทสส. เป็น รอง ผอ.ศบภ.กท. ผบ.ทบ. ผบ.ทอ. และ ผบ.ทร. เป็น ผช.ผอ.ศบภ.กท. อธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จก.สม. ผอ.สทป.กท. จก.ชน. จก.กง.กท. เป็น กรรมการ โดยมี ผอ.สนผ.กท. เป็นกรรมการและเลขานุการ มีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดนโยบายของกระทรวงกลาโหมเกี่ยวกับการป้องกัน แก้ไข บรรเทาภัยพิบัติที่เกิดจากสาธารณภัยและอุบัติเหตุ ทำการติดตามสถานการณ์และเหตุการณ์ ให้การสนับสนุนกำลังพลและข้อมูลรวมทั้งแนวทางการช่วยเหลือผู้ประสบภัย เป็นศูนย์กลางในการประสานงานกับรัฐบาลและหน่วยงานฝ่ายพลเรือน รวมทั้งภาคเอกชนในการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติให้ทันต่อสถานการณ์ที่เกิดขึ้น รวมทั้งพิจารณาให้ความเห็นชอบการสนับสนุนเงินอุดหนุนจากราชการ เพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินตามที่ส่วนราชการใน กท. ร้องขอ ฯลฯ ศูนย์บรรเทาสาธารณภัยกระทรวงกลาโหม มีหน่วยงานย่อยภายใต้ศูนย์ฯ ๕ หน่วยงาน คือ ศูนย์บรรเทาสาธารณภัยกองบัญชาการกองทัพไทย (ศบภ.บก.ทท./ศบท.บก.ทท.) ศูนย์บรรเทาสาธารณภัย กองทัพบก (ศบภ.ทบ./ศปก.ทบ.) ศูนย์บรรเทาสาธารณภัยกองทัพเรือ (ศบภ.ทร./ศปก.ทร.) ศูนย์บรรเทาสาธารณภัยกองทัพอากาศ (ศบภ.ทอ./ศปก.ทอ.) และ ศูนย์บรรเทาสาธารณภัยหน่วยขึ้นตรงกองบัญชาการกองทัพไทย (ศบภ.นขต.บก.ทท./นขต.บก.ทท.)

๓. การบริหารจัดการสาธารณภัยกองบัญชาการกองทัพไทย

ศูนย์บรรเทาสาธารณภัยกองทัพไทย (ศบภ.ทท.) เป็นส่วนหนึ่งของศูนย์บรรเทาสาธารณภัยกระทรวงกลาโหม มีหน้าที่เสนอแนะนโยบายและแผนการดำเนินงานเกี่ยวกับการป้องกัน แก้ไข บรรเทาภัยพิบัติที่เกิดจากสาธารณภัยและอุบัติเหตุ รวมทั้งจัดทำแผนการช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติของกองทัพไทย อำนวยการประสานงาน สั่งการ และกำกับดูแล การปฏิบัติของ ศบภ.นขต.บก.ทท. และ ศบภ.เหล่าทัพในการปฏิบัติการช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติและเป็นศูนย์กลางการประสานงานกับส่วนราชการต่างๆ ใน บก.ทท. และเหล่าทัพ หน่วยงานฝ่ายพลเรือน

และภาคเอกชน ในการอำนวยความสะดวกป้องกัน แก้ไข บรรเทาภัยพิบัติที่เกิดจากสาธารณภัยและอุบัติเหตุ
 ทำการติดตามสถานการณ์สาธารณภัยและอุบัติเหตุต่างๆที่เกิดขึ้น รวมทั้งให้ความเห็นชอบในการ
 สนับสนุนเงินอุดหนุน

เมื่อเกิดภัย ศูนย์บรรเทาสาธารณภัยกองบัญชาการกองทัพไทยจะทำการแบ่งระดับ
 ความรุนแรงเป็นการจัดระบบ การกำหนดภารกิจ และการมอบความรับผิดชอบในการป้องกันภัย
 พิบัติตามแผนป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๘ เป็น ๓ ระดับ ดังนี้

๑. ความรุนแรงระดับ ๑ สาธารณภัยที่เกิดขึ้นทั่วไปหรือมีขนาดเล็ก ซึ่งกองอำนาจการ
 ป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนท้องที่ที่สามารถควบคุมสถานการณ์และจัดการระงับภัยได้โดยลำพัง

๒. ความรุนแรงระดับ ๒ สาธารณภัยขนาดกลาง เป็นภัยพิบัติซึ่งต้องอาศัยการ
 สนับสนุนความช่วยเหลือจากหน่วยงานหลายส่วนราชการภายในเขตจังหวัด หรือจังหวัดใกล้เคียง
 โดยผู้อำนวยความสะดวกป้องกันภัยพลเรือนอำเภอ เทศบาล และเมืองพัทยา ไม่สามารถควบคุม
 สถานการณ์ หรือจัดการระงับภัยได้ ทั้งนี้เป็นหน้าที่ของผู้อำนวยความสะดวกป้องกันภัยพลเรือนจังหวัด
 ต้องเข้าควบคุมสถานการณ์ทันที

๓. ความรุนแรงระดับ ๓ สาธารณภัยขนาดใหญ่ ที่เป็นภัยพิบัติซึ่งจะมีผลกระทบอย่าง
 รุนแรงกว้างขวาง หรือสาธารณภัยที่จำเป็นต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญหรืออุปกรณ์พิเศษ ต้องระดมความ
 ช่วยเหลือจากทุกส่วนราชการ ภาคเอกชน และผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ผู้อำนวยความสะดวกป้องกันภัยฝ่าย
 พลเรือนจังหวัด ไม่สามารถที่จะควบคุมสถานการณ์หรือระงับภัยได้ จำเป็นต้องอาศัยความ
 ช่วยเหลือจากหน่วยงานภายนอกจังหวัดหรือกองอำนาจการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนภาค
 ผู้อำนวยความสะดวกป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนแห่งราชอาณาจักร หรือผู้ได้รับมอบหมายเป็นผู้อำนวยความสะดวก
 เหตุการณ์

กรณีเกิดสาธารณภัยอย่างรุนแรง ขั้นตอนการปฏิบัติ ดำเนินการดังนี้

๑. วางแผน อำนาจการ ประสานงาน กำกับดูแล และประชาสัมพันธ์ในการให้การ
 ช่วยเหลือประชาชนผู้ประสบภัยพิบัติในส่วนที่รับผิดชอบ รวมทั้งสนับสนุนงานฝ่ายพลเรือนตาม
 แผนป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๘ เมื่อได้รับการร้องขอ

๒. จัดเตรียมกำลังพล ยุทโธปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ อุปกรณ์เครื่องมือสื่อสาร
 ตลอดจนยานพาหนะให้พร้อมที่จะเข้าระงับและบรรเทาภัยพิบัติ ตามที่หน่วยงานฝ่ายพลเรือนร้องขอ
 โดยให้ถือเป็นหน้าที่สำคัญเป็นอันดับแรก

๓. ดำเนินการอพยพผู้ประสบภัยพิบัติ และเคลื่อนย้ายสิ่งของออกจากพื้นที่อันตราย
 ไปไว้ในพื้นที่ปลอดภัย โดยให้ถือว่าการรักษาชีวิตของประชาชนเป็นความเร่งด่วนสูงสุด

๔. จัดหน่วยแพทย์เคลื่อนที่เพื่อให้การรักษาพยาบาลแก่ผู้ประสบภัยพิบัติที่ได้รับบาดเจ็บ

๕. มอบถุงยังชีพ เครื่องอุปโภค – บริโภค น้ำดื่ม ยา และเวชภัณฑ์ และเครื่องนุ่งห่ม รวมทั้งสิ่งของที่จำเป็นต่อการยังชีพให้แก่ผู้ประสบภัยพิบัติ

๖. จัดสร้างที่พักชั่วคราวสำหรับผู้ประสบภัยพิบัติในพื้นที่ปลอดภัย

๗. สนับสนุนการดำเนินการต่างๆ ตามที่หน่วยงานฝ่ายพลเรือนร้องขอ เช่น การรื้อซากปรักหักพัง การรื้อถอนสิ่งกีดขวางเส้นทางคมนาคม การกู้เรืออัปปาง การลำเลียงประชาชน การจัดระเบียบจราจร การใช้กระสอบทรายทำคันกั้นน้ำ และการจัดทำสะพานทางเดิน เป็นต้น

การจัดตั้งศูนย์อำนวยการเฉพาะกิจ

ทำการจัดตั้งศูนย์อำนวยการเฉพาะกิจ ในระยะที่กำลังจะเกิดภัยขึ้น หรือจัดตั้งทันทีที่เกิดสาธารณภัยขึ้นเป็นกรณีฉุกเฉิน และให้ชุดกู้ภัยเคลื่อนที่เร็ว รวมทั้งเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น สมาชิกอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนพร้อมเครื่องมือเครื่องใช้ ออกไประงับภัยในทันที โดยมีการปฏิบัติดังนี้

๑. จัดตั้งหน่วยกู้ภัยขึ้นในศูนย์อำนวยการเฉพาะกิจ โดยเตรียมพร้อม ณ ที่ตั้ง และจัดให้มีเจ้าหน้าที่เครื่องมือเครื่องใช้ อุปกรณ์สื่อสาร และยานพาหนะให้พร้อมที่จะเข้าระงับภัย

๒. เมื่อภัยได้ลุกลามจนเกินขีดความสามารถของหน่วยที่จะระงับภัยได้โดยลำพัง หรือไม่อาจระงับได้โดยเร็ว ให้ขอกำลังสมทบจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใกล้เคียงที่ติดต่อกัน ตามที่เคยประสานกันไว้

๓. ให้มีสถานที่ปลอดภัยสำหรับประชาชนและเจ้าหน้าที่ ในการอพยพประชาชนและส่วนราชการออกจากพื้นที่อันตราย ให้ดำเนินการเท่าที่จำเป็นและไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ ทั้งนี้ให้พึงระมัดระวังมิให้เกิดผลเสียหายทางด้านจิตวิทยามวลชนด้วย

๔. จัดให้มีระบบการรักษาความสงบเรียบร้อย โดยการใช้กำลังเจ้าหน้าที่ตำรวจและอาสาสมัครตามความเหมาะสม

การประสานการปฏิบัติ

การปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จำเป็นที่จะต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่ายในการป้องกันและลดผลกระทบ การเตรียมความพร้อม การจัดการในภาวะฉุกเฉิน และการฟื้นฟูบูรณะให้สำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์ จากการปฏิบัติงานที่ผ่านมาประสบปัญหาเนื่องจากขาดการประสานงานที่ดีระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่สำคัญในการปฏิบัติ ซึ่งต้องอาศัยการบังคับบัญชา มีการปฏิบัติหน้าที่สอดคล้องอย่างเป็นระบบ และการประสานงานที่ดี หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ต้องมีบุคลากรที่มีความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถ ความชำนาญ และมีเครื่องมืออุปกรณ์ที่เหมาะสมสำหรับการประสานงาน

การบัญชาการและควบคุม

เมื่อตั้งศูนย์อำนวยการเฉพาะกิจแล้ว ขั้นตอนการปฏิบัติที่สำคัญที่สุดต่อไปคือ การควบคุมและบัญชาการพื้นที่เกิดเหตุ โดยมีผู้บัญชาการเหตุการณ์ ณ ศูนย์อำนวยการเพียงคนเดียวเป็นผู้มีอำนาจตัดสินใจ ตามกระบวนการ ๗ ประการ ดังนี้

๑. การลงมือปฏิบัติในการกู้ภัยของเจ้าหน้าที่อาจจะไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการหรือมาตรฐานที่ดีพอซึ่งอาจจะก่อให้เกิดอันตรายต่อชีวิต หรือเกิดความเสียหายต่อทรัพย์สินมากยิ่งขึ้น ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีผู้บัญชาการ เพื่อทำการสั่งการในด้านยุทธศาสตร์และยุทธวิธี เพื่อให้เป็นไปตามหลักการและมาตรฐานที่ถูกต้อง และเป็นการควบคุมบุคลากร หรือเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานอยู่ ว่าได้ปฏิบัติเป็นไปตามกฎเกณฑ์ที่วางไว้หรือไม่

๒. การสั่งการและการควบคุม ทำการออกคำสั่งที่ชัดเจนตั้งแต่ก่อนลงมือปฏิบัติ ผู้สั่งการเป็นผู้ที่รับความไว้วางใจ และได้รับการแต่งตั้งจากหน่วยเพื่อให้มีอำนาจทางกฎหมาย โดยผู้สั่งการจะต้องเป็นผู้มีความรู้ ความเข้าใจในการอำนวยการและบัญชาการที่เกิดเหตุ

๓. การประสานงาน ทำการประสานการปฏิบัติ ประสานภารกิจ และประสานกิจกรรมในการปฏิบัติร่วมกัน ภายใต้การบัญชาการหรือสั่งการร่วมกัน ซึ่งผู้บัญชาการเหตุการณ์จะมีแผนการปฏิบัติการร่วม เพื่อสั่งการให้กลุ่มหรือชุดปฏิบัติการต่างๆ ให้ปฏิบัติภารกิจที่กำหนด โดยเฉพาะ รวมทั้งช่วยสนับสนุนการปฏิบัติซึ่งกันและกัน โดยนำขีดความสามารถและศักยภาพของแต่ละกลุ่มมาใช้ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์

๔. การวางแผน แผนการปฏิบัติจะต้องอยู่ภายใต้การประเมินความเสี่ยง การพยากรณ์พฤติกรรมของภัยแต่ละชนิดว่ามีแนวโน้มไปในทิศทางใด จะควบคุมภัยได้อย่างไร นอกจากนี้แล้ว แผนการปฏิบัติที่จัดทำขึ้นนั้นจะต้องมีความเด่นชัดในขั้นตอนของแผน และต้องยืดหยุ่นเพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์และความเป็นจริงตามสภาพสิ่งแวดล้อมและความเสี่ยง

๕. การบริหารจัดการ การจัดวางบุคลากร และอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ในการปฏิบัติตามแผนการปฏิบัติ

๖. การติดต่อสื่อสาร ทำการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้ปฏิบัติกับผู้ควบคุมการปฏิบัติ เพื่อให้ทราบสถานการณ์ และการทำงานของแต่ละหน่วยว่าประสบปัญหา อุปสรรค หรือปฏิบัติงานได้เรียบร้อยเพียงใด

๗. ความปลอดภัย ใช้วิธีปฏิบัติด้านความปลอดภัยที่มีมาตรฐานทั้งด้านการออกคำสั่งในการบริหารจัดการ การจัดอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ และการควบคุมการปฏิบัติ ตลอดระยะเวลา

การดำเนินงาน รวมทั้งจัดให้มีระบบการตรวจสอบเหตุการณ์ การรายงานเหตุการณ์ การปรับปรุง และสนับสนุนเจ้าหน้าที่อย่างเพียงพอและเหมาะสมกับสถานการณ์ เพื่อให้เกิดความปลอดภัยสูงสุด แก่ผู้ปฏิบัติงานจนกว่าจะเสร็จภารกิจ

ตารางที่ ๔-๑ แผนการบรรเทาสาธารณภัยของ สบภ.ทท.

ลำดับ	ผังกระบวนการ	ระยะเวลา	รายละเอียดงาน	ผู้รับผิดชอบ
๑.	เมื่อเกิดภัย	๕ นาที	- น.เวรฯ กร.ทหารแจ้งข่าวสาร สำคัญให้ จก.กร.ทหาร รอง จก.กร.ทหาร ผอ.สกร. กร.ทหาร และ ผอ.กบภ.สกร. ทหาร ทราบตามลำดับ	น.เวรฯ กร. ทหาร
๒.	การดำเนินการ ปฏิบัติ	๔๐ นาที	-แจ้งหน่วยที่เกี่ยวข้องทราบ เพื่อรวบรวม ข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (๑๐นาที) -ประสานงานกับ หน.เวร และหน่วยงาน ภายนอก กห. เช่น กรมอุตุนิยมวิทยา, กรมชลประทาน, ปภ. ฯลฯ	-ฝกร.สบท. บก.ทท. -กบภ.สกร. กร.ทหาร
๓.	เสนอ จก.กร. ทหาร /ผบ.ทสส.	๕ นาที	- จก.กร.ทหาร/ลก.สบภ.ทท. หรือ ผบ. ทสส./ผอ.สบภ.ทท. พิจารณาสั่งการให้ หน่วยงานฯ เข้าให้ความช่วยเหลือ	-ฝกร.สบท. บก.ทท. -กบภ.สกร. กร.ทหาร
๔	ผู้บังคับบัญชา ตกใจ	๓๐ นาที	-สั่งการให้ สบภ.เหล่าทัพ และ สบภ. นทพ. เข้าให้การช่วยเหลือ -ประสานการปฏิบัติ -จัดเตรียมยานพาหนะพร้อมใช้งาน (๑๕ นาที) -ดำเนินการด้านงบประมาณ	-ฝกร.สบท. บก.ทท. -กบภ.สกร. กร.ทหาร

ตารางที่ ๔-๑ แผนการบรรเทาสาธารณภัยของ สบภ.ทท. (ต่อ)

ลำดับ	ผังกระบวนการ	ระยะเวลา	รายละเอียดงาน	ผู้รับผิดชอบ
๕	ทบทวนและวิเคราะห์	๓๐ นาที	-สรุปนำเรียน จก.กร.ทหาร เพื่อพิจารณา สั่งการ -ติดตามสถานการณ์อย่างใกล้ชิดและ ต่อเนื่อง -หนังสือสั่งการให้หน่วยฯเข้าดำเนินการ ในพื้นที่ประสบภัยพิบัติ	-ฝกร.สบท. บก.ทท. -กบภ.สกร. กร.ทหาร
๖	ดำเนินการช่วยเหลือ	๕ วัน	รายงานสถานการณ์พร้อมทั้งผลการ ดำเนินการให้ความช่วยเหลือฯ ให้ ผบ. ทสส./ผอ.สบภ.ทท.ทราบ	-นขต.สบภ. ทท. ใน พื้นที่ฯ -กบภ.ฯ, ฝกร.ฯ
๗	การฟื้นฟูและ การเบิกเงินทด รองราชการ	ภายใน ๘๔ วัน	-สรุปนำเรียน ผบ.ทสส./ผอ.สบภ.ทท. เพื่อพิจารณาสั่งการอนุมัติเงินอุดหนุน ราชการ -ดำเนินการเบิกเงินอุดหนุนราชการผ่าน กท.ทหาร และ กท.ภท. ถึง กระทรวงการคลัง	-ฝกร.สบท. บก.ทท. -กบภ.สกร. กร.ทหาร

ที่มา : <http://j5.rtarf.mi.th./image/4/540223-1.pdf>

ผลการดำเนินการบรรเทาสาธารณภัยที่ผ่านมาในปี ๕๗

เมื่อวันที่ ๖ มิ.ย.๕๗ ศูนย์บรรเทาสาธารณภัย กองบัญชาการกองทัพไทย (ศกภ.บก.ทท.) นำน้ำไปแจกจ่ายผู้ประสบภัยแล้ง รวม ๒,๒๕๕,๐๐๐ ลิตร ร่วมกับกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (ปภ.) ช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน (ภัยแล้ง) ๕ จังหวัด ได้แก่ สิงห์บุรี จันทบุรี สตูล แม่ฮ่องสอน และกระบี่ ยังคงมีจังหวัดประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน (ภัยแล้ง) ๔๔ จังหวัด รวม ๓๑๖ อำเภอ ๑,๕๕๗ ตำบล ๑๕,๑๔๒ หมู่บ้าน แยกเป็น ภาคเหนือ ๑๔ จังหวัด ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ๑๒ จังหวัด ภาคกลาง ๖ จังหวัด ภาคตะวันออก ๖ จังหวัด ภาคใต้ ๖ จังหวัด สำหรับการช่วยเหลือผู้ประสบภัยแล้ง กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

ได้ร่วมกับ กรมการปกครอง และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้การช่วยเหลือด้านน้ำอุปโภคบริโภคโดยระดมรถบรรทุกน้ำ จำนวน ๑,๗๖๕ คัน แจกจ่ายน้ำรวม ๒๐๓,๗๖๕,๕๔๒ ลิตร ส่วนน้ำด้านการเกษตรได้ซ่อมสร้างทำนบ/ฝาย ๓๘๓ แห่ง บ่อน้ำ ๕๑ บ่อ ขุดลอกคูคลอง ๓๐๒ แห่ง สนับสนุนเครื่องสูบน้ำ ๔๖๓ เครื่อง นำรถบรรทุกน้ำ ๒๒๔ คัน ปฏิบัติการสนับสนุนน้ำเพื่อการเกษตร รวม ๑๘,๓๗๘,๐๐๐ ลิตร

แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานด้านการบรรเทาสาธารณภัยของ กองบัญชาการกองทัพไทย

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะว่า ควรจะนำผลการศึกษการปฏิบัติงานด้านการบรรเทาสาธารณภัย โดยการสัมภาษณ์ผู้ปฏิบัติงานจริง ตั้งแต่ระดับปฏิบัติงานถึงระดับบริหาร มาใช้เป็นแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานด้านการบรรเทาสาธารณภัยของกองบัญชาการกองทัพไทย เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดในการบรรเทาและช่วยเหลือประชาชนผู้ประสบภัยได้ทันเวลาดังนี้

๑. กองบัญชาการกองทัพไทยควรจัดตั้งหน่วยรับผิดชอบตามแผนงานการบรรเทาสาธารณภัย ที่มีการจัดกำลังพล ยุทโธปกรณ์ และงบประมาณที่ชัดเจน เพื่อรองรับการปฏิบัติงานด้านนี้

๒. มีการพัฒนากำลังพลเพื่อรองรับงานด้านการบรรเทาสาธารณภัยอย่างเป็นระบบ โดยมีความพร้อมทางร่างกาย จิตใจ ทักษะความรู้ความสามารถ และความเชี่ยวชาญพิเศษในการปฏิบัติงานด้านการบรรเทาสาธารณภัย เพื่อให้สามารถวัดทดสอบระดับ / ประเมินผลความสามารถว่าเหมาะสมกับค่าตอบแทนกำลังพลที่ปฏิบัติงานพิเศษ (ค่าเสี่ยงภัย) หรือไม่

๓. มีแผนการปฏิบัติในยามปกติและแผนการเผชิญเหตุที่ชัดเจน เมื่อเกิดสาธารณภัยขึ้นระหว่างหน่วยทหารด้วยกันเอง ระหว่างหน่วยทหารกับพลเรือน และระหว่างหน่วยปฏิบัติในประเทศ และ หน่วยปฏิบัติจากต่างประเทศที่เข้ามาช่วยเหลือ โดยต้องมีการแบ่งพื้นที่รับผิดชอบการปฏิบัติที่ชัดเจน

๔. คงการฝึกร่วมด้านการบรรเทาสาธารณภัยไว้เพื่อสร้างความสัมพันธ์และความคุ้นเคยในการปฏิบัติงานระหว่างหน่วยทหารด้วยกันเอง ระหว่างทหารกับหน่วยงานพลเรือนระหว่างหน่วยทหารกับภาคเอกชน และระหว่างประเทศไทยกับมิตรประเทศ

บทที่ ๕

สรุป และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานด้านการบรรเทาสาธารณภัยของ กองบัญชาการกองทัพไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการดำเนินงานด้านการบรรเทาสาธารณภัยของ กองบัญชาการกองทัพไทย ศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานด้านการบรรเทาสาธารณภัย ของกองบัญชาการกองทัพไทย และเสนอแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานด้านการบรรเทา สาธารณภัยของกองบัญชาการกองทัพไทย รูปแบบการศึกษาใช้การศึกษาแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยศึกษาจากแหล่งข้อมูลแบบปฐมภูมิที่ได้จากการสัมภาษณ์บุคคลากรที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับการ บรรเทาสาธารณภัยของกองบัญชาการกองทัพไทย และแหล่งข้อมูลแบบทุติยภูมิจากข้อมูล เอกสารที่เกี่ยวข้องทั้งหมด โดยผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เนื้อหาสำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการ สัมภาษณ์ และทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาสำหรับข้อมูลประเภทเอกสารต่างๆ ก่อนจะสร้าง เป็นข้อสรุป ผลสรุปของการวิจัยและข้อเสนอแนะ ดังนี้

สรุป

๑. การดำเนินงานด้านการบรรเทาสาธารณภัยของกองบัญชาการกองทัพไทย

๑.๑ การดำเนินงานด้านการบรรเทาสาธารณภัยของกองบัญชาการกองทัพไทย เป็นไปเพื่อการสนับสนุนการบริหารจัดการสาธารณภัยประเทศ ตามพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทา สาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐ และแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๓ – ๒๕๕๗ ซึ่งกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทยเป็นหน่วยงานกลางของรัฐในการดำเนินงาน เกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของประเทศ

๑.๒ บทบาทการดำเนินงานด้านการบรรเทาสาธารณภัยของกองบัญชาการ กองทัพไทย อยู่ภายใต้การอำนวยการของศูนย์บรรเทาสาธารณภัย กระทรวงกลาโหม หรือ ศบภ.กท. ที่มี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมเป็นผู้อำนวยการ

๑.๓ การปฏิบัติการของกองบัญชาการกองทัพไทย

๑.๓.๑. ด้านยุทธโศปกรณ์

กองบัญชาการกองทัพไทย มีการจัดหายุทธโศปกรณ์ เพื่อรองรับ สถานการณ์ด้านการบรรเทาสาธารณภัยและภัยพิบัติต่างๆ เช่น รถชุด รถดับ รถลาก รถบรรทุก

รถดับเพลิง รถคว่ำสนาม เครื่องผลัดคันน้ำ เป็นต้น นอกจากนี้แล้ว มิตรประเทศยังให้การสนับสนุน ยุทโธปกรณ์พิเศษสำหรับการบรรเทาสาธารณภัย เช่น เครื่องบรรจุกระสอบทราย เครื่องทำน้ำดื่ม เรือยนต์ เรือพาย เครื่องสูบน้ำ อุปกรณ์และเครื่องมือกำจัดสารเคมี และชุดป้องกันสารเคมี เป็นต้น

๑.๓.๒ ด้านกำลังพล

กำลังพลของกองบัญชาการกองทัพไทย ที่ได้ลงพื้นที่ปฏิบัติงานด้านการบรรเทาสาธารณภัยทุกนาย มีความภาคภูมิใจที่ได้มีส่วนร่วมในการบรรเทาสาธารณภัยและช่วยเหลือประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อน แม้ขณะปฏิบัติงานจะต้องทุ่มเทและทำงานหนักกว่างานปกติเพื่อให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพสูงสุด

๑.๓.๓ ด้านการฝึก

กองบัญชาการกองทัพไทยมีการฝึกการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกับหน่วยอื่นๆ ดังนี้

๑.๓.๓.๑ การฝึกร่วมในกองบัญชาการกองทัพไทยและการฝึกร่วมกับเหล่าทัพ (กองทัพบก กองทัพเรือ กองทัพอากาศ)

๑.๓.๓.๒ การฝึกร่วมกับหน่วยงานพลเรือนภายในประเทศ

๑.๓.๓.๓ การฝึกร่วมกับต่างประเทศ เช่น การฝึกบรรเทาสาธารณภัยในภูมิภาคอาเซียน รหัสการฝึก AHX 14 ซึ่งไทยเป็นเจ้าภาพร่วมกับมาเลเซียเมื่อต้นปีที่ผ่านมา

๑.๔ แผนการบรรเทาสาธารณภัยของกองบัญชาการกองทัพไทย ได้มีการปรับปรุงแผนฯ เพื่อให้เกิดความทันสมัย เหมาะสมกับเหตุการณ์ การปฏิบัติ และการเบิกจ่ายงบประมาณเพื่อใช้ในการปฏิบัติงาน ซึ่งแผนฯ ปัจจุบันใช้ชื่อว่า แผนการบรรเทาสาธารณภัย ปี ๒๕๕๒ - ๒๕๖๐ โดยขณะนี้ อยู่ระหว่างนำเรียนฯ ขออนุมัติใช้แผน

๒. ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานด้านการบรรเทาสาธารณภัยของกองบัญชาการกองทัพไทย

๒.๑ กองบัญชาการกองทัพไทย ไม่มีโครงสร้างการจัดหน่วยบรรเทาสาธารณภัยที่ชัดเจน ทำให้เมื่อต้องปฏิบัติงานจึงใช้การประกอบกำลังลักษณะเฉพาะกิจ เป็นการชั่วคราวตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้น โดยเมื่อจบภารกิจแล้ว ผู้ปฏิบัติงานจะกลับไปปฏิบัติงานในตำแหน่งปกติซึ่งมีหน้าที่ความรับผิดชอบหลักอยู่แล้ว

๒.๒ ขาดการประสานแผนการปฏิบัติที่ชัดเจนระหว่างหน่วยงานทหารกับหน่วยงานพลเรือนในพื้นที่ หรือแม้แต่หน่วยงานทหารด้วยกันเองในกระทรวงกลาโหม ทำให้เกิดการทำงานที่ซ้ำซ้อนกันเมื่อเกิดเหตุการณ์สาธารณภัยขึ้น

๒.๓ ยุทธศาสตร์ขาดการปรนนิบัติบำรุงอย่างต่อเนื่อง เมื่อจบเหตุการณ์ไม่มีหน่วยหรือกำลังพลรับผิดชอบหลัก เมื่อเกิดสถานการณ์ที่จำเป็นต้องใช้ยุทธศาสตร์อีกครั้งพบว่ายุทธศาสตร์ชำรุดเสียหายเป็นจำนวนมาก ไม่สามารถนำมาใช้งานได้

๒.๔ การประชาสัมพันธ์การปฏิบัติงานด้านการบรรเทาสาธารณภัยบางครั้ง ทำให้เกิดปัญหาและเป็นอุปสรรคในการปฏิบัติงาน

๒.๕ กำลังพลที่ปฏิบัติงานด้านการบรรเทาสาธารณภัย มีความต้องการที่จะปฏิบัติงานโดยมีความรู้ ความเข้าใจ และมีความเชี่ยวชาญตามหลักการด้านการบรรเทาสาธารณภัยที่ถูกต้อง และต้องการได้รับสิทธิกำลังพลสำหรับการปฏิบัติงานในลักษณะเดียวกับกำลังพล โดยต้องการให้มีการสอบวัดระดับหรือประเมินผลการปฏิบัติงาน

๓. แนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานด้านการบรรเทาสาธารณภัยของกองบัญชาการกองทัพไทย

๓.๑ กองบัญชาการกองทัพไทยควรจัดตั้งหน่วยรับผิดชอบตามแผนงานการบรรเทาสาธารณภัย ที่มีการจัดกำลังพล ยุทธศาสตร์ และงบประมาณที่ชัดเจน เพื่อรองรับการปฏิบัติงานด้านนี้

๓.๒ มีการพัฒนากำลังพลเพื่อรองรับงานด้านการบรรเทาสาธารณภัยอย่างเป็นระบบ โดยมีความพร้อมทางร่างกาย จิตใจ ทักษะความรู้ความสามารถ และความเชี่ยวชาญพิเศษในการปฏิบัติงานด้านการบรรเทาสาธารณภัย เพื่อให้สามารถวัดทดสอบระดับ / ประเมินผลความสามารถว่าเหมาะสมกับค่าตอบแทนกำลังพลที่ปฏิบัติงานพิเศษ (ค่าเสี่ยงภัย) หรือไม่

๓.๓ มีแผนการปฏิบัติในยามปกติ และแผนการเผชิญเหตุที่ชัดเจนเมื่อเกิดสาธารณภัยขึ้นระหว่างหน่วยทหารด้วยกันเอง ระหว่างหน่วยทหารกับพลเรือน และระหว่างหน่วยปฏิบัติในประเทศ และ หน่วยปฏิบัติจากต่างประเทศที่เข้ามาช่วยเหลือ โดยต้องมีการแบ่งพื้นที่รับผิดชอบการปฏิบัติที่ชัดเจน

๓.๔ คงการฝึกร่วมด้านการบรรเทาสาธารณภัยไว้เพื่อสร้างความสัมพันธ์และความคุ้นเคยในการปฏิบัติงานระหว่างหน่วยทหารด้วยกันเอง ระหว่างทหารกับหน่วยงานพลเรือนระหว่างหน่วยทหารกับภาคเอกชน และระหว่างประเทศไทยกับมิตรประเทศ

ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะว่าควรจะนำผลการศึกษากิจการปฏิบัติงานด้านการบรรเทาสาธารณภัย โดยการสัมภาษณ์ผู้ปฏิบัติงานจริงตั้งแต่ระดับปฏิบัติงานถึงระดับบริหาร มาใช้เป็นแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานด้านการบรรเทาสาธารณภัยของกองบัญชาการกองทัพไทย เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดในการบรรเทาและช่วยเหลือประชาชนผู้ประสบภัยได้ทันเวลาดังนี้

๑. นำผลการศึกษากิจการดำเนินงานด้านการบรรเทาสาธารณภัยของกองบัญชาการกองทัพไทย ไปเป็นข้อมูลสำหรับฝ่ายนโยบายในการกำหนดบทบาทการดำเนินงานที่เหมาะสม โดยเฉพาะการทำงานที่เชื่อมโยงถึงการสนับสนุนการบริหารจัดการสาธารณภัยประเทศ และกระทรวงกลาโหม ในลักษณะการบูรณาการ

๒. ให้ความสำคัญกับปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินงานด้านการบรรเทาสาธารณภัยของกองบัญชาการกองทัพไทยที่เกิดขึ้น

๓. ทำการผลักดันแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานด้านการบรรเทาสาธารณภัยของกองบัญชาการกองทัพไทย ให้เกิดผลทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติการ

บรรณานุกรม

- ชาติชาย โพธิ์วิลศิริกุล. “แนวทางการพัฒนาศักยภาพขององค์กรในการป้องกันและบรรเทา
สาธารณภัย”. เอกสารวิจัยส่วนบุคคล, วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, ๒๕๔๕.
- พิชญ์ อุไรเลิศ. “ทัศนคติของทหารต่อบทบาทงานด้านกิจการพลเรือนและงานการพัฒนาประเทศ
ศึกษาเฉพาะกรณีของกองบัญชาการทหารสูงสุด”. เอกสารวิจัยส่วนบุคคล, วิทยาลัย
ป้องกันราชอาณาจักร, ๒๕๔๑.
- ลัดดา กิติวิภาต. ทัศนคติทางสังคมเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : ชวนพิมพ์, ๒๕๓๒.
- สัจญา นามิ. “การศึกษาแนวทางการนำโลจิสติกส์มาใช้ในการวางแผนช่วยเหลือผู้ประสบ
สาธารณภัย”. เอกสารวิจัยส่วนบุคคล, วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, ๒๕๔๕.
- สุกิจ ขมะสุนทร. “บทบาทของทหารช่างในยามสงบ”. เอกสารวิจัยส่วนบุคคล, วิทยาลัยป้องกัน
ราชอาณาจักร, ๒๕๔๔.

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ	พลตรี นเรนทร์ สิริภูบาล
วัน เดือน ปีเกิด	๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๕
การศึกษา	โรงเรียนเตรียมทหาร รุ่นที่ ๒๑ วิทยาศาสตรบัณฑิต โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า โรงเรียนเสนาธิการทหารบก รุ่นที่ ๗๒ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
ประวัติการทำงาน โดยย่อ	ผู้บังคับหมวดกองร้อยทหารม้ารถถัง กองพันทหารม้าที่ ๒๖ รองผู้บังคับกองร้อยทหารม้ารถถัง กองพันทหารม้าที่ ๒๖ รักษาราชการผู้บังคับกองร้อยทหารม้ารถถัง กองพันทหารม้าที่ ๒๖ ผู้บังคับกองร้อยทหารม้ารถถัง กองพันทหารม้าที่ ๒๖ ฝ่ายยุทธการ กองพันทหารม้าที่ ๒๖ ผู้ช่วยหัวหน้าฝ่ายกิจการพลเรือน กองพลทหารม้าที่ ๑ รองผู้บังคับกองพันทหารม้าที่ ๒๘ หัวหน้าฝ่ายกิจการพลเรือน กองพลทหารม้าที่ ๑ ผู้บังคับกองพันทหารม้าที่ ๗ ผู้บังคับกองพันทหารม้าที่ ๑๒ ผู้บังคับหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ ๓๒ สำนักงานพัฒนาภาค ๓ หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา ผู้อำนวยการกองคลัง สำนักงานสนับสนุน หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา นายทหารฝ่ายเสนาธิการ ประจำรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม ผู้ทรงคุณวุฒิ กองบัญชาการกองทัพไทย ผู้อำนวยการสำนักงานสนับสนุน หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา
ตำแหน่งปัจจุบัน	ผู้ช่วยผู้บัญชาการสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

สรุปย่อ

ลักษณะวิชา การทหาร

เรื่อง แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานด้านการบรรเทาสาธารณภัยของ
กองบัญชาการกองทัพไทย

ผู้วิจัย พลตรี นเรนทร์ สิริภูบาล หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ 56

ตำแหน่ง ผู้ช่วยผู้บัญชาการสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันสาธารณภัยเกิดขึ้นบ่อยครั้ง สาเหตุอันเนื่องมาจากความต้องการใช้ทรัพยากรที่มีมากขึ้นทำให้ความสมดุลของระบบนิเวศเสียไป จนเกิดปัญหาภาวะเรือนกระจกและสภาวะโลกร้อนขึ้น ซึ่งทำให้เกิดภัยพิบัติต่างๆ เช่น อุทกภัย ภัยแล้ง ไฟป่า เป็นต้น สาธารณภัยเหล่านี้ก่อให้เกิดอันตรายต่อชีวิตของประชาชน และสร้างความเสียหายต่อทรัพย์สินในวงกว้าง ส่งผลกระทบในทางลบต่อประเทศไทยโดยรวมทั้งด้านเศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม ดังนั้น การดำเนินการด้านการบรรเทาสาธารณภัย (Disaster Relief) จึงมีความจำเป็นและมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง รัฐบาลได้ตราพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ.2550 ขึ้นมา โดยมีเป้าหมายเพื่อการบูรณาการหน่วยงานที่รับผิดชอบ และรวบรวมกฎหมายที่เกี่ยวข้องเข้าด้วยกัน เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ความเป็นเอกภาพในการอำนวยความสะดวกและบริหารจัดการเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โดยมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธานคณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (กปภ.ช.) และมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ.2553 – 2557 ขึ้น โดยกำหนดให้กระทรวงมหาดไทยเป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลัก

กระทรวงกลาโหมเป็นหน่วยงานที่มีความพร้อมทั้งด้านกำลังพล ยุทโธปกรณ์ และเครื่องมือต่างๆ โดยได้รับมอบหมายให้เป็นหน่วยงานสนับสนุนส่วนราชการฝ่ายพลเรือนในการบรรเทาสาธารณภัย ดังนั้น กระทรวงกลาโหมจึงได้กำหนดแผนบรรเทาสาธารณภัยกระทรวงกลาโหมขึ้น เพื่อรองรับแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ รวมทั้งได้จัดตั้งศูนย์บรรเทาสาธารณภัยกระทรวงกลาโหม (สบภ.กห.) มีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม เป็นผู้อำนวยการศูนย์บรรเทาสาธารณภัยกระทรวงกลาโหม (ผอ.สบภ.กห.) อีกทั้งยังมีการจัดทำแผนบรรเทาสาธารณภัย

กระทรวงกลาโหม ซึ่งมีจุดประสงค์หลักในการนำศักยภาพของกองทัพมาสนับสนุนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พร้อมทั้งได้มอบให้กองทัพไทยและเหล่าทัพจัดตั้งศูนย์บรรเทาสาธารณภัยระดับเหล่าทัพขึ้น

กองบัญชาการกองทัพไทย (กองบัญชาการทหารสูงสุด ในขณะนั้น) ได้ปรับปรุงโครงสร้างหน่วยงาน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบสาธารณภัย และเพื่อให้เป็นไปตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ที่ว่า “รัฐต้องจัดให้มีกำลังทหารไว้เพื่อพิทักษ์รักษาเอกราช ความมั่นคงของรัฐ สถาบันพระมหากษัตริย์ ผลประโยชน์แห่งชาติ การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และเพื่อการพัฒนาประเทศ” และเพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน พ.ศ.2522 ตลอดจนเพื่อให้สอดคล้องกับแผนป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนแห่งชาติ พ.ศ.2548 จึงได้จัดทำแผนบรรเทาสาธารณภัยศูนย์บรรเทาสาธารณภัยกองบัญชาการทหารสูงสุด เพื่อเป็นเครื่องมือที่จะช่วยให้การปฏิบัติงานเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้กองบัญชาการกองทัพไทยจะมีการพัฒนางานด้านการบรรเทาสาธารณภัย แต่จากสถิติที่ผ่านมาพบว่าสถานการณ์ภัยพิบัติในปัจจุบันได้ส่งผลกระทบรุนแรงและขยายขอบเขตมากขึ้นกว่าเดิม เช่น ปัญหาภัยพิบัติเมื่อปี 2554 ที่มีความรุนแรงเป็นอย่างมาก และเกิดขึ้นพร้อมกันในหลาย ๆ จังหวัดของประเทศไทย จนหน่วยงานที่รับผิดชอบไม่สามารถควบคุมสถานการณ์ได้ทันทั่วถึง ดังนั้น กองบัญชาการกองทัพไทยในฐานะส่วนราชการที่ขึ้นตรงต่อกระทรวงกลาโหม มีหน้าที่ควบคุม อำนาจการ สั่งการ และกำกับดูแลการดำเนินงานของส่วนราชการในกองทัพไทย ควรต้องทบทวนวิธีการปฏิบัติงานและการดำเนินงานด้านการบรรเทาสาธารณภัย พร้อมทั้งศึกษา สภาพปัญหา อุปสรรค และความคาดหวังจากการดำเนินงาน เพื่อเป็นประโยชน์ในการพัฒนาขีดความสามารถด้านการบริหารจัดการ แนวทางการดำเนินงาน ตลอดจนเสริมสร้างศักยภาพ ด้านการบรรเทาสาธารณภัยให้สามารถรองรับสถานการณ์ภัยพิบัติในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการดำเนินงานด้านการบรรเทาสาธารณภัยของกองบัญชาการกองทัพไทย
2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการปฏิบัติงานด้านการบรรเทาสาธารณภัยของกองบัญชาการกองทัพไทย
3. เพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานด้านการบรรเทาสาธารณภัยของกองบัญชาการกองทัพไทย

ขอบเขตของการวิจัย

1. ศึกษาการดำเนินงานด้านการบรรเทาสาธารณภัย ของกองบัญชาการกองทัพอากาศ ในปัจจุบัน เกี่ยวกับวิธีการจัดการด้านการบรรเทาสาธารณภัยในห้วงก่อนเกิดเหตุภัยพิบัติ ระหว่างเกิดเหตุภัยพิบัติ และภายหลังเกิดเหตุภัยพิบัติ ที่กำหนดไว้เป็นแผนงาน รวมทั้งระเบียบ กฎกระทรวง และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

2. ศึกษาทัศนคติของผู้ปฏิบัติงานด้านการบรรเทาสาธารณภัยของกองบัญชาการกองทัพอากาศ เกี่ยวกับสภาพปัญหา อุปสรรค และความคาดหวังต่องานบรรเทาสาธารณภัยของกองบัญชาการกองทัพอากาศในปัจจุบัน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative method) โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยศึกษาจากเอกสาร (Documentary Research) เป็นการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลในประเด็นเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านการบรรเทาสาธารณภัยของกองบัญชาการกองทัพอากาศ โดยการศึกษาจากเอกสาร เช่น รายงานการปฏิบัติงานการบรรเทาสาธารณภัยของหน่วยต่าง ๆ ในกองบัญชาการกองทัพอากาศ เอกสารเกี่ยวกับแผนการบรรเทาสาธารณภัย และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับกฎระเบียบในการปฏิบัติงาน แล้วนำมาเสนอข้อมูลในลักษณะพรรณนาความ (Descriptive analysis) รวมทั้งทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เพื่อศึกษาถึงทัศนคติของผู้ปฏิบัติงานด้านการบรรเทาสาธารณภัยของกองบัญชาการกองทัพอากาศ (ตั้งแต่ระดับผู้บริหารจนถึงเจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติ)

ผลการวิจัย

จากการศึกษาการดำเนินงานด้านการบรรเทาสาธารณภัยของกองบัญชาการกองทัพอากาศ พบว่าปัจจัยต่างๆ มีผลต่อการปฏิบัติงานด้านการบรรเทาสาธารณภัยของกองบัญชาการกองทัพอากาศ นอกจากนี้แล้วยังพบปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติ ซึ่งสามารถนำมาเป็นแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานด้านการบรรเทาสาธารณภัยของกองบัญชาการกองทัพอากาศ สรุปได้ดังนี้

1. ด้านยุทธโศปกรณ์

กองบัญชาการกองทัพอากาศมีการจัดหายุทธโศปกรณ์ เพื่อรองรับสถานการณ์ด้านการบรรเทาสาธารณภัยและภัยพิบัติต่างๆ เช่น รถชุด รถตัก รถลาก รถบรรทุก รถดับเพลิง รถครัวสนาม

เครื่องผลักดันน้ำ เป็นต้น นอกจากนี้แล้ว มิตรประเทศยังให้การสนับสนุนยุทธโศปกรณ์พิเศษสำหรับการบรรเทาสาธารณภัย เช่น เครื่องบรรจุกระสอบทราย เครื่องทำน้ำดื่ม เรือยนต์ เรือพาย เครื่องสูบน้ำ อุปกรณ์และเครื่องมือกำจัดสารเคมี และ ชุดป้องกันสารเคมี เป็นต้น

2. ด้านกำลังพล

กำลังพลของกองบัญชาการกองทัพไทย ที่ได้ลงพื้นที่ปฏิบัติงานด้านการบรรเทาสาธารณภัยทุกนายมีความภาคภูมิใจที่ได้มีส่วนร่วมในการบรรเทาสาธารณภัยและช่วยเหลือประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อน แม้ขณะปฏิบัติงานจะต้องทุ่มเทและทำงานหนักกว่างานปกติ เพื่อให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพสูงสุด

3. ด้านการฝึก

กองบัญชาการกองทัพไทยมีการฝึกการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกับหน่วยอื่นๆ ดังนี้

3.1 การฝึกร่วมในกองบัญชาการกองทัพไทยและการฝึกร่วมกับเหล่าทัพ (กองทัพบก กองทัพเรือ กองทัพอากาศ)

3.2 การฝึกร่วมกับหน่วยงานพลเรือนภายในประเทศ

3.3 การฝึกร่วมกับต่างประเทศ เช่น การฝึกช่วยเหลือผู้ประสบภัยในเวลากลางคืน เมื่อ 30 ก.ค.57 ที่ผ่านมา

4. แผนการบรรเทาสาธารณภัยกองบัญชาการกองทัพไทย ได้มีการปรับปรุงแผนฯ เพื่อให้เกิดความทันสมัย เหมาะสมกับเหตุการณ์การปฏิบัติ และการเบิกจ่ายงบประมาณเพื่อใช้ในการปฏิบัติงาน ซึ่งแผนฯ ปัจจุบันใช้ชื่อว่า แผนบรรเทาสาธารณภัยกองบัญชาการกองทัพไทย โดยขณะนี้อยู่ระหว่างนำเรียน ฯ ขออนุมัติใช้แผน

นอกจากนี้แล้วยังพบปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงานดังนี้คือ

1. กองบัญชาการกองทัพไทย ไม่มีโครงสร้างการจัดหน่วยบรรเทาสาธารณภัยที่ชัดเจน ทำให้เมื่อต้องปฏิบัติงานจึงใช้การประกอบกำลังลักษณะเฉพาะกิจเป็นการชั่วคราวตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้น โดยเมื่อจบภารกิจแล้ว ผู้ปฏิบัติงานจะกลับไปปฏิบัติงานในตำแหน่งปกติ ซึ่งมีความรับผิดชอบหลักอยู่แล้ว

2. ขาดการประสานแผนการปฏิบัติที่ชัดเจน ระหว่างหน่วยงานทหารกับหน่วยงานพลเรือนในพื้นที่ หรือแม้แต่นายทหารด้วยกันเองในกระทรวงกลาโหม ทำให้เกิดการดำเนินงานที่ซ้ำซ้อนกันเมื่อเกิดเหตุการณ์สาธารณภัยขึ้น

3. ยุทธศาสตร์ขาดการปรับนับัดบารุงอย่างต่อเนื่อง เมื่อจบเหตุการณ์ไม่มีหน่วยหรือกำลังพลรับผิดชอบหลัก เมื่อเกิดสถานการณ์ที่จำเป็นต้องใช้ยุทธศาสตร์อีกครั้งพบว่ายุทธศาสตร์ซ้ำรูด เสียหายเป็นจำนวนมาก ไม่สามารถนำมาใช้งานได้

4. การประชาสัมพันธ์การปฏิบัติงานด้านการบรรเทาสาธารณภัยบางครั้งทำให้เกิดปัญหาและเป็นอุปสรรคในการปฏิบัติงาน

5. กำลังพลที่ปฏิบัติงานด้านการบรรเทาสาธารณภัย มีความต้องการที่จะปฏิบัติงานโดยมีความรู้ ความเข้าใจ และมีความเชี่ยวชาญ ตามหลักการด้านการบรรเทาสาธารณภัยที่ถูกต้อง และต้องการได้รับสิทธิกำลังพลสำหรับการปฏิบัติงานในลักษณะเดียวกับค่าเสี่ยงภัยโดยต้องการให้มีการสอบวัดระดับ หรือประเมินผลการปฏิบัติงาน

ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะว่า ควรจะนำผลการศึกษาการปฏิบัติงานด้านการบรรเทาสาธารณภัย โดยการสัมภาษณ์ผู้ปฏิบัติงานจริงตั้งแต่ระดับปฏิบัติงานถึงระดับบริหาร มาใช้เป็นแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานด้านการบรรเทาสาธารณภัยของกองบัญชาการกองทัพไทย เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดในการบรรเทาและช่วยเหลือประชาชนผู้ประสบภัยได้ทันเวลาดังนี้

1. กองบัญชาการกองทัพไทยควรจัดตั้งหน่วยรับผิดชอบตามแผนงานการบรรเทาสาธารณภัย ที่มีการจัดกำลังพลยุทธศาสตร์ และงบประมาณที่ชัดเจน เพื่อรองรับการปฏิบัติงานด้านนี้

2. มีการพัฒนากำลังพลเพื่อรองรับงานด้านการบรรเทาสาธารณภัยอย่างเป็นระบบ โดยมีความพร้อมทางร่างกาย จิตใจ ทักษะความรู้ความสามารถ และความเชี่ยวชาญพิเศษในการปฏิบัติงานด้านการบรรเทาสาธารณภัย เพื่อให้สามารถวัดทดสอบระดับ / ประเมินผลความสามารถว่าเหมาะสมกับค่าตอบแทนกำลังพลที่ปฏิบัติงานพิเศษ (ค่าเสี่ยงภัย) หรือไม่

3. มีแผนการปฏิบัติในยามปกติ และแผนการเผชิญเหตุที่ชัดเจนเมื่อเกิดสาธารณภัยขึ้นระหว่างหน่วยทหารด้วยกันเอง ระหว่างหน่วยทหารกับพลเรือน และระหว่างหน่วยปฏิบัติในประเทศ และ หน่วยปฏิบัติจากต่างประเทศที่เข้ามาช่วยเหลือ โดยต้องมีการแบ่งพื้นที่รับผิดชอบการปฏิบัติที่ชัดเจน

4. คงการฝึกร่วมด้านการบรรเทาสาธารณภัยไว้เพื่อสร้างความสัมพันธ์และความคุ้นเคยในการปฏิบัติงานระหว่างหน่วยทหารด้วยกันเอง ระหว่างทหารกับหน่วยงานพลเรือนระหว่างหน่วยทหารกับภาคเอกชน และระหว่างประเทศไทยกับมิตรประเทศ